

želimo

vsem

vse najlepše,
veliko sreče
in uspehov
ter
medsebojnega
razumevanja

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

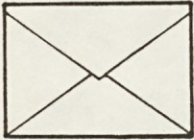
Sawva Krown

UREDNIŠTVO

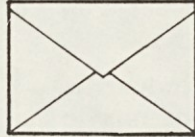
ŠTEV. 23/24/XVII

19. DECEMBRA 1977

»NAŠI« PISMONOŠE

Pismonoše predstavljajo vez, brez katere ni pravega vsakdanjika. Kako težko pričakujemo pismo, pozdrav, vsaj kak glas bližnjih! Predstavljajo pa tudi vez med nami in našim drugim domom, delovno organizacijo. Kranjski pismonoše že 17 let raznašajo naše glasilo.

Prav je, da smo se jih zato v teh dneh spomnili tudi mi v Savi. Nekateri smo poprosili za kratek razgovor. Zanimalo nas je, kakšno je njihovo delo, kakšne so težave, s katerimi se srečujejo, kaj menijo o našem glasilu itd.

Pogovarjali smo se tudi o njihovih željah. Naši sogovorniki so zgovorni, vidi se, da veliko delajo z ljudmi, nimajo dlake na jeziku, kajti njihovo delo je težko in odgovorno, vsi pa ga opravljajo z veseljem.

JOŽA TREVEN je pismonoša že 15 let, trenutno pa je njegovo delovno področje v krajevni skupnosti Stražišče. O sebi in svojem delu mi je povedal naslednje: »Rad imam svoj poklic, čeprav je to naporno delo. Najlažje je v lepem vremenu, z jesenjo in zimo pa nastopijo težave, s katerimi se otepm dan na dan. Težave niso samo z vremenom, nemalo težav imamo tudi z ljudmi, ki ne sporočajo svojih naslovov, ko se odselijo. Naše dobro počutje je v veliki meri odvisno tudi od razpoloženja ljudi, vendar je sončna stran našega poklica v tem, da vsi pismonoše (brez izjeme) radi delamo z ljudmi.

Jože Treven

Med pošto, ki jo dnevno raznašamo, se dvakrat v mesecu pojavi tudi vaše glasilo. Imate imenitno glasilo, tudi mi pismonoše ga preletimo, če le utegnemo. Iz vašega glasila razberemo, da se iz dneva v dan spreminjate, da je v Savi veliko novega. Tudi kvaliteta glasila (oprema, papir, o.p.) je izredna.

Med časopisi, ki jih raznašamo, izstopa prav vaše. Zelo smo zadovoljni, da ste nam priskočili na

pomoč in glasilo pripravili po okoliših. S tem ste nam delo zelo olajšali.

V zadnjem času tako nimamo nikakršnih težav, zgodi se le to, da moramo vrniti veliko glasil zaradi neznanih naslovnikov. Zanimanje za vaše glasilo pa je veliko, saj se nam dostikrat zgodi, da nam stranke postavljajo vprašanja: »Kje pa je savsko glasilo?« Vaši ljudje komaj čakajo na časopis, predvsem vaši upokojeanci. Na koncu še to: »Vsem v Savi želim tudi v bodoče veliko delovnih in osebnih uspehov in srečno novo leto!«

JANKO PLOJ je pismonoša že 14 let. Svoje delo opravlja z veseljem. »Veseli me delo z ljudmi. Rad sem med ljudmi, vedno je kaj novega, veliko novic slišimo. Sončne in senčne strani so prisotne tudi v našem poklicu. Problemi so ob konicah, ko je dela veli-

Janko Ploj

ko, ljudje pa so nestrpni, čakajo svojo pokojnino, vendar vsem nankrat ne moremo ustreči. V našem poklicu se ne da dolgo zdržati, če človek nima veselja do tega dela. Za svoje delo nismo nagrajeni tako, kot bi morali biti. Tudi to je razlog, da mladi kot pismonoše, ne zdržijo dolgo.

Med raznašanjem se srečujem tudi z vašim glasilom. Brati ga ne utegnem, mogoče preletim fotografije tudi zato, ker poznam veliko Savčanov. Če izdate dvojno številko, imam nekaj težav, ki le hitro narastejo. Težak je ta vaš časopis, najbrž zaradi kvalitetnega papirja in seveda zaradi obsega. Ljudje ga težko čakajo in nas sprašujejo, zakaj ga toliko časa ne prinesemo.

Savčanom želim ob novem letu veliko uspehov v prihodnje in da bi se še naprej dobro razumeli. Za nas pismonoše pa bi naredili veliko uslugo, če bi lahko zmanjšali format in včasih obseg vašega glasila.

KARL SMODILA je star Kranjčan, pismonoša je že celih

30 let. Na pošti se je zaposlil 1946. leta in vseskozi vztraja. Po približnem računu je pri svojem delu opravil že toliko kilometrov, da bi lahko petkrat obkrožil naš planet. Karl ima izračunano, da je v 20 letih raznesel toliko poštnih pošiljk, da bi z njimi napolnil 190 vagonov. Danes je ta številka verjetno precej višja. Karl mi je med drugim povedal tudi tole:

»Poštno službo opravljam zelo rad, zdi se mi, da sem rojen za to delo. Velikih problemov nisem imel. Da pa človek tu in tam kaj zgreši, je skoraj normalno, saj sam ne poznam nikogar, ki bi bil čisto brez napak. Kaznovan nisem bil še nikoli, tudi vse bolezni sem prebolel stoji, čeprav sem že v 59. letu. Z dobro voljo se da vse preboleti. Slabi strani našega poklica sta predvsem slabo vreme in neprivezani štirinožni prijatelji.

O glasilu Save naj povem, da je lično, da pa imamo v zadnjem času z njim malo problemov, ker je časopis prevelikega formata in precej težak.

Nobeno glasilo, kar jih v Kranju raznašamo, ni tako težko kot je prav vaše. Vse to mi pismonoše občutimo na svojih ramah. Upamo, da se tudi tu da kaj ukreniti in da boste z razumevanjem upoštevali to našo pripombo.

Če včasih ostane kakšno vaše glasilo brez naslovnika, ga rad vzamem v roke. Večino novic o Savi zvem prav iz vašega glasila, vsebina mi je všeč. Veliko izvem tudi o vašem poslovanju, gospodarite dobro, včasih pa se pojavi tudi vest o kakšni izgubi.

Vašemu 6000-članskemu kolektivu želim srečno in veselo novo leto, da bi bili pridni, da bi naredili še več in da bi se v letu 1978 zdravi vrnili na delo ter z veseljem prišli za delo.«

za kolesa, veseli smo jih bili, lepo pa bi bilo, če bi se nas še kdaj spomnili s podobnim darilom.

Naša velika želja je tudi ta, da poizkusite zmanjšati težo vašega glasila.«

JOŽE TEROBŠIČ je najmlajši sogovornik, pri pošti v Kranju je zaposlen šele 6 let. Jože je doma iz Trziča, v službo se vozi z avtobusom. Svoje delo ima rad in upa, da bo pri tem delu vztrajal. »Pismonoše radi delamo v lepem vremenu, težje je v dežju in v snegu. Včasih nas tudi zebe, težave so tudi s slabimi potmi. Tudi vašo Savo raznašam, včasih jo prelistam, preberem pa le športno stran. Zanimajo me vaši kolesarji, nekatere poznam tudi osebno in za njih navijam. Vaš časopis je težak za nas poštarje, vaši upokojeanci pa ga komaj pričakajo.

Kaj si želim v novem letu?

Jože Terobšič

Predvsem to, da bi bilo nam pismonošem olajšano delo, da bi dobili primernejše prostore in da bi poskrbeli za boljšo opremo pismonoš. Vam Savčanom pa želim obilo uspehov, tako delovnih kot tudi osebnih.

Tako je potekal naš razgovor z nekaterimi pismonoši, ki raznašajo tudi naše glasilo.

Povedali so nam to in ono o svojem poklicu in potarnali o svojih težavah. Opozorili so na nekatere težave, ki jih imajo z našim glasilom. Njihovo delo je naporno, zahteva zdravega človeka in veliko ljubezen do poklica. Radi ga opravljajo, čeprav z vsem niso zadovoljni. Delajo vse sobote, norme so visoke, vendar se zaradi tega niso pritoževali.

Vsak njihov korak je izmerjen, vsako pismo ima svojo težo, torbe, obešene na rami, jih z leti ukrivijo, moči jih dež, sneg. Zgodi se, da jih popade kakšen štirinožni prijatelj, ki ne prenese uniforme ali pismonoše zamenja za n ljubega gosta, vendar jih vse to ne moti. Vse to je mozaik, ki predstavlja njihovo delo.

Dobri so ti naši pismonoše, zato jim tudi mi želimo veliko uspehov in zdravja v novem letu, želimo jim čimveč srečnih trenutkov pri njihovem delu.

Janez Jereb

Karl Smodila

S Karlom smo se pogovarjali tudi o nekaterih željah naših pismonoš. Želja, ki jo je izrazil v imenu vseh, pa je naslednja: »Mi pismonoše skoraj vsak dan prevozimo približno 50 km na svojih kolesih, obraba veloplaščev je velika, saj vsako leto izrabimo en par plaščev, kar za nas predstavlja dodaten izdatek. Pred leti ste nam že poklonili komplet plaščev

EDVARD KARDELJ – TEORETIK IN PRAKTIK

Knjiga Edvarda Kardelja, člana predsedstva SFRJ, z naslovom »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja« je zelo bogata. V njej je avtor prepričljivo razčlenil naš razvoj in pojasnil osnove značilnosti kapitalistične lastnine ter teoretično in praktično opisal posamezne etape razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Vsebina knjige je bogato prežeta z našo preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo. Posebno vrednost pa daje knjigi oziroma avtorju ocena sedanjega trenutka ter podane smeri razvoja političnega sistema družbenoekonomskih odnosov in nadaljnje graditve našega socialističnega samoupravljanja.

Tov. Edvard Kardelj ocenjuje, da so bile s sklepi 10. kongresa ZKJ, z ustavo iz leta 1974., z zakonom o združenem delu in drugimi sistemskimi zakoni ter z ustreznimi družbenimi in političnimi ukrepi in akcijami v naši družbi, izvedene zelo velike, skorajda revolucionarne spremembe v družbenoekonomskih in proizvodnih odnosih, kakor tudi na področju političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Knjigo naj bi prebral vsak napreden Savčan, saj bo v njej zasledil tudi našo delovno organizacijo oziroma naš razvoj od ustanovitve do današnjih dni. Se več, tov. Edvard Kardelj, kot da bi bil Savčan, pravilno ocenjuje današnje samoupravne odnose v naši delovni organizaciji in nam daje napotke za akcijo pri graditvi vseh oblik nadaljnjih družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov.

Priznati namreč moramo, kakor pravilno ocenjuje avtor, da s sprejetjem ustave in zakona o združenem delu naši samoupravni odnosi še niso zgrajeni. Nesporno je, da smo na pravi poti, da od tu ni poti nazaj, ne levo ne desno, temveč, da moramo nadaljevati z nadaljnjo graditvijo našega socialističnega sistema in s krepitvijo družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov. Ob vsem tem pa moramo priznati, da se tudi v Savi obnašamo večkrat nesamoupravno, negospodarno, neodgovorno. Res je tudi, da smo Savčani še preveč zaprti, da se premalo povezujemo s krajevno skupnostjo, da imamo zelo lepo napisane samoupravne predpise in, da teh predpisov vselej ne upoštevamo.

Tov. Edvard Kardelj v knjigi točno pokaže na odgovorne za akcijo, v kateri moramo doseči, da se bomo v bodoče obnašali bolj samoupravno, gospodarno in v skladu z dogovorjenimi načeli nadaljnje krepitve našega sistema in samoupravnih odnosov. Družbenopolitične organizacije, subjektivni činitelji, kakor jih v svoji knjigi imenuje tov. Edvard Kardelj, so v prvi vrsti odgovorni za nadaljnjo krepitev doseženega in uresničitev bodočega razvoja našega političnega sistema in za uresničitev zelo preproste, a hkrati bogate misli Edvarda Kardelja, ko pravi, da imajo avantgardne sile socializma in socialistična družba lahko samo en cilj – da glede na možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko na podlagi družbene lastnine proizvodjalnih sredstev svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.

Pri tem ima, kot do sedaj, tudi v prihodnje odločilno vlogo organizacija ZK, ki mora zavzeti jasna stališča o smereh in sredstvih za nadaljnji razvoj političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Skratka, potrebno bo aktivirati vse subjektivne sile za uresničitev zakona o združenem delu ter za krepitev nadaljnega razvoja družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov. To pa ni naloga samo organizacije ZK, temveč je to

naloga vseh naprednih sil oziroma vsakega, ki se zavzema za uresničitev socialističnega samoupravljanja. Vsak posamezni Savčan lahko prispeva svoj delež s svojim gospodarnim delom, z gospodarnim odločanjem v samoupravnih organih in kot delegat v skupščini. Vzpredno in učinkovito pa se bomo organizirano lotili akcije v vseh družbenopolitičnih akcijah.

Nedvomno pa bo naša akcija bolj učinkovita in uspešna, če bomo prepričani v pravilnost poti razvoja našega sistema. Kdor bo skrbno prebral knjigo Edvarda Kardelja, si bo pridobil trdne temelje za nadaljnjo akcijo graditve našega družbenoekonomskega sistema in krepitve socialističnega samoupravljanja.

Blaž Studen

ČESTITKA SAVČANOV FRANCU LESKOŠKU-LUKI

Dne 9. decembra 1977 je Franc Leskošek-Luka praznoval visok življenjski jubilej – 80-letnico življenja.

Franc Leskošek-Luka je postal član Komunistične partije Jugoslavije leta 1926. Bil je delegat na ustanovnem kongresu KP Slovenije in prvi sekretar CK KPS, prvi komandant glavnega štaba slovenskih partizanskih enot. Po vojni je bil minister za težko industrijo FLRJ, predsednik ljudske skupščine. Delovni ljudje Slovenije so ga vseskozi volili za svojega poslanca v republiški in zvezni skupščini.

Kljub letom je tovariš Leskošek še vedno zelo delaven v CK ZKS in ZKJ ter v svetu federacije.

Tov. Leskošek je vseskozi pozorno spremljal tudi razvoj Save, s svojimi življenjskimi in revolucionarnimi izkušnjami pa v mnogočem vplival na naš velik napredek.

Ob prazniku smo jubilantu poslali tole voščilo:

DRAGI TOVARIŠ LUKA!

Ob vašem visokem življenjskem jubileju vam delavci Save Kranj pošljamo najprisrčnejše čestitke in najboljše želje za v prihodnje.

S hvaležnostjo se spominjamo vseh vaših prizadevanj in pomoči, ki ste jo kot eden najvidnejših slovenskih revolucionarjev nudili tudi našemu kolektivu. Nemalo zaslug k takšnemu razvoju in takšni razvitosti današnje Save imate nedvomno tudi vi in to nas je obvezalo tako v preteklem obdobju, kot nas obvezuje za prihodnje, da bomo s svojim delom in svojimi prizadevanji še več prispevali k razvoju naše samoupravne socialistične družbe, k razvoju humanosti med ljudmi, čemur ste posvetili del vašega življenjskega snovanja.

Iskreno želimo, da bi bili še dolgo let med nami in veseli bomo vsake vaše pobude, ki bo prispevala k uresnitvi vseh naših nalog.

Delavci organizacije združenega dela Save Kranj

SODELOVANJE Z DISLOCIRANIMI TOZDI

V tej številki zaključujemo informacije o sodelovanju z dislociranimi tozdi. Bralca moram opozoriti, naj uspešnosti sodelovanja ne presoja zgolj po obsegu poročila. Nekateri so delo sektorjev opisali podrobneje, drugi navajajo samo najnujnejše podatke. Vendar pa sem prepričan, da bo iz gradiva vsakdo lahko razbral prizadevanja za uresničevanje sklepov združitve.

O sodelovanju med dislociranimi tozdi ter Savo v Kranju oziroma s strokovnimi sektorji in o nekaterih perečih problemih je pred kratkim razpravljala tudi politični aktiv. V Rumi, kjer je bil ta sestanek, je bila odločno postavljena zahteva, da je potrebno v prihodnje dosti tesneje sodelovati, kar bo možno uresničiti tudi z novo organiziranostjo Save.

PREGLED PRODAJE BLAGA DISLOCIRANIH SKUPNOSTI TOZDOV V OBDOBJU OD I.–IX. 1977

Pri načrtovanju prodaje blaga dislociranih skupnosti tozdov Sava Kranj za leto 1977, smo bili zelo pozorni. Predvsem smo se trudili, da v naše prodajalne vpeljemo kompletni asortiment.

Doseženi rezultati so razvidni iz naslednje tabele.

Pregled realizacije za obdobje od I. – IX. 1977

Skupnost tozdov	Plan I.–IX. 1977	Realizacija I.–IX. 1977	Indeks
Totra Ljubljana	493.500,00	826.700,30	167,5
KTM Ljubljana	352.500,00	742.225,39	210,6
Ruma Ruma	2.115.000,00	5.284.053,65	249,8
Vulkan Niš	6.697.500,00	9.203.366,03	137,4
Skupaj	9.658.500,00	16.056.345,37	166,2

1. Totra Ljubljana

Iz proizvodnega programa Totre smo vpeljali kompletni asortiment pozamerterije. S komercialno službo smo se dogovorili, naj bi njihovi komercialni predstavniki redno obiskovali naše prodajalne in spremljali založenost z njihovimi izdelki. Po tej akciji upamo, da bodo rezultati še boljši. V drugem letu bomo začeli s prodajo cevi.

2. KTM – Ljubljana

Razen prodaje protektiranih gum, smo začeli s prodajo gumijevih izdelkov in penastih profilov, po katerih je veliko povpraševanje.

3. RUMA – Ruma

Prodaja tovornih avtoplaščev poteka v redu, prav tako tudi zimskih potniških avtoplaščev. Prodaja potniških letnih avtoplaščev ne poteka najbolje, ker je majhna razlika v ceni med normalno kvaliteto in protektiranimi avtoplašči. To je predvsem zaradi iste stopnje prometnega davka, ki bi morala biti nižja za protektirane plašče kot za normalno kvaliteto. To je treba urediti z zveznimi organi.

4. VULKAN – Niš

Prodaja se je zelo izboljšala, predvsem na račun asortimenta za široko potrošnjo. Vpeljali smo kompletni asortiment cevi za avtomobile in drugih novih izdelkov.

Škoda je, da termoforji, ki jih delajo, niso iste kvalitete, niti niso enako embalirani, ker bi jih še več prodali v maloprodaji in tudi drugim kupcem. O tem problemu smo obvestili komercialno službo Vulkan Niš.

Za vse skupnosti tozdov lahko rečemo, da se bo prodaja do konca leta normalno odvijala.

DELO MARKETING SEKTORJA ZA DISLOCIRANE SKUPNOSTI TOZDOV

1. Sodelovali smo pri izdelavi projektov za traktorsko pnevmatiko in regenerat v Rumi.

2. V delu imamo analizo potreb trga za semeringe za Vulkan, ki bo zaključena do konca leta.

3. Za KTM smo pripravili kratko informacijo o mikroniziranem aluminijevem sulfatu

4. Koordinirali in zbirali smo podatke o izvozu, kadar so ti veljali za podjetje kot celoto.

5. Pripravljamo skupne tekste za kataloge za stiskane izdelke, plošče in cevi.

6. Delamo na poenotenju nazivov in označevanju izdelkov, ki se izdelujejo na več lokacijah.

7. Sodelovali smo pri opredeljevanju skupne prodajne funkcije.

8. Usklajevali smo delo in skupno pripravljali sejme.

POROČILO O DELU TEHNIČNEGA SEKTORJA ZA DISLOCIRANE SKUPNOSTI TOZDOV V 3 ČETRTLETJU

KMT

Na zahtevo vodstva KMT smo izdelali kompleten tok materiala za protektiranje avtoplaščev v KTM.

Kompletna izdelana analiza obsega skupno 36 tipkanih strani. Priloženi so tudi načrti za tok materiala in posamezna medfazna skladišča.

Delo je opravil biro za študij dela in časa ter transporta; opravljenih je bilo 300 ur.

Ruma – Ruma

Izdelan je bil osnutek skladišča za izdelke in razpored opreme za proizvodnjo traktorskih avtoplaščev.

Delo je opravila konstrukcija in projektiva v 75 urah.

Ruma in Vulkan Niš

Prevzem in odprema preš za obnavljanje avtoplaščev pri firmi »Gustro« Frankfurt v dneh od 30. 5. do 4. 6. 1977 – 6 dni.

Delo je opravil oddelek za osnovna sredstva.

FINANČNI RAČUNOVODSKI SEKTOR – PREGLED OPRAVLJENIH NALOG ZA ZUNANJE SKUPNOSTI TOZDOV

ZA SKUPNOST TOZDOV RUMA

- izdelava ekonomskega dela prijekta traktorske pnevmatike
- izdelava sanacijskega programa 1977
- 2 dni obisk v Rumi, mesec junij – pregled bilance,

Protektirnica Ruma (presek bilance), delo v zvezi z novim kontnim planom,

– predlog dopolnitev pravilnika o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu za protektirnice, ki vozijo protektiranje iz odkupljene karkase (za KTM, Ruma)

– najem inozemskega komercialnega kredita od Gume Polimex Cekop, Warszawa, Poljska, za nabavo preš za akumulatorske posode (organizacija najema kredita, prijave pri narodni banki, devizna garancija LB, dinarska garancija LB, podružnica Kranj).

Za skupnost tozdov KTM-Protektor

– izdelava ekonomskega izračuna za povečanje proizvodnje aluminijevega sulfata (maj 1977)

– izdelava ekonomskega izračuna za povečanje proizvodnje penastih profilov

– izdelava ekonomskega izračuna za investicijo v tozd Protektiranje

– kontni plan delovne organizacije.

INFORMIRANJE

Čeprav bi morali informiranje v dislociranih tozdih opisati pri kadrovsko-spolšnem sektorju, smo ga izvzeli zaradi specifičnosti.

Ob integraciji je bil sprejet dogovor, da se informiranje poenoti v vseh tozdih Save. V realizacijo te naloge je bilo vložena veliko dela in prizadevanj. Medtem ko na lokacijah Kranj–Ljubljana v glavnem ni bilo večjih težav, pa v tozdih Ruma in Vulkan to sodelovanje nikakor ne steče. Delavci tozdov Kranj–Ljubljana dobivajo enotne informacije (časopis in Informator), z Ruma in Vulkanom pa smo se dogovorili, da bo med redakcijami tekla redna izmenjava prispevkov za obveščanje ter izmenjava časopisov. V začetku letošnjega leta pa smo dobili iz Niša sporočilo, naj jim naših časopisov ne pošiljamo več. Hkrati so nehali pošiljati tudi svoje prispevke za časopis. Na naše opozorilo, da to ni v skladu z dogovorom, so odgovorili, da imajo težave s kadri.

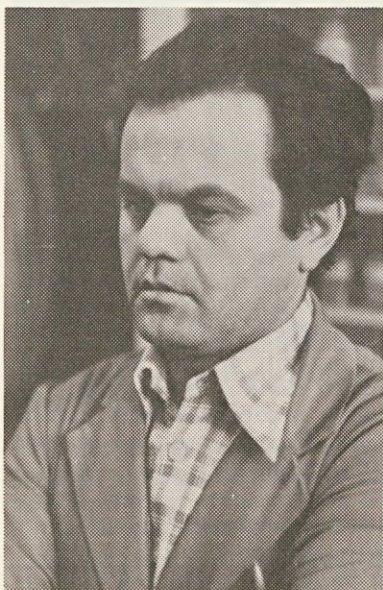
Menimo, da bo potrebno v prihodnjem letu te odnose povsem na novo urediti, sodelovanje utrditi ter veliko več narediti, tako da bomo imeli delavci vseh tozdov enotne informacije.

POGOVARJALI SMO SE V STARI VALJARNI

Delovna enota, od koder vam v tej številki posredujemo pogovor, je ena od najstarejših in delovni pogoji v njej so izredno težki. Vendar lahko že v uvodu napišem, da so delavci zelo prizadevani, bolj kot marsikje, kjer je delo lažje in morda celo bolje plačano. Sicer pa presodite sami, kako o delu in življenju v Savi mislijo moji sogovorniki. Prav gotovo tole ni in ne more biti celovit zapis, saj sta čas in prostor omejena, zato sem ob koncu pogovora obljubil, da bomo v prihodnje stari valjarni namenili več pozornosti.

V našem pogovoru so sodelovali:

Jože Mohar, vodja organizacijske enote stare valjarne

— Koliko je v tej enoti delavcev?

Stodvajset.

— Ali so to pretežno delavci z daljšim delovnim stažem?

Pravzaprav sta dve skupini. Tista starejša, stalna; druga pa je tako imenovana fluktuacijska skupina mlajših. Sicer zdajle nimam natančnega podatka, vem pa, da je fluktuacija malo nad povprečjem Save. Delno je to razumljivo, saj so pogoji dela bistveno težji kot drugod.

— Za kolikšen del Save pa ta valjarna dela?

Vse zmesi za TTI, zdajle pa bomo začeli delati v dveh izmenah na velikem mikserju tudi za TAP. Pa tudi na drugih strojih delamo veliko za TAP.

— Koliko pa vaše delo predstavlja v enomesečni tonazi?

Štirideset do petdeset ton na dan, to pomeni v dvaindvajsetih delovnih dneh skoraj tisoč ton na mesec.

— Ustrezna temu je seveda tudi poraba surovin?

Da, toda pogoji za skladiščenje surovin so izredno neugodni. Sušilnica za gretje kavčuka je premajhna, prostora za saje v skladišču ni in so velikokrat pod milim nebom, pokrite le s plahto. Vse to povzroča pri predelavi velike težave. Na probleme stalno opozarjamo. Malo boljše bo, ko bo tudi TAP imel svojo sušilnico in ko bodo saje ustrezno vskladiščene.

— S katerimi surovinami pa je največ težav?

Predvsem so to saje, ki se zunaj navlažijo. Zaradi tega se celo mešalni časi podaljšujejo. Podobno je tudi s kavčuki, ki so »skladiščeni«, kar na prostem. Pozimi bomo vse to sicer morali spraviti pod streho, toda pri nas smo že tako na tesnem, da ne vemo, kako bomo. Velikokrat pa nas celo kritizirajo, češ da imamo velik nered.

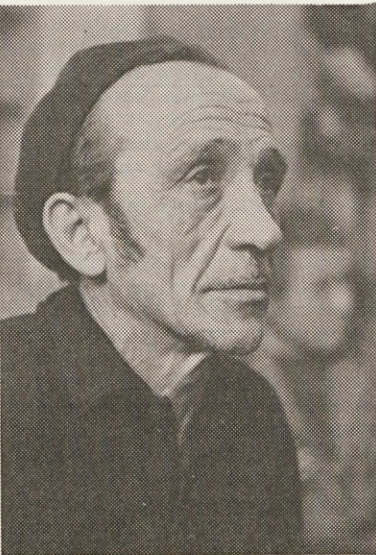
Zadnjič se je na primer zgodilo, da je mešalec dobil za predelavo zmrznjen kavčuk. Ko ga je dal na valje, ga je stroj »zabrisal« tik mimo delavca. Če bi ga zadel, bi ga lahko ubil. To se dogaja.

— Valjarna je bila včasih znana tudi po tem, da je bilo veliko hudih nesreč. Kako je zdaj s tem?

Stanje se je zelo izboljšalo in sicer predvsem z osveščanjem delavcev. Delavci sami zelo pazijo, vodje jih stalno opozarjajo, mladih ne damo kmalu za stroj. Vse to je vplivalo na odpravo hudih nesreč pri delu. Manjše pa so. Mislim, da v poprečju Save.

— Ali je pri vas veliko delavcev iz drugih republik?

Ja, kar precej jih je. Mnogi so se že povsem vživeli, pognali korenine. Nekateri pa so seveda tudi slabši tako kot je na splošno z ljudmi. Moram reči, da so nekateri zelo v redu fantje. Res pa je čutiti, da kadrovska služba izboru delavcev namenja vse več pozornosti. Ne gre več vse v tovarno, kar pride.

Karel Tušek, mešalec zmesi

— Kako pa samoupravljanje? Ali delavci sodelujejo na sestankih?

Sestanki sindikalnih skupin so pri črnih in pri belih zmesih. Sestanke delavcev imamo po izmenah. Delavci še premalo sodelujejo. V glavnem se oglašajo vedno eni in isti. To pa ni dovolj. To še ni samoupravljanje, če pridejo na sestanek in avtomatično potrdijo.

— Zakaj menite, da je tako?

Meni se zdi, da večina delavcev gradiva za zbere delavcev sploh ne prebere. Delavec marsikdaj

Franci Žumer, prevzem surovin

pride na sestanek, pa še dnevnega reda ne ve. Menim pa, da bo za pravo samoupravljanje treba dosti več časa in pri tem moramo biti strpni. Težiti moramo za tem, da bodo ljudje bolj sodelovali pri odločanju, da bodo zahtevali od delegatov odgovore. Seveda pa bi morali prav pri samoupravljanju dosledno upoštevati odgovornost. Če delavci na zboru delavcev postavijo neko zahtevo in če je sprejeta, jim je treba dati vsaj odgovor, če se že ne uresniči. Pa se dogaja, da še odgovora ni. Tudi pri nas je tako. Ničkolikokrat smo že zahtevali, naj uredi garderobo »ta črni«, pa nič. Zaradi takih primerov se interes delavcev za sodelovanje zmanjšuje.

Mi smo se na sindikalni skupini že pogovarjali, da bi del izpraznjene stare mehanične delavnice radi dobili za jedilnico in garderobo. Za nas bi bilo to zelo primerno, ker je prostor praktično del valjarne. Na zborih delavcev bomo postavili to zahtevo in upamo, da nas bodo tudi drugi podprli. Sedanji prostor in garderobe za delavce pri črnih mikserjih ne ustrezajo niti minimalnim zahtevam.

— Valjarna je bila včasih srce Save.

Tudi delavci valjarne smo solidarno gradili nove obrate. Tedaj so obljubljali, kako se bo denar vračal tudi k nam. Prav je, da smo gradili tisto, kar največ daje. To, da se v stari valjarni leta in leta ničesar ne naredi — to pa ni prav in to ni solidarno. Celo nasprotno. Pri nekaterih ljudeh se že pojavlja občutek elitnosti,

občutek, da so bolj pomembni kot drugi.

— Kako pri vas izpolnjujete planske obveznosti?

Naše planske obveznosti so v glavnem vezane na plane enot. To je prva faza proizvodnje.

— Pa vi zmorete zadovoljiti vse zahteve?

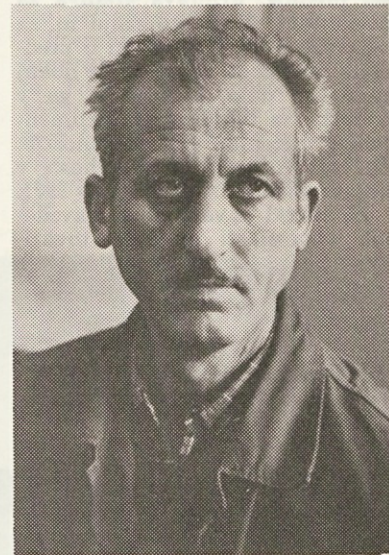
V celoti. Tudi v primerih, ko je treba narediti več kot zahteva plan. Gotovo se še mnogi spominjajo primera, ko se je v TAP pokvaril mešalnik, pa smo v naši valjarni v prostih sobotah in nedeljah nadomestili pomanjkanje zmesi. No, letošnje leto je bolj umirjeno.

— Ali se pojavlja pri vas problem starejših delavcev, mislim starejših po delovnem stažu, ki ne zmorejo več toliko dela kot v mladih letih?

Ne, v glavnem ni veliko takih primerov. Skušamo pa take delavce razbremeniti in jih razporediti na delovna mesta, kjer je delo lažje, morda odgovornejše, a enako nagrajevano kot prejšnje.

— Kaj pa problem alkoholizma?

Tega pa smo odpravili. Sami med seboj. Ne rečem, da se manjša stvar v zvezi s tem tu in tam ne pojavi, vendar alkoholikov, tistih hudih, nimamo.

Jure Borič, referent za zbirno gumo

O tem smo se pogovarjali med seboj. Veliko prepričevanja je bilo treba, da smo ljudem dopovedali, da nevarno delo in alkohol ne gresta skupaj. Če koga zasačimo pri alkoholu najstrožje ukrepamo in še bomo. Moram pa reči, da nam pri tem veliko pomagajo prav naši dobri delavci, skupaj pa krotimo tudi »barabce«.

— Pa disciplina v vaši enoti?

Hujših kršitev ni. Pojavljajo se manjši prekrški, kot se v vsej Savi. Pa še to. Starejših delavcev skoraj ni v disciplinskih postopkih. Z nekaterimi mlajšimi pa je treba včasih postopati malo ostreje. Ko delavec enkrat dobi stik z ožjim kolektivom, ko pripada kolektivu, potem v glavnem ni več težav.

Nadaljevanje na 24. strani

REFERENT ZA IZNAJDITELJSKO DEJAVNOST

SAŠA STRUPI

V Razvojno tehnološkem inštitutu, oddelku za tehnološko dokumentacijo, vodimo evidenco o prijavljenih iznajditeljskih predlogih in organiziramo sestanke strokovne komisije, ki obravnava vsak prijavljeni iznajditeljski predlog. Priprava gradiva za posamezne člane komisije in za delavske svete tozodov, ki o predlogih dokončno odločajo, je dokaj zamudno delo, ki smo si ga v oddelku za tehnološko dokumentacijo razdelili po zmožnostih. Začetki vodenja te dejavnosti v našem oddelku segajo v leto 1971.

Že takrat je velik delež navedenih obveznosti prevzela tovarišica Saša Strupi. Dolžnost je opravljala zelo vestno in odgovorno, tako, kot smo si lahko le želeli. Za avtorje je vedno našla prijazno, vzpodbudno ali tolažilno besedo. Ni ji bilo težko poiskati avtorja ali kateregakoli

člana komisije na enem ali drugem koncu obrata II, ob lepem ali slabem vremenu, da mu je osebno izročila vabilo za sestanek strokovne komisije. Tako izročeno vabilo je pomenilo zanesljivo obveščeno in je zagotavljalo udeležbo, kar je istočasno pomenilo tudi nemoteno delo pri reševanju predlogov.

Sindikati in vsi, ki na tem področju delamo, smo menili, da se na področju iznajditeljske dejavnosti lahko in mora še marsikaj izboljšati v avtorjevo in širšo družbeno korist. Predlog sindikata, da bi imeli poklicnega delavca za to področje, je dolgo dozoreval in 1. 11. 1977 je postal resnica.

Svet za medsebojna razmerja je potrdil predlagano razporeditev Saše Strupi na novo sistemizirano delovno mesto »Referent za iznajditeljsko dejavnost.«

Še majhna podrobnost. Prvi predlog, ki ga je naša sodelavka Saša zapisala v evidenčno knjigo, je bil predlog s številko 393 in sicer 6. 11. 1971. Bil je uspešen, ocenjen kot tehnična izboljšava, ki je takrat prinesla gospodarsko korist v vrednosti približno 13.000 din in za katero je bila izplačana nagrada okrog 1.800 din. To je bilo 1971. leta. Dober začetek! Zdaj, po šestih letih, 10. 11. 1977, je v omenjeno knjigo vpisala iznajditeljski predlog pod številko 797. Njegova usoda še ni znana. Želimo pa, da bi bil tudi ta predlog, kakor tudi vsi vmes in še vsi tisti, ki bodo prišli zelo uspešni in v splošno zadovoljstvo.

Zaželimo ji, da bi delo opravljala z zadovoljstvom in pri tem imela čimveč uspehov. N. M.

S SEJ DELAVSKIH SVETOV TTI

Deveta in deseta seja delavskega sveta tozda TTI predstavljata na področju iznajditeljske dejavnosti pomemben korak k vzpodbujanju te dejavnosti pri nas. Od skupno sedmih predlogov, o katerih je delavski svet TTI dokončno odločal, je bilo šest pozitivnih, to je realiziranih in nagrajenih ter le eden odklonjen. En predlog je bil opredeljen kot tehnična izboljšava, pet predlogov pa kot koristnih predlogov. Pri vseh pozitivnih predlogih je Finančno-računovodski sektor lahko izračunal čisto gospodarsko korist ali pa jo vsaj ocenil.

Skupni prihranek pri vseh šestih pozitivnih predlogih znaša 1.685.569,43 din. Za pet predlogov je bila izplačana nagrada, za enega pa akontacija. Skupno izplačilo avtorjem znaša 68.418,75 din, kar predstavlja približno 4 % vrednosti celotnega prihranka.

Zap. št. predloga avtor predlog KDO IN KAJ SO PREDLAGALI?

Zap. št. predloga	avtor	predlog
402	Lojze Gregorc	Konstruktivna sprememba za prekate ležalnih blazin
455	Vid Gazvoda	Zmanjšanje teže in debeline skimanega tekstila za blazine
462	Marjan Novak	Odprava poškodb na stroju SKR-1 pri polaganju jedra
537	Stane Vidmar	Vezava kovina-guma pri izdelavi velo, moped in 14x4 ventilov iz butylnih zmesi
576	Marjan Novak Pavel Homar	Proizvodnja klinastih jermen z enostransko gumirano oblogo
602	Stane Vidmar	Odprava moline pri svetlih in dvobarvnih žičnih veloplasičih

N. M.

IMATE IDEJO!

Okrog nas je polno stvari, ki bi se dale spremeniti, izboljšati, narediti lažje, ceneje... Skoraj sleherni med nami je gotovo že opazoval delo – bodisi svoje ali svojega sodelavca in pri tem mislil, da bi se dalo to ali ono opraviti drugače. Žal nas večina to vidi in pozabi. Večina pravim zato, ker so med nami tudi ljudje, ki idejo obdelujejo in obdelajo tako, da iz nje nastane racionalizatorski predlog. Toda, tole razmišljanje ni namenjeno racionalizatorjem. Namenjeno je pravzaprav vsem, slehernemu izmed štiri tisoč delavcev Save.

Marketing sektor je sredi novembra pripravil predlog, po katerem naj bi člani kolektiva Sava množičneje sodelovali pri osvajanju oziroma uvajanju novih izdelkov in sicer tako, da bi vsako novo misel, idejo zapisali in sporočili tistim, ki bi jo uresničili.

K neosvojenim proizvodom prištevamo:

- nove dimenzije plaščev in tiste nove izvedbe, ki bistveno spremenijo funkcionalnost plaščev

- stiskani izdelki v kalupih, za katere nimamo kalupov

- stiskane plošče (iz same gume ali s tekstilnimi vložki) izven osvojenih dimenzij ali z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- transportni trakovi z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- vse nove dimenzije ozkih in zobatih klinastih jermen
- cevi z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- nove oblike profilov, ki imajo nove funkcionalne lastnosti

- prevleke koles (gumene ali iz poliuretanskega elastomera) v kalupih, za katere nimamo kalupov

- prevleke valjev z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- gumiran tekstil z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- konfekcijski izdelki z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- lepila z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- kemični izdelki z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- umetno usnje z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- umetno usnje za nova področja uporabe

- PVC paste z novimi funkcionalnimi lastnostmi

- PVC paste za novo področje uporabe

- proizvodi za nove osnovne skupine izdelkov.

V temle zapisu objavljamo le najvažnejši del predloga (neosvojeni izdelki), seveda pa bo dobrodošel tudi katerikoli sprejemljiv predlog novega izdelka, ki morda tu ni naveden, pa bi ga bilo možno in koristno izdelovati. Prijavnico, ki je objavljena pomanjšano, bomo razmnožili in jo bo vsakdo lahko dobil v svoji enoti, pri nas v uredništvu ter v marketing službi. Torej, ko se vam bo porodila ideja... JOŠT

IDEJA O NOvem PROIZVODU št. _____

PODATKI O IDEJI

Kdo je idejo zapisal
Kje je nastala

OSNOVNI PODATKI O PROIZVODU

Naziv ali opis proizvoda

Namen uporabe

Material iz katerega je proizvod

PRILOŽENA DOKUMENTACIJA

Datum: Podpis:

NOSILEC OSVAJANJA

Tehnološki del: Tržni del:

IRAN IN EGIPT

V dneh od 6. do 11. novembra sta bila tov. Filip Majcen in tov. Franc Indihar na službenem potovanju v Iranu in Egiptu.

Namen njunega obiska je bil ugotoviti, kakšna tržišča so v omenjenih deželah za našo avtopnevmatiko in ostale izdelke, istočasno pa sta preverila sposobnost naših kupcev, tako v Iranu kot v Egiptu. Načelno pa sta se dogovorila tudi o poslih za naslednje leto.

Nekaj več o uspehu poti sta mi povedala tov. Filip Majcen in tov. Franc Indihar sama.

Obisk v omenjenih deželah je plod večkratnih povabil naših odjemalcev, stalnih kupcev.

Dostavno vozilo firme Hakim v Kairu za oskrbovanje manjših trgovin

V Iranu sta obiskala firmo SOBATI v Teheranu. Obisk je bil zelo kratek, saj sta se v Iranu oz. Teheranu zadržala le dan in pol.

»Obisk pa je bil kljub temu ploden, saj sva se prepričala, da je naše podjetje dobro zastopano in da so dobre tudi naše možnosti v bodoče.

Iran je izredno hitro razvijajoča se dežela, predvsem zaradi velikih zalog nafte in seveda pametnemu ekonomskemu pristopu družbenega razvoja, tako da so tam resnično neizčrpne možnosti za sleherni podjetje v svetu. Dežela se izredno hitro industrializira, vsaka dejavnost tako hiti, da vsega ne zmorejo sami. Zanimivo je, da v Iranu ni brezposelnosti in da zaposlujejo celo delavce iz Afganistana in Indije. Manjka pa jim strokovnega kadra. Prav v tem svetu pa imamo mi Jugoslovani posebne prednosti, ki pa jih, po naši oceni, premalo izkoriščamo.

Sava je začela sodelovati z firmo Sobati pred tremi leti. Sodelovanje se je začelo dovolj uspešno, tako količinsko kot tudi glede cene. Zanimivo je, da smo v krizni situaciji dosegli najvišje cene ravno v Iranu. Razvoj odnosov je dosegel svoj višek v letu 1976, ko smo izvozili v vrednosti 1.000.000 dolarjev. V letošnjem letu so nastopile prve težave. Njihov uvoz je zapadel pod restrikcijo in potrebujejo za uvoz pnevmatike posebna dovoljenja. Šele proti

ZANIMIVO TRŽIŠČE

koncu letošnjega leta smo uresničili večji posel in sicer za 300.000 dolarjev. Naša pnevmatika je na njihovem tržišču zelo dobro sprejeta, izvažamo pa tja predvsem diagonalno in radialno potniško pnevmatiko. Kupci so z našo znamko zelo zadovoljni in pričakujejo, da bodo z nami sodelovanje še razširili.

V Iranu obratujejo tri licenčne tovarne avtomobilske pnevmatike, ki s svojimi zmogljivostmi krijejo le 60 odstotkov potreb. Ostalih 40 odstotkov pa krije cela vrsta izvoznikov, med njimi tudi Sava. Gospod Sobati nam je zagotovil, da bomo v prihodnjem letu dosegli znatno višji izvoz. Dogovorili smo se tudi za višje

pri nas ne izdelujemo v zahtevanih količinah. Gre za avtomobilsko pnevmatiko, tudi radialno, s tekstilnimi vložki.

Poslovanje pa se je na skupno zadovoljstvo dobro razvijalo in smo plan leta 1977 v celoti dosegli za približno 700.000 dolarjev prometa. S tem smo uresničili načrte, ki smo jih imeli v sodelovanju s firmo Hakim.

Zanimivo pri vsem tem je, da se prav v Egiptu močno zanimajo za našo proizvodnjo in da je za to tržišče zanimiva predvsem radialna potniška pnevmatika v tekstilni izvedbi dimenzije 145 SR 13. Ta dimenzija pa je zanimiva zato, ker v Egiptu izdelujejo licenčno vozilo fiat 128. To vozilo je v Egiptu silno razširjeno, vsak drugi avto, ki smo ga lahko videli na cesti, je prav fiat 128.

Vse že omenjene potrebe po takšni avtomobilski pnevmatiki pa pogojujejo predvsem izredno slaba cestišča. Na teh cestiščih je praktično nemogoče voziti z radialno pnevmatiko z jeklenim vložkom.

Za naše bralce bo najbrž zanimivo tudi to, da je Sava postala »hišna znamka« omenjenega podjetja in da se naš zaščitni znak nahaja na vidnem, reprezentančnem mestu v vsaki trgovini. Zanimivo je tudi to, da je v največjem egiptovskem dnevniku Al'Ahramu, vsak drugi dan objavljena tudi reklama, ki predstavlja našo delovno organizacijo.

Tov. Filip Majcen in tov. Franc Indihar sta imela priložnost, da sta si lahko ogledala delo v tej časopisni hiši.

Ob tem naj zapišem tudi to, da je v Kairu opaziti veliko zanimanja

nje prav za naše izdelke in da našo pnevmatiko izredno hvalijo. Danes predstavljamo tretjo do četrto znamko pnevmatike na tem področju.

Zahteve po naši pnevmatiki so prav na tem tržišču kar trikrat večje od naših zmogljivosti. Možnosti izvoza so torej velike, in sicer na področju avtomobilske pnevmatike, v zadnjem času pa je čutili povpraševanje tudi po drugih naših izdelkih. Umetno usnje ima v bližnji bodočnosti velike možnosti, da se pojavi tudi na tem tržišču.

Tako smo se pri nas že odločili, da bomo v naslednjem letu povečali naš izvoz v omenjene dežele. To povečanje naj bi znašalo 20–30 odstotkov izvoza v primerjavi z letošnjim letom. Če to prenesemo v denarno vrednost, pa naj bi ta znašala od 600.000 do 700.000 dolarjev.

V kratkem bomo zaključili dogovore z omenjenimi podjetji, tako v Iranu kot v Egiptu. Na tem dogovoru bodo zaključene tudi naše cene. Predvidevamo povišanja, na katera so naši odjemalci že pristali.

In za konec še ugotovitev, da se na tem tržišču Sava ni pojavila prepozno, pojavljala se je vzporedno z ekspanzijo našega izvoza. Rezultati pojavljanja našega gospodarstva v tretjem svetu so spodbudni, s tem pa uresničujemo del naše ekonomske politike.

Presenečajo tudi naše ugotovitve o ravni razvoja v tem delu sveta. To tržišče je sposobno veliko konzimirati, potrebe po različnem blagu naraščajo iz dneva v dan, to pa je tudi garancija za uspeh našega prodora na to tržišče.

L. M.

cene, predvsem pri diagonalni pnevmatiki. Povečanje pri diagonalni pnevmatiki bo znašalo okoli 7 odstotkov, pri radialni pa približno 10 odstotkov. Obstajajo pa tudi možnosti, da preko našega stalnega odjemalca v Iranu vzpostavimo stike tudi z Afganistanom, predvsem na področju radialne tovarne pnevmatike.

Pojavil se je določen interes tudi za ostale naše proizvode. Zanima jih predvsem velopnevmatika. Podjetje GENEX iz Beograda, ki nas v Iranu formalno zastopa s svojim zastopništvom, je predvsem zainteresirano za delo z izdelki, ki jih danes ne izvažamo. Večkrat so izrazili željo, da bi izvozili umetno usnje. Predstavnik omenjenega podjetja vidi možnost plasmaja umetnega usnja, vendar preko drugih podjetij.

EGIPT

Tudi Egipt lahko označimo kot deželo, ki se izredno hitro razvija. V tem delu sveta prav Egipt predstavlja center trgovskega dogajanja.

V Egiptu sodelujemo s firmo Hakim, ki je zelo staro in znano podjetje. S tem podjetjem sodelujemo od sredine 1976. leta.

Njihove zahteve po naši pnevmatiki so zelo visoke. Že na začetku sodelovanja so nastale določene težave, predvsem pri ceni in pri njihovi zahtevi po velikih količinah diagonalne pnevmatike za potniška vozila, ki pa jih

V Kairu je veliko podobnih trgovin, a le trgovine Hakim se lahko pohvalijo z našo reklamo

DOHODKOVNI ODNOSI – TEMELJI VSEH NADALJNJIH ODNOSOV

VINKO PERČIČ

Ničkolikokrat smo že dobili v roke poslovno poročilo, tromesečno, polletno ali zaključni račun. Vsi vemo, da ta poročila nastajajo v naši finančno računovodski službi, vemo tudi to, da tam dela veliko naših sodelavcev, celo srečujemo se z njimi, vendar vseh ne poznamo. Prav zato smo se odločili, da vam v tej številki glasila predstavimo sodelavca iz omenjene službe, ki ima velik delež pri obveščanju nas vseh o naših rezultatih poslovanja.

VINKO PERČIČ je naš glavni računovodja, v Savi je zaposlen že od leta 1963, med delom še študira. Končal je I. stopnjo ekonomske fakultete, danes je absolvent II. stopnje ekonomske fakultete. Z Vinkom Perčičem sva se pogovarjala po domače – v za vse razumljivem jeziku, najin razgovor pa je potekal takole:

– **Kakšno je bilo po tvoji oceni leto 1977, ki se pravkar izteka?**

Če vzamem za izhodišče ocenjevanja rezultatov gospodarjenja preteklo leto, potem je nedvoumna trditev, da je poslovanje v letošnjem letu veliko boljše. Ob tem moram opozoriti, da smo v preteklem letu 1976 poslovali v izjemno neugodnih pogojih, tako da na lokaciji Kranj noben tozd, razen POS, ni dosegel akumulacije (ostanka dohodka za sklade). Skupnost tozdov TTI in tozda Umetno usnje pa sta izkazovala celo negativni poslovni rezultat. Nasploh je opaziti v zadnjih nekaj letih relativno upadanje rezultatov poslovanja s področja akumulativnosti in s tem slabitev reprodukcijske sposobnosti gumarske panoge kot celote. Kot sem že omenil, je poslovanje v letošnjem letu uspešnejše, toda zelo različno po posameznih skupnostih tozdov oziroma tozdov, kar je odraz še vedno različnih pogojev poslovanja posameznih tozdov. Omeniti moram predvsem, sicer boljši, toda še vedno kritični rezultat tozda Umetno usnje, ki je pogojen z vrsto okoliščin: neusklajenost med jugoslovanskimi proizvajalci in prodajalci tega proizvoda, neusklajenost prodajnih cen glede na cene surovin itd.

– **Kaj je pripomoglo, da so rezultati v letošnjem letu boljši?**

Iz četrletnih oz. mesečnih poslovnih poročil je razvidno, da v celoti uresničujemo naloge, ki smo jih predvideli z letnim gospodarskim načrtom. Ob tem naj omenim področje prodaje, ki je resnično presenetljivo. V prvih desetih mesecih je obseg prodaje kar za 8,4 odstotka večji v primerjavi z načrtom, oziroma kar

za 34,6% večji od enakega obdobja lanskega leta. Če natančneje analiziramo področje prodaje delovne organizacije lokacija Kranj, potem vidimo, da smo v lanskem letu prodali povprečno na proizvodni dan za 560 starih milijonov din izdelkov, letos pa je povprečno dnevno prodanih za 760 starih

Naši osebni odnosi niso bili nikoli vprašljivi oziroma kritični. Stremimo za tem, da bi postali še pristnejši. Kot Savačan se počutim zelo dobro.

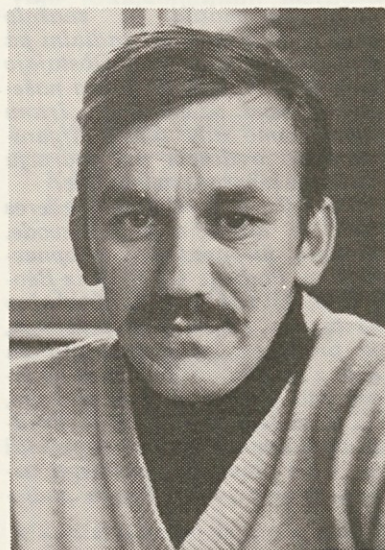
milijonov din izdelkov. Moram pa zopet poudariti, da je največji porast prodaje predvsem glede na načrt v skupnosti tozdov TAP in TTI, medtem ko v drugem polletju 1977 tozd Umetno usnje dosega slabše rezultate prodaje v primerjavi z doseženo realizacijo v prvih šestih mesecih letošnjega leta.

– **Kje so vzroki za tak porast prodaje?**

Prvi vzrok je ugodna konjunktura predvsem na tržišču pnevmatike in gumenotehničnih izdelkov. Tako smo v opazovanem desetmesečnem obdobju prodali večjo količino izdelkov kot smo jih proizvedli, kljub temu, da je obseg proizvodnje v letošnjem letu porastel za preko 11 odstotkov. Drugi najpomembnejši vzrok je to, da smo dosegli večjo vrednost prodaje s prestrukturiranjem asortimana (radialna pnevmatika, poliuretansko umetno usnje, nekatere skupine gumenotehničnih izdelkov), kar je odraz smotrniških investicijskih vlaganj v preteklih obdobjih, to je vlaganja v novo tehnologijo, gradbene objekte, stroje in naprave. Kolikor želimo tudi v bodoče dosegati po-

večanje produktivnosti in s tem boljše rezultate gospodarjenja, je odločilnega pomena prav investicijska dejavnost, ki pa mora biti seveda pravilno izbrana. Povpraševanje po naših izdelkih ni samo posledica splošne konjunkturo, ki je letos prisotna na tržišču, ampak v veliki meri v preteklosti pravilno izbrane investicije, ki so omogočile, da danes proizvajamo asortiman visoke stopnje predelave, ki se po kvaliteti enakovredno kosa tudi na vseh tujih tržiščih. Torej je zadovoljiva prodaja prvenstveno posledica proizvodnje izdelkov, ki jih trg potrebuje, to pa je rezultat smotrniških investicijskih vlaganj in sistema organiziranja. Samo zadnjih pet let smo realizirali številne investicijske naloge; večje med njimi so: izgradnja projekta avtopnevmatike Sava-Semperit, izgradnja računalniškega centra z modernim računalnikom, postavitev nove moderne kotlarne, izgradnja tovarne umetnega usnja s še enkratnim povečanjem obsega proizvodnje, s področja družbenega standarda pa nakup številnih stanovanj in ureditev samskih domov, sredi izgradnje je sodoben projekt mehanične delavnice ter številne rekonstrukcije za povečanje obsega proizvodnje posameznih skupin gumenotehničnih izdelkov. Integracijska povezovanja z dislociranimi skupnostmi tozdov so bila izvedena z namenom, da povečamo produktivnost dela funkcionalno po posameznih teritorijih ter tako izboljšamo poslovanje.

Na indeks prodaje, predvsem pnevmatike, pa je kot tretji vzrok vplivalo tudi to, da so se z mesecem januarjem letos zopet vrnila cene avtopnevmatike in velopnevmatike na raven izpred

VINKO PERČIČ je naš glavni računovodja, v Savi je zaposlen že od leta 1963, ob delu pa še študira. Končal je I. stopnjo ekonomske fakultete, danes je absolvent II. stopnje ekonomske fakultete.

1. avgusta 1975. Takrat so bile prodajne cene tem proizvodom nižane v povprečju za 8,5 odstotka z namenom, da tudi gumarska panoga z ostalimi industrijskimi vejami prispeva k stabilizaciji jugoslovanskega gospodarstva.

Čestokrat morajo posamezni tozdi oziroma službe vlagati skrajne napore, da je proizvodnja še pravočasno preskrbljena z ustreznimi surovinami

Toda pri tem znižanju smo ostali sami, nasprotno cene surovinam so se nam celo povečale in marsikdo se spominja, koliko naporov, analiz in dokumentiranih zahtevkov je bilo potrebno, da smo končno dobili omenjeno povečanje prodajnih cen kot nadomestilo za povečanje stroškov vgrajenih surovin v izdelke.

– **Kakšne spremembe so se pojavile v letošnjem letu?**

Številni problemi, ki se pojavljajo v našem gospodarstvu, imajo za posledico, da je potrebno čestokrat v smislu zakonov, odredb in določil na novo sprejeti ali korigirati mere ekonomske politike, ki naj bi omogočile čim skladnejši razvoj našega gospodarstva v celoti. Ko govorimo o spremembah, je nujno, da se vrnemo kako leto nazaj, oziroma, da imamo vedno pred očmi osnovne gospodarske težave (prestrukturiranje gospodarstva, zunanjetrgovinska plačilna bilanca). Stalno prisoten problem SFRJ je prav nesorazmerje izvoza z uvozom. Naša panoga to še bolj občuti, saj ima še vedno precejšnjo uvozno odvisnost (trošni surovine, ki jih doma še ne proizvajamo, sintetični kavčuk, jekleni kord, oz. jih ne moremo proizvajati – naravni kavčuk).

Čestokrat morajo posamezni tozdi oziroma službe vlagati skrajne napore, da je proizvodnja še pravočasno preskrbljena z ustreznimi surovinami. Zavedati se moramo, da v letošnjem letu v tozdih, lokacije Kranj povprečno ustvarimo na delovni dan 230 milijonov starih din dohodka, to je novo ustvarjene vrednosti. Če ne delamo, tega dohodka ni. Torej pa eni strani so zelo pomembne odločitve pri reševanju problemov uvoza surovin za nemoten potek proizvodnje, po drugi strani pa odločitve, katero skupino proizvodnje izdelkov bomo v primeru pomanjkanja deviz in s tem surovin morali začasnno opustiti. Predvsem v zadnjem četrletju letošnjega leta, nič boljše ali še slabše se nam obeta tudi v prihodnjem letu, je bilo potrebno

dosti naporov, da ni prišlo do zastojev. Takšna situacija pa nam tudi narekuje, da se še intenzivneje povežemo ali v smislu poslovno-tehničnega povezovanja ali še čvrsteje s porabniki naših proizvodov, ki so izvozno aktivni, da nam tudi oni pomagajo pri preskrbi ustreznih deviznih sredstev.

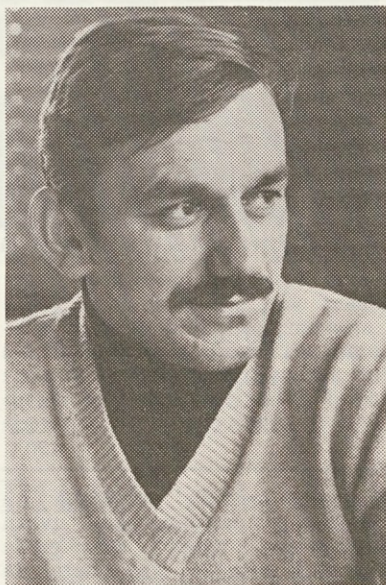
Poleg omenjenega problema uvoza in izvoza pa naj omenim velike težave, ki jih je imelo gospodarstvo v letu 1975, ko je bila skrajno zaostrena nelikvidnost. Ta problem je danes po zaslugi zakona o zagotovitvi plačil, velja od 1. 4. 1976, v celoti odpravljen. Danes, ko ugotavljamo, kako izredno uspešen je bil ta zakon, se samo lahko sprašujemo, zakaj ni bilo to določilo sprejeto veliko let prej. Prav tako je prišlo v letu 1976 do korenitih sprememb v zakonodaji, ki urejuje ugotavljanje celotnega prihodka in dohodka tozdov. S 1. 1. 1976 je namreč celotni prihodek samo tisti del fakturirane realizacije (prodanih izdelkov), ki je v določenem računskem obdobju plačan. Prav zaradi prehoda iz sistema ugotavljanja celotnega prihodka od fakturirane na plačano realizacijo smo imeli v preteklem letu pri izkazovanju poslovnih rezultatov tozdov veliko težav. Nekateri se bodo še spominjali, ko smo v naših poslovnih poročilih razčlenjevali negativne poslovne rezultate (izgubo) na poslovno izgubo in tehnično izgubo. Prav slednja je posledica sprejetja zakona omenjenega prehoda.

V preteklem letu je pričel veljati za nas tudi izredno pomemben zakon o temeljnih samoupravnega družbenega planiranja. Ta akt je dal nove okvire in velik poudarek sistemu samoupravnega planiranja, saj mora vsak plan izhajati iz posameznega tozda ter se nadalje usklajevati na ravni delovne organizacije, sozda itd. Na področju planiranja smo mi že v letu 1973 sprejeli organizacijski predpis o letnem in srednjeročnem gospodarskem načrtovanju, ki predpisuje enotno metodologijo, s katero ugotavljamo medsebojno primerjamo in usklajujemo nabavne in prodajne plane, usklajeno zasedenost kapacitet ter smotrno izbiro proizvodnih programov. Na osnovi tega zakona smo v tem letu sprejeli samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega razvoja za obdobje 1976–1980, v katerem smo začrtali osnovne cilje razvoja ter proizvodne usmeritve posameznih tozdov v okviru delovne organizacije. To je pomemben akt, kajti zavedati se moramo, da jutrišnji uspeh v veliki meri zavisi od današnjih pravilno in pravočasno postavljenih ciljev. V tem sporazumu smo tudi že opredelili dohodkovne odnose, in prav na osnovi teh določil smo ob izdelavi zaključnih računov posameznih tozdov delovne organizacije – lokacije Kranj izvršili med trgovino (tozd POS) in proizvodnjo (tozd TTI in tozd Umetno usnje) poračun dohodka. Sprejetje zakona o združenem delu v novembru preteklega leta pa nam je omogočilo, da smo intenzivneje in v skladu z določili tega zakona pristopili in pravočasno izdelali samoupravne

normativne akte za izvedbo reorganizacije. Zadnje akcije so bile izvedene prav pred tednom dni, ko smo na referendumu v celoti sprejeli novo organizacijo, ki bo začela veljati s 1. 1. 1978.

– **Kakšni so bili naši odnosi letos?**

Že prej sem omenil, da smo v lanskem letu sprejeli zakon o sa-

Če vzamem za izhodišče ocenjevanja rezultatov gospodarjenja preteklo leto, potem je nedoumna trditev, da je poslovanje v letošnjem letu veliko boljše.

moupravnem planiranju, ki je pomemben prispevek na področju samoupravnih odnosov. Tako smo tudi v Savi sprejeli samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega razvoja za obdobje 1976–1980, kjer smo pravzaprav z definiranjem ciljev razvoja in proizvodnih usmeritev posameznih tozdov dolgoročno ustpostavili odnose na najbolj demokratičen način – z dogovarjanjem. Z normativnimi akti, ki smo jih, kot sem že omenil, izdelali letos za novo organizacijo, po kateri bomo poslovali že v prihodnjem letu, pa smo te odnose še natančneje določili. Zavedati se moramo, da je v Savi, posebno na lokaciji Kranj, že danes velika povezanost znotraj proizvodnje, kakor tudi proizvodno-tegovinska povezanost. Z novo organizacijo pa to povezanost še znatneje povečujemo. Povečalo se bo število tozdov, pa tudi prodajna povezanost se bo povečala. Delovna organizacija Sava-Commerce bo namreč prodajala celoten proizvodni asortiman. Jasno, da je bilo potrebno zato v samoupravnih sporazumih še posebno pozorno opredeliti odnose. Predvsem je pomembno, kako bomo realizirali projekt dohodkovnih odnosov, ki smo ga opredelili v naših aktih. Saj prav ti odnosi ob temeljnih srednjeročnega razvoja pomenijo temelj vseh nadaljnjih odnosov. Če bodo dohodkovni odnosi pravilni, pravilni pa bodo takrat, ko bodo spodbudili nadaljnjo usklajeno in stalno prisotno željo po povečanju produktivnosti, nadaljnje večanje rasti proizvodnje

in ekonomično gospodarjenje v vsakem tozdu. Če pa se bo tozd razvijal, večal, pa ne bo prišlo do vprašanja njegovega obstoja.

– **Kakšni pa so naši osebni odnosi?**

Naši osebni odnosi niso bili nikoli vprašljivi oziroma kritični. Stremimo za tem, da bi postali še pristnejši. Kot Savčan se počutim zelo dobro.

– **Kaj bi lahko bilo bolje?**

Ker je moje delo oz. delo nas, ki delamo na področju vodenja poslovnih knjig, tozd ter izdelave raznovrstnih poročil in analiz oz. ekonomskih študij, v veliki meri povezano z zakonodajo, večkrat občutimo morda prepogostnost izdajanja zakonskih določil, odredb in odlokov, ki nimajo namena vsebinske menjave mer ekonomske politike, pač pa se preveč spuščajo v tehniko dela zbiranja včasih nemogočih podatkov statistike in tako dalje.

Posledica tega je, da preveč rastejo administrativni stroški na vseh ravneh. Menim, da bi morali z večjim občutkom gledati na racionalnost akcij, torej s preudarkom in temeljito pretehtati, kakšen bo na eni strani potreben napor (dodatna administracija), kakšna pa bo na drugi strani koristnost. Ob tem nam pa mora biti vodilo pravilo ekonomske teorije, da mora biti koristnost večja od napore oziroma v najslabšem primeru mora biti koristnost enaka naporu. Večkrat tudi v dnevnem tisku, radiu in televiziji slišimo komentarje o narodno gospodarski produktivnosti, ki ji je trn v peti ravno ponekod preobširna administracija. SDK – podružnica Kranj, je recimo ob sestavi zaključnega računa za leto 1976 ugotovila, da je bilo potrebno za vsak tozd izdelati v računovodstvu preko 400 podatkov. To pomeni za lokacijo Kranj, kjer oddajamo 6 bilanc, preko 2500 podatkov. Vprašamo se, kdo vse te podatke v takšnem obsegu resnično potrebuje, zakaj razne institucije, ki se ukvarjajo z analizami, zahtevajo od tozdov še enkrat podatke po svoji metodologiji oz. jih ne zahtevajo s strani SDK po enotni zakonski predpisani metodologiji.

– **Tvoje osebno počutje?**

Najhuje mi je takrat, ko ugotavljam slabe poslovne rezultate. Zavedati se namreč moramo, da sanacijski programi, analize, predlogi, akcijski programi in številne druge akcije, ki jih je potrebno ob slabih rezultatih opraviti, lahko še tako metodološko brezhibne toda samo na papirju ne bodo rodile sadu.

Prav v začetku letošnjega leta je bilo obilo težav pri sestavi zaključnih računov tozdov za leto 1976. V tem razgovoru sem že večkrat omenil te probleme in številne spremembe, ki so bile izvedene v preteklem letu. S strani zakonodajalca so bile večkrat objavljene dopolnitve in spremembe zakonov, odlokov, ki so obravnale potek obračuna. To dodatno komplicira obračun in tudi ni možno posredovati delavcem v tozdu informacijo v enostavni obliki. Prav zaradi tega je padla marsikatera pikra in neopravičena opazka na delo v računovodstvu; (enkrat je izguba; en-

krat ni izguba; saj izguba ni takšna kot je izkazana itd.). To pa izhaja predvsem iz nepoznavanja sistema bilančnega obračuna, planiranja, kalkuliranja, analiz, kontrole in revizije (vse te funkcije nazivamo pod skupnim imenom računovodstvo kot celota).

– **Tvoja želja?**

Leto 1977 je za nami. Ugotavljamo, da je boljše kot preteklo leto, čeprav bi si želeli še boljše uspehe. Pred nami je leto 1978, pričetek poslovanja po novi organizacijski shemi. V tem letu bo srednjeročno obdobje 1976–80 prešlo v drugo polovico in ugotavljali bomo ali smo uspeli oz. koliko smo uspeli realizirati cilje srednjeročnega razvojnega programa. Moja želja je, da bi v prihodnjem letu, za katerega pa osebno menim, da bo, kar se tiče pogojev poslovanja znatno težje kot letošnje leto, dosegli še boljše poslovne rezultate. Boljši rezultati pomenijo dosegati akumulacijo – ostanek dohodka za investicije (dosegati reprodukcijsko sposobnost nad količnikom 1), to pa pomeni dodatna vlaganja v razširitev proizvodnje; to pa pomeni rast, razvoj tozda. Tako lahko zaključim ta razgovor, da je naša skupna želja dosegati v naslednjih obdobjih večjo produktivnost in ekonomičnost poslovanja. Moje mnenje je, da v celoti razumemo enega izmed osnovnih pravil ekonomske teorije, ki pravi: »Delovna organizacija, ki se ne razvija, je delovna organizacija v zatonu!«

L. M.

CIVILIZACIJA NAPREDUJE – NARAVO PA UNIČUJE

Dolgočasim se. Odločim se, da odidem v Kranj. Toda danes bom šla za spremembo peš.

Počasi stopam po pločniku. Papirčki, vrečke in drugi odpadki me pozdravljajo, vendar se tega pozdrava nič ne veselim. Nekaj metrov vstran pa stoji koš za odpadke. Pogled nanj me pretrese. Ves je zveržen, obtolčen in kar je najhuje, čisto prazen.

Tudi ljudje so prazni. Mrki zrejo predse. Vsi nekam hitijo, bežijo pred tem umazaniam svetom. Želijo si čistega zraka in kraja brez odpadkov. Zrak je siv, težak od dima in izpušnih plinov. Sonce komaj prodira skozi sivo zaveso. Nebo že dolgočasi ta sivina. Tudi jaz hitim od nje proč. Pred mano je reka Sava. Zazrem se v njene valove. Voda je umazana, rjava, penasta od umazanije. Le kam si izginila bistra reka? Kje so tvoje bistrave vode, ki so nas nekoč vabile na kopanje? Tudi ti si se znašla v tej džungli, tudi ti si postala žrtev civilizacije.

Sanjarjenje pretrgam, ko vidim, koliko je ura. Med hitenjem domov pomislim: »Civilizacija zares napreduje, toda naravo s tem uničujemo!«

Anita Drolc, 7. a.

NEREŠENA VPRAŠANJA NA DOMAČEM TRGU UMETNEGA USNJA V LETU 1977

Nerešena vprašanja plasmaja umetnega usnja v letošnjem letu, kakor tudi uresničitev ambiciozno postavljenih planskih nalog, nas je obvezala, da vsaj v skopih obrisih nakažemo vso težo in celovitost problematike, zaradi katere je, po našem mnenju, prišlo do določenih odstopanj od začrtanih ciljev.

V Jugoslaviji se širijo zmogljivosti za proizvodnjo umetnega usnja in plastificiranih tehničnih tkanin neusklajeno s stvarnimi potrebami. Tako so zrastle proizvodnje v Durnu, Vladičin Hanu in Kočevju. S tem pa se proces izgradnje še ni ustavil, saj rastejo zmogljivosti v Šabcu in Bački Palanki. Omenjena nekontrolirana rast zmogljivosti pritiska na jugoslovanski trg z novimi 5-6 milijoni kv. m letno in tako ponudba daleč presega absorpcijsko sposobnost trga. Glede na omenjeno, lahko trdimo, da sta tako proizvodnja in proizvodnost na eni, kot plasman proizvodov tozda Umetno usnje na drugi strani, dobra in na visoki ravni. To trditve bomo podkrepili s prikazom »stopnje izkoriščenosti proizvodnih kapacitet za 1977« ter »stopnjo udeležnosti na trgu za 1977«.

Podjetje	Izkoriščenost zmogljivosti v %	Prodana količ. v 000 kv. m	Udeležba na trgu v %
Sava	72	6082	48
Jugovinil	63	3468	27
Ohis	20	1296	10
Čatex	54	1860	15

Značilen kazalec, da so se pri plasmaju nekega proizvoda pojavile večje težave kot so: močno povečana ponudba, zmanjšanje kupne moči, zapiranje trgov v regionalne meje in podobno, je povečanje zalog. Tako beležimo na domačem trgu umetnega usnja zvišanje zalog panoge od 1.852.000 kv. m leta 1975 na 2.788.000 kv. m ob koncu leta 1977.

Neurejen, predvsem pa nekontroliran, je tudi uvoz umetnega usnja in plastificiranih tehničnih tkanin.

Posledica take nekontroliranosti je vidna v udeležbi domačih proizvajalcev na trgu umetnega usnja, ki znaša približno 65%, torej 35% izdelkov, kljub veliki obsegu obstoječih zmogljivosti, uvažamo. Če to problematiko gledamo skozi izkoriščenost že obstoječih proizvodnih zmogljivosti, vidimo, da je njihova izkoriščenost komaj 46%, kar je za jugoslovanske razmere porazno.

Kot je razvidno iz zgornjih podatkov, je kljub vsem težavam

tozda Umetno usnje uspel svoje zmogljivosti izkoristiti do višine 72% in te zmogljivosti tudi spraviti na trg. Taka proizvodnost pa je na ravni jugoslovanskega povprečja v industriji, ki je med 70 in 78%. Še več, tozda je uspel povečati plasman umetnega usnja z intenzivnostjo, ki daleč presega povprečno letno rast v industriji, ki znaša za navedena leta 7 do 8%.

Leto	Količina v 000 kv. m	Verižni indeks rasti	Neto prod. vrednost v 000 din	Verižni indeks rasti
1975	3.579,7	0	140.264,3	0
1976	4.637,9	129,6	206.899,9	147,5
1977	6.021,1	129,8	233.433,4	112,8
poprečni indeks rasti		129,7		130,1

Za opisane težave v plasmaju umetnega usnja je v veliki meri odgovoren zunanje trgovinski režim in politika, ki ne samo, da ne ščiti tovrstne domače industrije, ampak s tem tudi omogoča prodor uvoženega umetnega usnja, predvsem z Vzhoda po dampinških cenah.

Kaj pomeni dampinški uvoz z Vzhoda, lahko ilustrira naslednji primer:

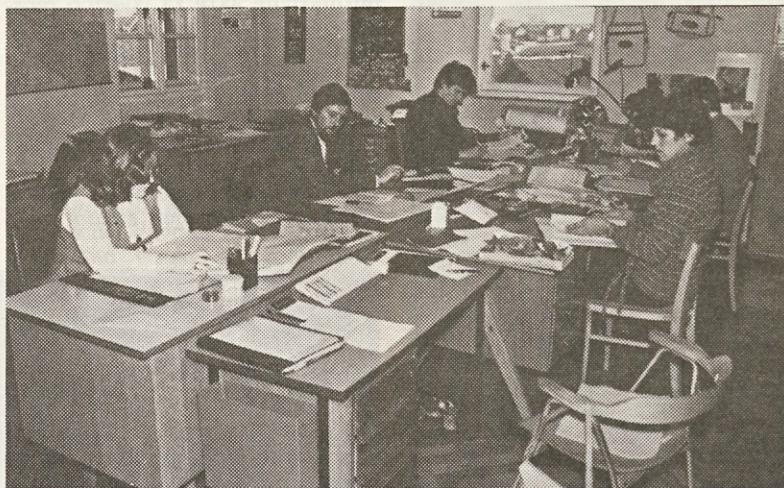
Iz vzhodnoevropskih držav po statističnih podatkih uvozimo letno od 1,200.000 do 1,700.000 kv. metrov težkega umetnega usnja, kar predstavlja tudi za toliko nižjo realizacijo domačih tovrstnih proizvodov. Primerjajmo sedaj prodajne cene, torej:

uvoženo umetno usnje
29,00 do 36,00 din/kv. m
domače umetno usnje
35,00 do 47,00 din/kv. m

Končno sliko dobimo, če pogledamo še povprečno neposredne stroške umetnega usnja jugoslovanske proizvodnje, ki se gibljejo med 27,00 in 40,00 din/kv. m.

Zadovoljevanje potreb trga po umetnem usnju je izredno zahtevno, predvsem zaradi motivov nakupa; zadnje čase pa opažamo celo tendence zapiranja regionalnih trgov.

Bolj kot omenjeni problemi, je zaskrbljujoč finančni učinek prodaje umetnega usnja v Jugoslaviji. Tu mislimo predvsem na izrazit razkorak med obstoječimi prodajnimi cenami na domačem trgu, ki so ostale nespremenjene že četrto leto, in nenehnim naraščanjem cen osnovnim surovinam ter stroškov, tako internih kot eksternih. Prodajna služba in Marketing sektorji ob vseh teh težavah ne spita, sta stalno aktivna, po skupni akciji pričakujejo že januarja 1978 spremembo sedanjih prodajnih cen umetnega usnja in s tem ugodnejše razmerje med prodajno ceno in stroški ter seveda ugodnejši ekonomski učinek prodaje. Poleg tega se na našo pobudo pri

V prodajnem oddelku umetnega usnja

zveznih organih pripravlja na področju problematike uvoza umetnega usnja sprememba uvoznih režimov, kar obeta, da bodo ta gibanja v bodoče kontrolirana, to pa pomeni večjo možnost prodaje.

Na koncu moramo poudariti, da je problematika plasmaja

umetnega usnja stalno rasla in postajala vse zahtevnejša, medtem ko obseg in organizacija prodajne službe, kot tudi spremljajočih dejavnosti (specialist za umetno usnje v marketing sektorju, modni kreator, tehnični svetovalec...) ni sledila tej problematiki.

Pričakujemo, da bo nova organiziranost prodajne službe na ravni Save skušala rešiti tudi te probleme in bo tako plasma in odgovarjajoči ekonomski učinek prodaje umetnega usnja ugodnejši.

Direktor prodaje tozda
Umetno usnje
Ivo Gerzinič, dipl. inž.

TTI NE BOMO ZAPRLI!

Še en dokaz, da Savčani berejo svoje glasilo. Iz skupnosti tozdov TTI smo dobili dva prispevka, ki predstavljata odmev na zapis TTI ne bomo zaprli. To je hkrati tudi dokaz, da vsem v TTI ni vseeno kako in kaj delajo, da jih njihova bodočnost še kako zanima, da jim ni do polovičnih odgovorov. Radi bi konkretne odgovore na vprašanja, saj bomo le tako odpravili negotovost, ki je ustvarjena med nekaterimi sodelavci v TTI.

Odgovor na članek, ki je bil objavljen v Dnevniku 22. septembra 1977, je dovolj obširen in realen za vse, ki so črnogledi za obstoj TTI. Lahko so se prepričali, da le ni vse tako slabo v TTI. Po zaslugi te tovarne so zaživel tudi drugi, zato moramo priznati, da je vsa leta svojega obstoja vlagala velika finančna sredstva za izgradnjo in razvoj drugih tovarn, sama pa je nekaj časa zaostajala, vendar ne toliko, da ne bi imela možnosti za svoj obstoj.

Vsi si moramo prizadevati, da se bo v prihodnji tovarni Gumenotehnični izdelki hitreje razvila v moderno proizvodnjo organizacijo. Da taki pogoji so, nam dokazuje tudi objavljena informacija.

A. Š.

V glasilu Sava, ki je izšlo 10. novembra letos, smo med drugim prebrali tudi članek o prihodnosti TTI. S to informacijo smo se dodobra seznanili s trenutno situacijo v TTI. Zelo malo pa je navedenih ukrepov za izboljšanje položaja TTI.

Iz informacije ni razvidno, kateri izdelki so nerentabilni, oziroma ne pokrivajo lastnih stroškov in kaj se načrtuje s tem v zvezi. Nič ni omenjena avtomatizacija obstoječe proizvodnje. Ponekod so pogoji dela zelo slabi in se z dneva v dan slabšajo.

Vzemimo primer izdelave cevi na jeklenih jedrih. Kakor na samem začetku nosijo jedra na ramenih delavci, ki tam delajo, čeprav se že 10 let govori o nabavi nekakšnega transporterja za njihovo prenos. Pogoji za delo se slabšajo sorazmerno z dvigom produktivnosti.

Med delavci se že nekaj časa govori, da bomo proizvodnjo cevi na jeklenih jedrih prenesli v nek drugi dislocirani tozda. V zvezi s tem se delavci sprašujejo, kaj bodo delali potem. To pa ustvarja med nekaterimi delavci negotovost in zmanjšuje delovno in tehnološko disciplino.

Š. Z.

O INFORMIRANJU SO REKLI

FRANCI PRISLAN

Informiranje je dobro, včasih ga je celo preveč. Vsebinska je zelo kvalitetna. Z drugo besedo, vsebina in kvaliteta obveščanja v celoti izpolnjujeta družbenopolitično poslanstvo.

Kvaliteto informiranja stopnjuje naše obveščanje že nekaj časa; tako je bilo tudi ob združevanju. Če svojo oceno strnim, moram reči, da so Savčani z vsemi oblikami informiranja dovolj obveščeni o vsem, kar jih zanima.

MARJAN PENEŠ

Obvestila, informacije, ki so nam na voljo, tako v glasilu, Informatorju, kakor tudi v vseh drugih oblikah informiranja, se dobre, prepričan pa sem, da bi bile lahko še boljše. Zakaj boljše? Sam Informator je dovolj jasen, včasih malo preobširen. Vem, da se vse ne da povedati v dveh stavkih, želel pa bi več kratkih novic, zapisov. Savsko glasilo je nosilec družbenopolitične usmerjenosti, pogrešam pa temeljitejšo obravnavo dela posameznih sektorjev in mogoče tudi počutja posameznika v sredini, v kateri dela in živi. Oddelek za informiranje in odbor za informiranje sta v zadnjih letih naredila veliko prav na področju izboljšanja informacij, pogrešam pa »glas« posameznikov oziroma ljudi, ki so dolžni informirati širši kolektiv tudi v področju družbenopolitične aktivnosti. Premalo pišejo. Sicer pa sem z obveščanjem v Savi že nakj časa zelo zadovoljen.

JANEZ BOHORIC

Informiranje v Savi je dobro, sem in tja bi mu lahko kaj očitali. Za vse oblike informiranja, tu mislim na glasilo, Informator in na druge pisane oblike raznih sporočil, lahko ugotovimo, da tu in tam po vsebini nihajo, po vsebinsko bogatih in kvalitetnih informacijah se pojavijo tudi kvalitetno slabše. Informator pa je zelo zanimiva oblika obveščanja, predvsem za vse aktualne probleme. Premalo pa je stenskih časopisov, ki poleg tega niso postavljeni na najbolj obljudenih mestih. Prav bi bilo, da bi se pojavili še na nekaterih mestih.

ANTON LAH

»Meni se zdi, da je informiranje v Savi zelo dobro. V naših virih informacij lahko dobimo izredno veliko podatkov, menim, da celo preveč. Vsak član kolektiva ima možnost izvedeti vse, kar ga zanima, vsak, ki prebira naše glasilo in ostale oblike informacij, lahko dodobra spozna kolektiv. Informacije so dobre, odkrito podane,

v obliki, ki jo more razumeti sleherni Savčan.

Informiranje v Savi uresničuje predvsem svojo družbenopolitično funkcijo, manj pa strokovno tehnološko. Te svoje trditve utemeljujem z naslednjim. Napredek na področju informiranja v zadnjih sedmih letih je viden tako v vsebinskem delu kot tudi v estetskem izgledu, kar velja za glasilo Sava, za Informator in Inus. Pri tem pa ne smemo pozabiti na vse druge oblike informacij.

Še posebno moram omeniti velik prispevek oddelka za informiranje ob integraciji, ko je na nevsiljiv in razumljiv način predstavil priključene delovne organizacije, ki do takrat niso imele tako razvitih oblik informiranja. Oddelek je pripomogel, da smo spoznali procese združevanja in da so se ljudje med seboj bolje spoznali.

FILIP MAJCEN

Naše informiranje ocenjujem pozitivno, po vseh vidikih informiranja. Obveščanje v Savi popolnoma uresničuje svoje družbenopolitično poslanstvo. To lahko podkrepim s trditvijo, da je obveščanje prisotno in da ga uporabljamo v vseh primerih. Svojo vlogo je odigralo tudi pri združevanju v delovno organizacijo. V zadnjih letih je kvaliteta obveščanja na višini. Pri tem moram žal opozoriti na nekaj nebitnih stvari. V nekaj številkah našega glasila sem opazil precej »tiskarskih škratov«, za katere menim, da jih je preveč. Predvsem pa mislim, da smiselnih napak v glasilu ne bi smelo biti.

ŠTEFAN ZRINSKI

Informiranje v Savi je kvalitetno, po moji oceni malce preobširno. Družbenopolitično poslanstvo uresničuje v celoti, kar je dokazalo že ob združevanju, saj je prav celovito informiranje kljub nekaterim težavam, veliko prispevalo. Pristop oddelka do pomembnejših odločitev, akcijsko in vsebinsko, je na zavirljivi ravni.

JANEZ GLOBOČNIK

Obveščanje je celovito in dobro. Mislim na vse oblike obveščanja, od Informatorja do sestankov. Neposredni proizvajalci se v zadostni meri pojavljajo v svojem glasilu. Vsakemu posamezniku v Savi je takšno informiranje v veliko podporo. Lahko rečem, da nas to obveščanje dobro usmerja, tako pri družbenopolitičnem delu kot tudi neposredno na delovnem mestu. Našemu informiranju ne morem očitati pomanjkljivosti, ker nam,

kakor sem že povedal, v veliko primerih pomaga. Moja edina pripomba bi bila, da informacije včasih niso povsem razumljive, vem pa, da se čisto vsega ne da povedati po domače.

JAKOB ŽIBERT

Informiranje v Savi je zelo v redu. Savski časopis z veseljem vzamem v roke. Imam pa nekatere pripombe. Določene stvari prepogosto objavljamo v glasilu. Res pa je, da je glasilo v glavnem pestro, da je v njem toliko stvari, da je za vsakogar nekaj. Tudi mi, neposredni proizvajalci, se dostikrat pojavljamo v glasilu in prav je tako. Lahko rečem, da v glasilu ne pogrešam ničesar. Zadovoljen sem tudi z dnevnimi informacijami v ciklostilni obliki, ki so tekoče, poštene in predvsem pravočasne. Zvem res vse, kar se pri nas dogaja. Vse oblike informacij veliko pripomorejo k boljšemu razumevanju in nam pomagajo pri našem samoupravnem odločanju.

TONE BOŽIČ

Po moji oceni je podatkov, ki jih lahko dobimo iz vseh oblik obveščanja, dovolj. Če preberemo vsaj del tistega, kar je napisanega, nam mora biti situacija o delovni organizaciji jasna. Nekateri menijo, da so določene informacije preobširne, da bi bile lahko krajše, vendar ob tem ne smemo pozabiti, da se nekatere informacije ne morejo krajšati prav zaradi podatkov, ki jih moramo poznati, saj bi informacija drugače izgubila celovitost in točnost. Glasilo Sava je, po moji oceni, »u redu cajteng«. Njegovo družbenopolitično poslanstvo je na višini. Ob združevanju je odigralo pomembno vlogo. Kon-

kretno, vse oblike obveščanja smo uporabili tudi mi v KET. Informacije o naši dejavnosti ob integraciji in tudi danes so dovolj obširne. Tako smo osvetlili našo spremljajočo dejavnost. Prispevek oddelka za informiranje je bil pomemben tudi pri začetku gradnje nove mehanične delavnice. Glasilo nas je seznanilo tudi z oddaljenejšimi delovnimi organizacijami, tu mislim na Rumo, KTM, Totro in Vulkan.

Tako zastavljeno obveščanje je potrebno, njegova pomembnost je očitna.

IVAN ŠKOFIC

Na kratko, ne da bi se spuščal v podrobnosti, je po mojem mnenju obveščanje v Savi nad poprečjem. Če bi ocenjeval s številkami, bi savsko obveščanje ocenil s štiri, raje kot s tri ali manj. Ta ocena je podana na splošno, ne da bi pri tem upošteval, kaj je strokovno informiranje, kaj je pogostnost informiranja, preprostost itd. Družbenopolitično poslanstvo informiranje v Savi uresničuje dovolj uspešno, res pa je tudi, da ga še nekaj časa ne bo v celoti. Celovitost obveščanja zahteva več kot pa imajo na razpolago »informatorji« v Savi. Tako ni dovolj sredstev, ni primernih prostorov itd. Ob uresničevanju delegatskega sistema bo potrebno tudi pri obveščanju storiti še veliko več, da bi to zaživel tako, kot je predvideno s cilji razvoja socialističnega samoupravljanja.

Informiranje je tudi pri povezanju odigralo svojo vlogo, pogrešal pa sem informacije o konkretnih težavah na posameznih ravneh združevanja. Rekel bi, da sem pogrešal »kamenčke v mozaiku«, ki sestajajo ta naš korak naprej. Ljudje v Savi pa smo bili o pomenu in ciljeh združevanja zadostno informirani.

ALEŠ PIRC

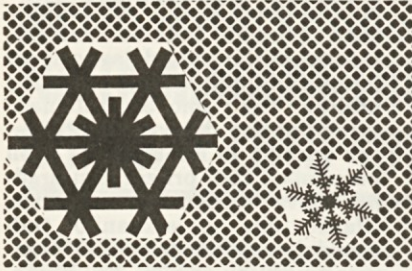
Po moji oceni je informiranje v Savi na zadovoljivi ravni in uresničuje svoje družbenopolitično poslanstvo. Je na prav tisti ravni, ki sem jo že ocenil, ko sem podal splošno oceno o informiranju. Prispevek informiranja k obveščanju v pogledu samoupravljanja in sploh k družbenopolitičnem usmerjanju je velik.

SLAVKO ŠOLAR

Informiranje v Savi je na dovolj visoki ravni, tako v strokovnem kot tudi v vsebinskem pogledu. Informiranje vsebuje elemente, ki bi jih moralo vsebovati vsako obveščanje. Izpolnjuje bistvene lastnosti, ki jih obveščanje mora imeti. Je dosti objektivno, zna biti tudi kritično, če je potrebno, zna najti pravo mero, ko informiranje združuje kolektiv, ne pa, da ga z nepremišljenim

(Nadaljevanje na 24. strani)

POGOVOR ZA PREMISLEK

DEDEK MRZ PRIHAJA!

Okrašeno pravljичno mesto, lampijončki, pisane žarnice, vse naokrog živžav – tam na sredi pa oder, na odru dedek Mraz z vsemi svojimi snežinkami, medvedki, ob velikih, zasneženih saneh. Vam vsem, ki vam je TOLE razmišljanje namenjeno, je prav gotovo še v spominu takšna podoba dedka Mrza, pravljичen dogodek, ki nas je vsaj enkrat v letu popeljal v sanjski svet.

Bilo je in ni ga več. Zakaj? Zakaj nismo več voljni (ali sposobni) pripraviti našim otrokom takega in tolikšnega veselja, ki bi jih navdalo s pričakovanjem, z radostjo in z upanjem. Ne z upanjem na dragocena darila, ampak s pričakovanjem in upanjem na nekaj nevsakdanjega.

Nekaj odgovorov boste prav gotovo našli v tem zapisu, ki je nastal po pogovoru z dedkom Mrzom. Ta zapis zares nima namena biti sentimentalno tarnajoč v spomin na nekaj, kar bi danes lahko mirno prezrli, zamahnili z roko češ, kaj ga pa s...

Skoraj nemogoče si je namreč misliti, da smo že do konca naveščani prav vsega, da smo presiti tudi razvedrila zase in za naše otroke.

Za otroke pa je dedek Mraz nekdo, ki ima zanje vedno prijazno besedo, ki jim predstavlja nek daljni, pravljični svet.

Skoraj nemogoče si je namreč misliti, da smo že do konca naveščani prav vsega, da smo presiti tudi razvedrila zase in za naše otroke. Vsaj vsi niso, oziroma večina ni. In kdo je potem? Župan? Predstavniki Kulturne skupnosti? Prijatelji mladine? Sindikat? Preveč »dejavnikov«, ki pa vsak zase lahko odloča! Ali se bo raven praznovanja dedka Mrza še naprej zniževala in bo nazadnje ostal le mehanični dedek Mraz, ki se bo monotonno – enakomerno klanjal iz izložb? Preveč »dejavnikov« si tudi lahko izmišlja »svojega« dedka Mrza, za petdeset starih »jurjev« pride na dom.

Takih misli je med ljudmi vsak dan več! In prav bi bilo, da se te misli strnejo v eno in iz tega nastane delavsko samoupravna zahteva: dedek Mraz naj v prihodnje ne bo skomercializirana farsa, temveč resnično praznovanje naših otrok. Takih misli je tudi dedek Mraz, ki kot neposredno prizadeti, pravi takole:

»Mi starejši smo verjetno razvajeni. Včasih je dedek Mraz prihajal v povorki, s spremstvom. Naredili so pravljično vas prav v ta namen. Tam se je peklo in kuhalo. Doživljanje pravljičnega sveta se je začelo že ob prihodu, ko dedka Mrza še nikjer ni bilo. Vsak otrok je takoj vedel, da se tam nekaj dogaja.

Pa danes? Danes pa okrasimo dve smreki s tridesetimi žarnicami in menimo, da smo naredili dovolj.

Za otroke pa je dedek Mraz nekdo, ki ima zanje vedno prijazno besedo, ki jim predstavlja nek daljni, pravljični svet. Za otroke je dedek Mraz tudi dobronik.

Danes pa je vse to precej drugače. Vse naše pripovedovanje otrokom o dedku Mrzu, da živi v daljni deželi na severu in je zato tudi tako napravljen, spremljajo pa ga prijazne živali, vozi se s sanmi..., ob goli resničnosti otroke neprijetno razočara. Danes vabijo trgovci dedka Mrza v trgovine, da jim dela reklamo, da starši otroke pripeljejo v trgovino

in tam čimveč zapravijo. To ni pravi dedek Mraz, ampak figura, ki služi trgovcu – ne pa otrokom. Otroci to že opažajo.

Kdo je temu kriv? Mi sami! Otrokom slikamo dedka Mrza, damo pa jim ga ne. Se sploh ne zavzemamo za to! In dedek Mraz je pogosto v zelo težkem položaju. »Kaj naj jim na primer odgovorim, ko me vprašajo, kje so snežinke, kje so medvedki, zajčki. Znajdi se. Nisem mogel, bom drugi!«

Resda je bilo v zadnjem času vsaj nekaj narejenega: enotna darila za vse otroke. To je velika stvar, kajti ni hujšega, če da dedek Mraz nekomu smučke, drugemu pa vrečko bonbonov in napolitank. Saj so tudi v Kranju bila prizadevanja, da bi pripravili skupni program, da bi spet postavili pravljično vas..., da bi dedek Mraz skupno obiskal vse otroke. Toda, vse se konča pri denarju. Ga ni! In ga ne more biti. Poglejmo!

Vabijo me, da več prodajo, da na sejem sploh pride kaj ljudi. In zato pobirajo vstopnino.

Komunalni servis je računal za 50 žarnic nameščenih na dveh smrekah deset dni, 950 starih tiščakov. Ko pa je bil narejen izračun za izdelavo pravljičnega mesta, se je izvedelo, da bi samo material stal 32 milijonov starih din. Za nekaj skromnih preprostih bajtic in za okrasitev. Kdo bo to plačal?

Nihče noče! To ni stvar Save, ne Kokre..., to je stvar nas vseh! Če bi stopili skupaj in se složno dogovorili, bi...

Marsikatero podjetje bi sodelovalo, vendar pri prodaji, ne pa tudi z vlogo, z investiranjem, pa čeprav le z milijonom ali dvema. Ali je torej čudno, če marsikateri Slovenec odpelje svoje otroke v sosednjo državo, ker tam otrok lahko doživi novoletno vzdušje. Žal tudi trgovine na dedka Mrza niso pripravljene. Razen vrečk s podobo dedka Mrza, posebej za to priložnost v trgovinah ne dobiš ničesar.

Kdo je kriv za take razmere? Vsi skupaj? Družba? Posameznik. Najprej vsi skupaj, takoj za tem

pa posameznik. Vsi skupaj moramo zahtevati od posameznika, da uresniči naš dogovor, da delo opravi po volji delovnih ljudi – ne pa po svoji (zgrešeni) presoji. Predusem bi pri tem lahko odločilno vplival predsednik občinske skupščine, izvršnega sveta, predsednik občinskega sindikalnega sveta... Če bi bili tudi ti ljudje navdušeni nad tako prireditvijo v Kranju, ne bi bilo težko zbrati 50 starih milijonov.

Z direktorjem Prešernovega gledališča v Kranju sva se že pred časom pogovarjala, da bi na primer vsaka organizacija združenega dela prispevala določen delež sredstev za organizacijo skupne prireditve namesto dosedanjega načina, ko določeno delovno organizacijo dedek Mraz stane več, kot pa bi jo skupna prireditev. Žal pa je miselnost mnogih prav nasprotna. Nočejo v skupno razmerje – ker imajo morda več denarja kot drugi, pa zato otrokom svojih delavcev kupujejo draga darila. Sami sebe torej uvrščajo v posebne skupine, saj se še marsikje zgodi, da pripravijo srečanje z dedkom Mrzom za pet – deset otrok in so prepričani, da so otrokom dali veliko. Za njih je važno samo, da otrok dobi darilo iz rok dedka Mrza. In tako se otroci počasi navajajo, da je dedek Mraz samo prinašalec daril. In nič drugega. Če se starši že hočejo tako obnašati – naj to počno doma. Svoje otroke naj obdarujejo ob novem letu sami, ne pa da s svojim obnašanjem otrokom delajo več

Ali se bo raven praznovanja dedka Mrza še naprej zniževala in bo nazadnje ostal le mehanični dedek Mraz, ki se bo monotonno – enakomerno klanjal iz izložb?

škode kot koristi. Žal taka miselnost vlada tudi v mnogih delovnih organizacijah. Gorenjski sejem (novoletni, op.p.) ne bi bil nič – če ne bi bilo tam dedka Mrza.

A mene ne vabijo tja zaradi otrok. Vabijo me, da več prodajo,

Nadaljevanje na 24. strani

KONFERENCA ZK SAVA

V nedeljo, dne 4. decembra 1977, je bila ustanovno volilna konferenca Zveze komunistov Save Kranj. Poleg delegatov — petdeset po številu — je bilo prisotnih še okoli dvesto članov ZK Save. Delegati so bili izvoljeni v osnovnih organizacijah, ki so v preteklih dveh mesecih obravnavale pregled opravljenega dela, izvršitev sklepov konference iz leta 1975 ter izvolile člane organov ZK po novi organiziranosti.

Nekaj poročil z osnovnih organizacij smo v nadaljevanjih objavili tudi v našem časopisu.

Prav na omenjeni konferenci je bilo očitno, da je bilo težišče dela osnovnih organizacij, zato je bilo to pot »na tapeti« dosti manj vprašanj in problemov kot je bilo v navadi doslej. Seve, s tem ne mislim zanikati pomembnosti celovite ocene partijskega delovanja, kajti poročilo sekretarja zajema delovanje vseh komunistov v Savi.

Izmed referatov in diskusij smo izbrali le nekatere, (z različnih področij) za katere menimo, da so zanimivi za širši kolektiv.

Referat
tov. FRANCA
VIDMARJA,
sekretarja sveta ZK Sava

Dovolite mi, da v svojem kratkem referatu spregovorim predvsem o doseženih in nedoseženih rezultatih naše delovne organizacije oziroma vključevanju članstva ZK v razreševanje problematike okrog celovitega poslovanja v delovni organizaciji.

Danes, ko pregledujemo in ocenjujemo delo ZK v delovni orga-

nizaciji za triletno obdobje, ne moremo mimo dejstev z leta 1975, ko smo na podlagi vključitve v stabilizacijske ukrepe za ozdravitev celotnega jugoslovanskega gospodarstva, znižali cene našim izdelkom, in smo optimistično in upravičeno pričakovali podobne akcije tudi od drugih proizvajalcev, še več, konkretno smo pričakovali od proizvajalcev naših surovin podobne akcije, ki naj nam bi, kljub zavestnemu znižanju cen, omogočile normalno reprodukcijsko sposobnost, vendar kakor vemo temu ni bilo tako.

Posledice takšnih ukrepov in nerazumevanja drugih proizvajalcev — proizvajalcev surovin so bile, da se je naša delovna organizacija znašla v letu 1976 v tež-

Franc Vidmar

kem finančnem položaju, kar je pokazal tudi finančni rezultat ob koncu poslovnega leta. Kljub naporom in prizadevanju vseh v delovni organizaciji od strokovnih služb preko družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, je bil rezultat poslovnega

leta slab. Ukrepi za ozdravitev takšnega stanja, še posebno ukrepi nekaterih osnovnih organizacij in sveta ZK ter celotne samoupravne in družbenopolitične strukture v delovni organizaciji so dali ohrabrujoče rezultate, kar nam potrjuje, da je s podobnimi akcijami dejansko potrebno izhajati iz baze in tako široko, da so vključeni vsi zaposleni v delovni organizaciji. Le na takšen način organiziranega delovanja vseh subjektivnih sil, lahko pričakujemo tisto pravo, neposredno vključevanje slehernega člana v razreševanje in odločanje, kar nam bo lahko porok za še večje in boljše rezultate dela. Pri tem mislim tudi vključevanje vseh tozdov v skupno razreševanje nastalih situacij, še posebno dobro tehnološko, organizacijsko in kadrovskega stoječega tozda Sava-Semperit. Zato se bo moralo v bodoče več pozornosti nameniti sestavi programa dela osnovne organizacije ZK v tem tozdu in še odločneje zahtevati večjo aktivnost članov ZK pri uveljavljanju pravic delavcev do neposrednega odločanja, ter skrb za čim plodnejšo povezanost z ostalimi tozdi v smislu celotne organiziranosti delovne organizacije in sozda.

Pomembne rezultate smo dosegli v samoupravnem organiziranju združenega dela pri uveljavljanju zakona o združenem delu, saj smo samoupravno potrdili novi koncept organiziranosti naše delovne organizacije. Sprejet osnutek po principu matrične organiziranosti nam teoretično obeta boljše rezultate dela in bolj učinkovito poslova-

Delovno predsedstvo ustanovno-volilne konference

nje, saj se bodo s tako organiziranostjo morali spremeniti odnosi v poslovanju med tozdi in strokovnimi službami. Vpliv tozdov bo večji na strokovno delo na vseh področjih dela. Strokovni delavci pa bodo lahko na tak način svoje delo in znanje bolj neposredno vnašali v prakso, ter sledili rezultatom svojega dela. Naše delo na tem področju je šele na začetku, kar nam daje dobro osnovo za nadaljnje urejanje in uveljavljanje določil in stališč zakona o združenem delu, predvsem pa bodo rezultati odvisni od pripravljenosti angažiranosti vseh kadrov, vsakega posameznika še posebej pa članov ZK.

Ob tem lahko ugotovimo, da je zadnje obdobje delovanja organizacije ZK prineslo v naše integracijske težnje nove kvalitete, še posebno, če upoštevamo sprejetje srednjeročnega programa razvoja delovne organizacije Save kot celote in organiziranja po določilih zakona o združenem delu. Čas pa je že, da se začnemo zavedati, da moramo živeti in delati kot en kolektiv in bomo morali vse lastne ambicije opustiti in jih podrediti zahtevam in potrebam delovne organizacije kot celote. Iz že znane analize in ugotovitve političnega aktiva je sicer razvidno, da so na področju uresničevanja ciljev integracije sicer doseženi že lepi in vzpodbudni rezultati na nekaterih področjih, vendar nas to ne sme zadovoljiti, kajti zastavljeni cilji nas obvezujejo za še pomembnejše in odločnejše korake na področju delitve asortimana, sodelovanja na področju tehnologije nabave, prodaje in drugih še kako pomembnih funkcij za čimboljše poslovanje vseh delovnih organizacij, združenih v sozd Sava. Zato komuniste na tem področju čaka še veliko dela, ki bo zahtevalo od slehernega komunista realno in tvorno pristopanje k razreševanju nastalih potreb in zahtev vsakega posameznega tozda.

Takšne ugotovitve nas obvezujejo, da v nadaljnjem obdobju še naprej delamo na novi organiziranosti sozda Save v skladu z zakonom o združenem delu. Delo mora sloneti na odpravljanju pomanjkljivosti, ki so se pokazale pri dosedanji integriranosti, s tem pa seveda doseči še večje združevanje dela in sredstev med posameznimi tozdi ob upoštevanju dogovorjenih ciljev, opredeljenih v samoupravnem sporazumu o temeljnih srednjeročnega razvoja delovne organizacije.

Kadrovanje in kadrovska politika v naši delovni organizaciji je sicer dobra, vendar z nekaterimi še do danes neurejenimi, a zbranimi pomanjkljivostmi. Že iz samega poročila je razvidna premajhna skrb za pripravo in usposabljanje kadrov za prevzem in vodenje najpomembnejših delovnih funkcij, kar se kaže pri težavah za imenovanje na zahtevnejša delovna mesta ob reorganizaciji ali drugih organizacijskih in kadrovskih zadevah. Temu področju bomo morali v bodoče posvetiti več pozornosti in načrtno usposabljanje in pripravljati mlade kadre za izpraznjena delovna mesta.

Za idejno usposabljanje in izobraževanje je treba akcije še celovitejše in doslednejše izvajati, če bomo hoteli usposobiti člane ZK, še predvsem mlade, za aktivnejše vključevanje v vse gospodarske tokove v delovni organizaciji in izven nje. S tem bi članom ZK, še posebno mladim vzpodbudili čut odgovornosti in pripadnosti organizaciji in samoupravni družbi kot celoti, saj vemo, da se komunisti ne moremo zadovoljiti s tem, kar znamo, ampak moramo vedno iskati novo, boljše, bolj napredno in človeško, to pa nam daje idejnopolitično in splošno izobraževanje in usposabljanje.

Več pozornosti članov in organizacij ZK bo treba v bodoče posvetiti našim SIS, saj vemo, da so tu še vedno prisotna nekatera nasprotja, ki se kažejo pri konkretnem oblikovanju programov dela in oblikovanju samoupravnih interesnih skupnosti, ki izhajajo iz različnih materialnih interesov ter ponekod iz drugačne usmerjenosti posameznikov. Zato se bomo morali odločneje in učinkoviteje sproti pojavu nerazumevanja in ohraniti obstoječe stanje ter zahtevati od samoupravnih interesnih skupnosti in delegacij večjo povezanost s samoupravnimi in družbenopolitičnimi organizacijami znotraj delovne organizacije — z bazo. Da bi lahko izpolnili vse naloge, ki smo si jih zadali po osnovnih organizacijah in ki si jih bomo zadali z današnjo konferenco, smo se tudi znotraj naše partije reorganizirali v skladu s statutom ZKS IN ZKJ ter v skladu s statutarnim sklepom o organiziranosti ZK v občini Kranj.

Težišče delovanja komunistov je v tozdu, pravzaprav mora politično delo komunistov zaživeti povsod tam, kjer se delovni ljudje

združujejo, ustvarjajo in živijo. Iz tega izhaja, da bo potrebno poživeti delo ZK tudi v krajevnih skupnostih in drugih družbenopolitičnih skupnostih, še posebno tam, kjer vlada premajhna obveščenost občanov in tudi članov ZK. Iz tega bi lahko sledila analiza dela članov ZK naše delovne organizacije v krajevnih skupnostih, kjer živijo.

V splošnem pa lahko zaključim, da je bilo delo v ZK v preteklem obdobju precej razgibano na vseh pomembnih področjih življenja in dela naše delovne organizacije. Na nekaterih področjih bo sicer potrebno aktivnosti še povečati, še naprej pa bo ena osnovnih nalog organizacije ZK v Savi boj za boljše poslovne rezultate in stabilnost gospodarstva ter ureditev samoupravnih odnosov v kolektivu in širši družbeni skupnosti.

Menim, da je moj referat le uvod in spodbuda v še plodnejšo razpravo. Zavedajoč se, da v tem mojem nastopu še zdaleč niso obravnavane vse aktualne naloge ZK kot celotne problematike delovne organizacije, zato pozivam vse člane, da aktivno in ustvarjalno sodelujejo v razpravi in s tem pripomorejo k čimplodnejšemu delu naše današnje konference.

MAJDA VOLK,

Tovarišica **MAJDA VOLK**, delegatka tozda Umetno usnje je dejala:

V svoji razpravi želim prikazati nekaj glavnih problemov, s katerimi se srečujemo komunisti v tozdu Umetno usnje, pri čemer se bom omejila predvsem na probleme gospodarjenja tozda.

Ko smo se pred štirimi leti skupaj z vsemi delavci Save odločili, da bomo zgradili nov obrat umetnega usnja, k čemur nas je privedla visoka konjunktura na trgu umetnega usnja, zaostala oprema, ki ni omogočala nadaljnega razvoja in visoka rentabilnost te proizvodnje, smo načrtovali, da bomo po končani

investiciji proizvajali 7 milijonov kv. metrov PVC in poliuretanskega umetnega usnja in plastificiranih tkanin ter okoli 500 ton PVC past za trg letno. Ta proizvodnja naj bi nam prinesla ob 206 zaposlenih delavcih 18,5 milijard starih din dohodka in 2,5 milijarde starih din ostanka dohodka letno. Za tako postavljene cilje smo se odločili investirati v nova osnovna sredstva skupno 7 milijard starih din od tega 70 odstotkov v obliki kreditov, ki naj bi nam omogočila takratno proizvodnjo umetnega usnja povečati za 150 odstotkov, celotni dohodek za 170 odstotkov, število zaposlenih za 48 odstotkov in ostanek dohodka za 165 odstotkov. Predvidevali smo, da bo investicija zaključena koncem leta 1974 in da bo proizvodnja v celotnem načrtovanem obsegu stekla že v letu 1975.

Vsi vsemo, da obračuni preteklih let kažejo, da je bila dejanska situacija bistveno drugačna od predvidene, čemur smo komunisti v tozdu pri iskanju ustreznih ukrepov za doseg programiranih ciljev pri svojem delu posvetili največ pozornosti.

Naj samo na kratko naštejemo nekaj glavnih razlogov, ki so povzročili, da se postavljenim ciljem šele sedaj približujemo:

- naftna kriza in z njo skokovito povečanje cen surovinam
- zamrznjene cene umetnega usnja na domačem trgu

- močan uvoz cenene umetnega usnja z Vzhoda, ki ga naftna kriza ni prizadela

- hude omejitve pri nabavi kvalitetnih surovin iz uvoza, za katere še ni bilo enakovrednih na domačem trgu

- zakasnitev postavitve novega obrata, kar je podražilo investicije in kasnejše vklapljanje novih kvalitet in dodatnih količin umetnega usnja na trg

- izredno velika rast splošnih stroškov, ki izkazujejo indekse 250–300 odstotkov proti predvidenim

- upadanje konjunktura na trgu zaradi uvoza in vedno večje konkurence, ki je nastajala zaradi neusklajenega načrtovanja in izgrajevanja novih zmogljivosti za proizvodnjo umetnega usnja v Jugoslaviji.

Napori komunistov in vseh delavcev tozda so bili v preteklih letih torej usmerjeni predvsem v kompenzacijo teh negativnih vplivov v želji, da bi dosegli projektirane rezultate.

Razvidno in uspešno prodali smo na trgu celo vrsto novih izdelkov, kar nam je omogočilo, da smo že v prvem polletju letošnjega leta dosegli fizični obseg prodaje umetnega usnja, kot je predviden po projektu. Vrednostno smo kljub zamrznjenim cenam uspeli doseči 35 odstotkov večjo realizacijo, kot je bila projektirana, spremenjena struktura asortimana pa nam je omogočila doseči porast neto prodajne cene umetnega usnja za 50 odstotkov, čeprav so cene že od leta 1974 zamrznjene.

V veliki meri smo se prilagodili težki preskrbi s surovinami in danes se v naši proizvodnji uporabljajo nekatere domače suro-

Majda Volk

vine v kvaliteti, ki velja za večino proizvajalcev na Vzhodu in Zahodu kot nesprejemljiva in neuporabna.

V hudem konkurenčnem boju se nam je uspelo vključiti med dobavitelje najbolj zahtevnih potrošnikov umetnega usnja, kot je to na primer avtomobilska industrija.

Ko smo vzpostavili informativne poti za seznanjanje z modnimi tokovi, smo postali zanimivejši dobavitelj umetnega usnja tudi kupcem s področja modnega sektorja (galanterija, čevljarstvo).

Mnogo smo prispevali k razvijanju domače surovinske osnove s tesnim sodelovanjem in posredovanjem znanja in izkušenj današnjim domačim dobaviteljem tekstila, mehčal, stabilizatorjev in drugih surovin.

Z vsakoletnimi akcijskimi programi smo si prizadevali znižati stroške poslovanja, ter pri tem v dobršni meri tudi uspevali, čeprav je potrebno poudariti, da so zlasti v racionalnejši porabi surovin in v izboljšanju izplena umetnega usnja še vedno največje notranje rezerve tozda.

Kljub vsem tem ukrepom in tako rekoč neprekinjeni sanaciji poslovanja, pa nas povečanje stroškov zaradi inflacije stalno dohiteva.

Dokončno sanacijo poslovanja našega tozda vidimo predvsem:

- v vskladitvi prodajnih cen umetnega usnja s cenami surovin
- v zagotovitvi nemotene preskrbe s tistim delom uvoženih surovin, ki so nujno potrebne za izdelavo posebno kvalitetnih umetnih usenj za avtomobilsko industrijo, izvoz ter visoko akumulativnih PVC past
- v odpravi ozkih grl v proizvodnji, ki bi nam omogočila ob relativno majhnem vlaganju proizvodnjo dodatnih dveh do treh milijonov kv. m umetnega usnja
- v nadaljnjem razvijanju domače surovinske osnove in s tesnejšim sodelovanjem in morda celo dohodkovnim povezovanjem z našimi glavnimi dobavitelji in kupci
- v tesnejšem sodelovanju z drugimi izdelovalci umetnega usnja in skladnejšem načrtovanju razvoja proizvodnje umetnega usnja v Jugoslaviji

- v stalnem spremljanju potreb trga in prilagajanju asortimana tem potrebam
- v požitviti reklamne dejavnosti za umetno usnje v proizvodvu primerni obliki
- v akcijah za ustrezno zaščito pred dampinškim uvozom ob povečanih naporih za izvoz umetnega usnja in PVC past ne samo v avtomobilsko industrijo, ampak tudi drugam
- v stalnem strokovnem izpopolnjevanju vseh delavcev tozda.

Že danes pa je mogoče z zanesljivostjo trditi, da bo potrebno za utrditev ekonomskega položaja tozda na trgu obstoječo proizvodnjo umetnega usnja dopolniti s proizvodnjo folij in kaširanih proizvodov po postopku kalandriiranja.

Sele s tem bo postala današnja proizvodnja umetnega usnja zaokrožena tehnološka in asortimanska celota, ki bo manj odvisna od trenutnih konjunkturalnih nihanj na posameznih področjih porabe umetnega usnja in od trenutne surovinske problematike.

ZVONE GANTAR

Tovariš **Zvone Gantar** je bil v svoji razpravi dokaj kritičen. Prav gotovo upravičeno, saj kljub prizadevanju posameznikov kulturna dejavnost v Savi še vedno nima ustreznega mesta. Sicer pa je dejal: Dragi komunisti!

ZVONE GANTAR

Opravičujem se, ker se nisem pripravil na diskusijo, vendar me je razprava vzpodbudila, da tudi moje opozorilo upoštevate ob izdelavi zaključkov današnje konference.

Komunisti se moramo zavedati, da je naše osnovno delovanje ravno na področju gospodarjenja, toda vedeti moramo, da je naša dolžnost delovanja tudi v neprofesionalnih aktivnostih oz. dejavnostih.

Vsi vemo, da je v naši delovni organizaciji zelo uspešna kulturna dejavnost, rekreacijska in športna dejavnost. Vsi tudi vemo, da je prav v letošnjem letu potekala akcija pri organizaciji ZK o vključevanju članov ZK v kulturno dejavnost. Lahko rečem, da ravno v naši delovni organizaciji nisem zasledil takšne aktivnosti, kjer bi lahko dobili določeno po-

moč pri našem delu. Izkušnje pa nam govori ravno nasprotno. Večkrat smo naleteli na odnos, tako da amaterju vzame še tisto voljo, ki jo ima za svoje delo. Prosim, da se moje opozorilo upošteva pri izdelavi zaključkov.

MARJAN PENEŠ

MARJAN PENEŠ pa je za naslov svoje razprave postavil vprašanje **ALI JE INOVATORSTVO LUKSUS?**

Želim spregovoriti nekaj o perečih problemih, s katerimi se srečujejo naši inovatorji ob svojem delu.

Moj prispevek bi lahko naslovili »Ali je inovatorstvo luksuz?« Minulo dvoletno obdobje inovacijske dejavnosti, ki ga je sprejela zvezna skupščina, je imelo poudarek na požitviti inovacijske dejavnosti. Kongresni materiali ZK in ZKJ so nas zadržali požitviti inovatorsko dejavnost. Vrsto let se ponavljajo ugotovitve o nazadovanju inovatorstva pri nas. Povsod se ugotavlja, da na tem področju zaostajamo. Tehnična inovacija je nepogrešljiv element v vedno bolj skrbno organiziranem tehničnem napredku razvitih držav. Realizacija tehničnih inovacij, njihova izmenjava in prodaja, je že dolgo donosna poslovna panoga, v kateri sodelujejo vse pomembne proizvajalne in znanstvene organizacije v svetu. Priče smo mnenju nekaterih strokovnjakov, da edino v tujini kupljena licenca in tehnična dokumentacija omogoča naš razvoj.

Sorazmerno lahko je najti partnerja, ki nam nudi vse gotovo, s polnimi garancijami. Tak problem ni tehnične narave, temveč komercialnega značaja.

Ob taki usmerjenosti ni potrebno doma kdove kaj razmišljati o razvoju. Česar ne veš, greš vprašat tujega partnerja, ki je z določenimi pogoji prodal licenco. Zahteve po višji strokovnosti zaposlenih, zlasti vodilnih kadrov, ne bodo dale rezultatov, če ne upeljemo sistem stalnega izo-

braževanja vseh zaposlenih v svoji stroki. Razvoj tehnik je mnogo prehitel, da bi kakršnakoli šola formirala strokovnjaka enkrat za vselej.

Očitno je, da nadarjen delavec na svojem delovnem mestu lahko daje enake ali še boljše rezultate ob manjši izobrazbi kot višje izobražena oseba, ki je zagledana v svoje diplome, ne stori pa ničesar več za svoj strokovni razvoj.

Vsi dosedanji zapletji izvirajo namreč iz presplošno opredeljenih nalog raziskovalcev in drugih strokovnih delavcev. Z uveljavitvijo podrobnega opisa del in nalog v tozdu bo problem razmejitev med redno delovno dolžnostjo in inovacijo opredeljen.

Da bi bili strokovnjaki bolj udeleženi pri inovacijah, morajo vedeti, da so možni avtorji pretežno visoko kvalificirani delavci, ki imajo sorazmerno visoke dohodke iz svojega rednega dela. Če jim delo pri inovacijah povzroča le težave in zelo nesigurne dohodke - nagrade, se pač z inovacijami ne ukvarjajo. Tudi delovnega mesta jim ni težko najti.

Uspešno in stabilno gospodarjenje terja od nas še bolj uspešne načine povečevanja produktivnosti dela. Za to pa je potrebna večja učinkovitost ZK pri popularizaciji inovatorstva.

Zadnja leta lahko opazimo, da v naši delovni organizaciji inovatorska dejavnost počasi, a vztrajno narašča. Kljub temu moram omeniti nekaj slabosti, ki motijo inovatorje. Kljub večkratnim opozorilom posameznim strokovnim službam naj hitreje dajo na zahtevo inovacijske komisije svoja mnenja za posamezne predloge inovacij, se to še ne dogaja. Ponekod se zavedajo pomena inovacij in so zato hitri, drugje pa ne. Ne morem se znebiti vtisa, da toliko časa ni težav, dokler je nagrada manjša. Čim se pojavi inovacija z veliko gospodarsko koristjo, postanemo zavistni. Pričnemo se bati, da bi inovator obogatel. Na drugi strani pa dobro vemo, da so nam inovacije v letu 1976 prinesle toliko gospodarske koristi, da bi lahko kupili več deset stanovanj. Vsi smo lahko predčasno presenečeni brali v tedniku »7 D« članek z naslovom »Ne bova jermena dol vrgla!« Nekateri so bili prese-nečeni, drugi šokirani, da se lahko kaj takega piše o naši delovni organizaciji. Do sedaj se je namreč pisalo vse dobro. Mislim, da se bo še v bodoče pisalo o naših vrhunskih delovnih dosežkih na vseh področjih in tudi v inovatorstvu. Čutim potrebo, da bi povedal nekaj dejstev. Po objavi problematičnega članka so se nekateri v delovni organizaciji zdramili in sklicali sestanek z novatorjema in z nekaterimi iz strokovnih služb.

Temu sestanku sem prisostvoval tudi jaz. Razumljivo je, da sem začuden ugotovil, da je sestanek organiziran šele po objavi v tedniku in po razsodbi sodišča v korist inovatorjema. Na tem sestanku sem dobil občutek, da je inovatorstvo ljudi z višjo izobrazbo delavna dolžnost in luksuz. Prišel sem do sklepa, da je še

V prihodnjem obdobju so naloge komunistov še posebej pomembne, saj bo potrebno novo organiziranost vživeti v prakso

zmeraj ukoreninjena podjetniška miselnost. Med drugim se čudim, da si lahko vsakdo razlaga zakone po svoje. V danem primeru je jasno, da odgovorne osebe niso delale tako, kot bi morale. Ne dela se tako, kot določa zakon in naš pravilnik, čeprav je v nekaterih svojih določilih protizakonski in nestimulativen. Namesto, da bi inovatorjema dali zaslužno nagrado, morata na žalost tožiti našo delovno organizacijo in tako iskati svojo pravico pri sodišču. Mi pa še naprej trmasto vztrajamo pri svojih stališčih, ki niso v duhu zakona o patentih in zakona o združenem delu. Kdo bo odgovoren, kdo bo v danem primeru nosil stroške? To prepuščam naši pravni službi. V drugem odstavku 38. člena Zakona o patentih je zapisano, da mora delovna organizacija plačati avtorjem odškodnino tudi tedaj, kadar se začne izkoriščati izum pred pridobitvijo patenta. Bolj jasnega zakonskega določila ne more biti. Takšna zakonska rešitev je razumljiva, saj v tem primeru nastopa naša delovna organizacija kot prijavitelj patenta in ne inovatorja. Poudarjam, da to ni edini primer v delovni organizaciji. Že nekajkrat se je zataknilo pri priznavanju večjih nagrad novatorjem. Kakšna je struktura inovatorjev v delovni organizaciji leta 1977? Od 52 novatorjev, kolikor jih je prijavilo svoje inovacije je s poklicno izobrazbo 27, tehnično 25, z višjo izobrazbo 6 in z visoko 6.

Menim, da bi morala biti struktura po izobrazbi obratna. To pa bo tedaj, ko bo naš pravilnik drugačen. O problematiki intenzivnega reševanja inovatorskih predlogov so razpravljali v svetu ZK, sindikatu in v delavski kontroli. Kljub temu pa se inovacije ne rešujejo tako, kot bi se morale. S to problematiko je seznanjen generalni direktor, ki je obljubil vso podporo.

Po posameznih tozdih je neresenih inovacijskih predlogov: TAP ima neresenih 14, TTI 16, skupne službe 2, KET 1 neresen predlog.

Opozarjam, da se bomo kot Društvo inovatorjev borili proti vsem negativnim pojavom, ki niso v prid naši socialistični skup-

nosti. Za to nam je porok zakon o združenem delu. V letu 1978 nameravamo ustanoviti v delovnih organizacijah društva oziroma aktivne inovatorjev.

Za Gorenjsko regijo bi bilo potrebno ustanoviti Zvezo društev izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav.

Želimo si, da se tudi delček sredstev, pridobljenih z inovacijami, vrne nazaj tistim, ki so jih ustvarili.

V imenu upravnega odbora Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Kranj želim vsem obilo delovnih uspehov pri ustvarjalnem delu v letu 1978!

Tov. BOŠKO ŠKUNDRIČ
delegat iz Rume je spregovoril o realizaciji osnovnih motivov integracije s Savo

Tovarišice in tovariši!

Dovolite mi, da v imenu skupnosti tozdov Ruma oziroma bodoče delovne organizacije v sestavi sozda Sava pozdravim današnjo volilno konferenco ZK Save in da ji zaželim kar najuspešnejše delo.

Naša volilna konferenca se odvija v letu proslav Titovih in naših jubilejev, pred nami so neposredne priprave na XI. kongres ZKJ, republiških kongresov in pokrajinskih volilnih konferenc.

Po triletnem delu v sklopu delovne organizacije Sava bi rad analiziral minulo obdobje in opozoril le na nekatere dosežene rezultate.

Kot je to že znano, se je naša skupnost tozdov v Rumi integrirala s Savo 1. januarja 1975. leta. Našo skupnost tozdov na lokaciji Rume sestavljajo trije tozdi – Regenerat, Ebonit in Protektirnica.

Osnovni motivi integracije so bili: oblikovanje reprodukcijske celote, ustvarjanje skupnih razvojnih programov, združevanje dela in sredstev v procesu proizvodnje, modernizacije in uvajanja nove proizvodnje, tehnološka, tehnična in strokovna pomoč in saniranje obstoječe situacije v Rumi.

Čeprav na konferenci ni bilo izrazito kritičnih razprav, so ji prisotni vseskozi pozorno sledili

Z osvojenim programom razvoja od 1976 do 1980 leta na lokaciji Rume smo predvideli: rekonstrukcijo in razširitev proizvodnje regenerata iz 5.500 t na 10.000

Boško Škundrič

t letno, predvidevamo tudi razširitev proizvodnje aku posod iz 200.000 kom v letu 1975 na 520.000 v letu 1978, potem nov program za proizvodnjo obnovljenih avtoplaščev in novo tovarno za proizvodnjo kmetijske pnevmatike.

Pri tem moram poudariti, da ima program razvoja za obdobje 1976/80 leta prednost v družbenem planu naše občine. Ta program je vnešen v prednostne programe razvoja SAP Vojvodine. Naj na kratko omenim še realizacijo programa.

V letu 1976 je zaključen obrat, stekla je tudi poizkusna proizvodnja za proizvodnjo obnovljenih avtoplaščev. Ta projekt je uresničen s skupnim vlaganjem, Sava je sodelovala s tehnologijo, inženiringom in vlogo 5 milijonov din. Ta obrat je konstituiran kot samostojen tozd.

V letu 1976 smo po zaključnem računu v Rumi ugotovili izgubo. Strokovne službe Save in Rume so pripravile načrt sanacije za ob-

dobje od 1977 do 1980, ki predstavlja sintezo v srednjeročnem programu razvoja Rume. Danes ugotavljamo, da se poslovanje v letu 1977 odvija v skladu s programom. Po prvih devetih mesecih izkazujemo 120.000.000 dinarjev ostanka dohodka. Pričakujemo, da bo tako tudi ob zaključnem računu.

Glede ostalih programov moram povedati, da je večina projektov v toku: v tozd Ebonit, proizvodnja aku posod, je investicijski program zaokrožen, prispepla pa je tudi že oprema.

Pri programu regenerata pa mislim, da bi se morali angažirati skupaj. Začeta dela moramo privedi h koncu.

Program kmetijske pnevmatike pa je z ozirom na daljši proces, (čakanje na soglasja, tu na našem področju), vendar je stvar zaživela in se dovolj intenzivno dela tudi na tem področju.

Pri celotni realizaciji programa v Rumi moram posebno poudariti veliko pomoč strokovnih služb Save in odgovornih iz Save. Dosedanji triletni rezultati medregionalnih integracijskih gibanj, potrjujejo upravičenost takšne politike, ki so jo zastavili kongresni partijski dokumenti.

Takšne rezultate integracij in združevanj dela in sredstev, moramo v bodočem delu še bolj poglobiti in razširiti. Vse z namenom povečanja produktivnosti in dohodkovnih rezultatov sozda.

FILIP MAJČEN

V zadnjih dveh letih smo bili v našem podjetju priča burnim dogodkom in težkim nalogam, v družbenopolitičnem delu in na gospodarskem področju. V tem obdobju se je zgodilo nekaj pomembnih stvari. Pričeli smo poslovati v okviru sozda Polikem, končali smo integracijo znotraj delovne organizacije s priključenimi skupnostmi tozdov Vulkan Niš, Ruma Ruma, Totra in Kemična tovarna Moste. Stali smo pred nalogami uresničevanja ustave in zakona o združenem delu. V tem obdobju se je naše podjetje znašlo v težki gospodarski situaciji. Ne samo, da smo morali znižati cene naših izdelkov, tudi sicer so družbenoekonomske razmere in sistem prizadele naše

Ena od pomembnih nalog organizacije ZK je tudi sodelovanje s sindikalno in mladinsko organizacijo

podjetje, tako kot vse ostalo gospodarstvo. Tu mislim v pozitivnem smislu, kajti naše gospodarstvo je moralo kreniti v drugo smer, v bolj intenzivno gospodarjenje. To se je v gospodarstvu

Filip Majcen

odražalo tako, da smo zabeležili padec gospodarske rasti, padec konjunkturo. Naloga naših subjektivnih sil je bila, kako te probleme premagati. Lahko rečem, da je bilo lansko leto težko, vendar pa smo z lastnimi silami uspeli, da se položaj v našem podjetju bistveno izboljšuje, na tej poti pa moramo vztrajati tudi v bodoče. Sedaj že vemo za rezultate gospodarjenja v letošnjem letu. Lahko ugotovimo, da smo realno postavili naš gospodarski načrt in da ga bomo skoraj v celoti izpolnili. To pomeni priznanje našim strokovnim službam, ki so dokazale, da poznajo situacijo in da pravilno ocenjujejo svojo moč in svoje sposobnosti. Že sredi lanskega, predvsem pa celo letošnje leto, smo intenzivno delali na uresničevanju in uveljavljanju zakona o združenem delu. Tu mislim na reorganiziranost našega

podjetja, tako znotraj Polikema, kakor tudi znotraj same delovne organizacije. Na tem področju je bilo storjeno veliko delo, ki smo ga končali z referendumom, ki je bil uspešno izveden 24. novembra. To lahko smatramo kot veliko delovno zmago, pri čemer moramo poudariti, da to delo ne bi bilo tako uspešno opravljeno, če se ne bi naše družbenopolitične organizacije, predvsem pa Zveza komunistov, tako ustvarjalno in tvorno vključile v to delo. Temu se moramo zahvaliti, da smo ena redkih organizacij, ki ima vse pripravljeno, da lahko z letom 1978 prične kvalitetno in strokovno delati po novem. Čakajo nas še velike naloge. Organizacijo, ki smo jo sprejeli, bo treba uveljaviti v življenju, pri tem pa se bodo zagotovo pojavljale težave v določenih sredinah. Naloga nas vseh, predvsem pa članov Zveze komunistov je, da v takih primerih ukrepamo tvorno in ustvarjalno in zagotovimo, da bomo vse cilje, ki smo si jih zadali, tudi realizirali. To je predpogoj za uspešno poslovanje podjetja in uspešen gospodarski razvoj podjetja. V naslednjih letih nas čakajo še velike naloge. Smo pred velikimi investicijami, vse to pa bo zahtevalo od nas tudi veliko naporov. Znašli se bomo pred odločitvami združevanja dela in sredstev med posameznimi tozdi in delovnimi organizacijami, ista naloga pa se bo razširila tudi na področje bodočega Polikema. Pokazati bomo morali veliko stopnjo družbene zavesti za razumevanje ciljev, ki smo si jih zadali v srednjeročnem razvoju.

Ob koncu je tov. direktor izrekel priznanje dosedanjemu svetu ZK za uspešno delo in zaželel bodočemu vodstvu organizacije čim uspešnejše delo.

MARIJA KLJUN

Glede na poročila tov. sekretarja o družbenoekonomski problematiki, bi v kratkem podala informacijo o problematiki izvoza, o njegovem razvoju v obdobju od 1973 do leta 1977. in o njegovih perspektivah.

Komunisti Save so se tudi v preteklem dveletnem obdobju tvorno vključevali v gospodarsko in družbenopolitično življenje Save

Razveseljivo je, da število mladih v ZK stalno narašča

S postavitvijo oziroma specializacijo dveh izvoznih oddelkov sredi leta 1972, prvega za izvoz avtomobilske pnevmatike in drugega za izvoz gumenotehničnega blaga in umetnega usnja, je bila

Marija Kljun

dana možnost bolj specializirane in intenzivnejše obdelave izvoznih tržišč. V tem petletnem obdobju intenziviranja savske izvozne dejavnosti smo dosegli povprečni dvig letne realizacije za okoli 800.000 dolarjev, tako da pričakujemo ob zaključku letošnjega leta skupno realizacijo izvoza približno 4,5 milj. dolarjev. Tu mislim na izvoz gumenotehničnega blaga in umetnega usnja, pri čemer je TTI udeležen s približno 3.400.000 dolarji, umetno z 900.000 dolarji in Vulkan Niš z 200.000 dolarji izvoza. Kot vidite, je v realizaciji izvoza omenjen tudi Vulkan Niš. Ob združitvi z Vulkanom in s tovarno v Rumi je naš izvozni oddelek prevzel delovno zadolžitev intenziviranja izvoza tudi za obe omenjeni tovarni in tako bomo do konca letošnjega leta realizirali za Vulkan Niš okoli 200.000 dolarjev izvoza, za Rumo pa približno za 50.000 dolarjev. Če na kratko pregledamo izvozno problematiko, naj omenim,

da obstoječi 8 odstotni delež izvoza blaga iz proizvodnje TTI ustreza tako pokritju potreb za devize, ki so potrebne za lastni uvoz repromateriala in opreme z ene strani, z druge strani, to je s stališča razpoložljivih kapacitet, pa tudi približno ustreza možnostim plasmaja na domačem trgu, tako da se v tej skupini, vsaj če izhajamo iz sedanje situacije, ne predvidevajo bistveni premiki. Za izvoz umetnega usnja pa še obstajajo možnosti povečanja, predvsem v avtomobilski in čevljarški industriji. To naj bi bila naloga izvozne službe v naslednjem obdobju. V naslednjem obdobju bomo morali veliko pozornosti posvetiti pospeševanju izvoza gumenotehničnega blaga iz proizvodnje Vulkan Niš in tovarne iz Rume, ker obstajajo lepe možnosti razširitve plasmaja za te proizvode. Vsekakor pa bo morala biti ena naslednjih nalog izvozne službe iskanje čimbolj neposrednih, daljnoročnejših poslovnih poti, kjer bi se dosegali dogovori za dobave blaga za daljša obdobja. To bi nam omogočalo bolj racionalno načrtovanje nabave in proizvodnje.

Prav tako bo treba uskladiti potrebe nabavnega trga in sistematično urejati tudi regionalno usmerjanje izvoza oz. obratno, pri čemer se morata upoštevati tudi vidik možnosti prodaje in vprašanje doseganja nivoja cen.

S tem, da smo si postavili za cilj izboljšanje kvalitete našega trženja, bomo le ob skupnih naporih dosegali boljše pogoje. Vsekakor bo v naslednjem obdobju treba napraviti preko občine, na republiški in zvezni ravni, odločne posege, ki bi v mednarodni blagovni menjavi in v odnosih prinesli kvalitetne rešitve s tem, da bi bil postavljen realni tečaj dinarja in da bi bila znatnejša izvozna stimulacija. Na vsak način bo nujno potrebno z novimi odnosi v združenem delu kar najhitreje na republiški in zvezni ravni, urediti niz temeljnih vprašanj, kot so devizna politika, plačilna in devizna bilanca, politika cen itd., kar bi nam omogočilo hitrejše soočenje z novimi pogoji gospodarjenja. S kar najhitrejšimi pozitivnimi rešitvami teh temeljnih vprašanj, bi bila podana možnost finančno ugodnejšega izvoza in s tem možnost enako-

pravne vključitve jugoslovanske proizvodnje v mednarodno blagovno menjavo, kar je ob istočasnem razširjanju zmogljivosti in posodabljanju proizvodnje z ugodnimi ekonomskimi učinki osnova dinamičnega razvoja našega gospodarstva.

LJUBIŠA ANTIĆ

Uvodoma je pozdravil konferenco in dejal, da je konferenca v letu Titovih jubilejev, v letu, ko uveljavljamo zakon o združenem delu, kar je za vse nas zelo pomembno. Nadalje je dejal: »Ne bi govoril o dosedanem delu, ampak bi se bolj posvetil vprašanju, kaj in kako bomo delali v bodoče, kajti le s skupnimi silami lahko nadaljujemo to, kar smo začeli. V tem obdobju je bilo zaslediti precejšnjo aktivnost družbenopolitičnih organizacij, tako v samem Vulkanu kot tudi na ravni celotne delovne organizacije Sava. Bilo je več skupnih sestankov političnega aktiva, zadnji pa je bil novembra meseca letos v Rumi. Politični aktiv je ugotovil, da moramo delati še bolje in še uspešneje, kajti člani ZK ne morejo biti nikdar v celoti zadovoljni s svojim delom, ampak morajo stremeti za tem, da bi še bolj delali. Politični aktiv je v Rumi sprejel 14 sklepov. Zelo pomembno za Vulkan in za njegovo nadaljnje delo je naslednje stališče političnega aktiva:

Ljubiša Antić

Splošna ocena gospodarske situacije je bila, da je stanje boljše kot v preteklem obdobju, ko je bilo zaskrbljujoče tudi na področju poslovanja akumulativnih tozdov. Z gospodarskim načrtom planirani rezultati se uresničujejo tako na področju realizacije proizvodnje in prodaje, kot tudi na področju realizacije osebnih dohodkov. Kot problematiko velja predvsem poudariti asortiman tehničnih izdelkov, kjer nismo dovolj modernizirani in ne izdelujemo tehnično zahtevnih izdelkov, zato je potrebno na tem področju izvesti selekcijo proizvodov in nadaljevati z modernizacijo. Ugotavljamo lahko tudi, da vred-

nost dela delavcev v nekaterih tozdih družbeno ni dovolj priznana in da ni usklajena s statusom delavcev v sorodnih panogah. Dobili smo sicer povečanje cen za 9 odstotkov za tehnične izdelke, ni pa še jasno, ali to povečanje velja tudi za gumeno obutev, akumulatorske posode in regenerat. Ne glede na to pa menimo, da moramo s 1. 1. 1978 doseči za vse tehnične izdelke povišanje cen za 9 odstotkov, kar naj bi bil potem tudi element za sestavo gospodarskega načrta.

Pomemben je še 8. sklep, ki ga je sprejel politični aktiv in se glasi takole:

Ocena političnega aktiva je, da lahko dosedanje sodelovanje ocenimo kot uspešno in da ga je potrebno aktivno razvijati. Nujno pa je vseskozi treba informirati delavce, da bi tako onemogočili določene posameznike, ki niso mogli sprejeti skupnih ciljev za svoje. Posebno vlogo in odgovornost v tem imajo družbenopolitične organizacije, ki morajo obravnavati stališča tega političnega aktiva.

SLOBODAN BAJC

je spregovoril o delu delegacij samoupravnih interesnih skupnosti. Povedal je, da je v naši delovni organizaciji približno 270 delegatov samoupravnih interesnih skupnosti, ki se malokdaj ali nikoli ne sestajajo v tozdih, kjer bi morali oblikovati osnovna mnenja in jih posredovati konferenci delegacij, kjer naj bi ta mnenja usklajevali. Delegati so se konferenc delegacij na nivoju delovne organizacije, ki so bile v prvih dveh letih, dobro udeleževali, saj je bila udeležba poprečno 60 odstotna, tretje in četrto leto pa je udeležba stalno padala, tako da je v zadnjem času udeležba 30 odstotna. Kaj je temu vzrok, ne bi mogel povedati, domnevam pa, da so materiali, ki naj bi jih delegati proučevali in na njihovi osnovi pripravljali predloge, preobsežni, tako da jih delavci ne morejo proučiti. Naša konferenca delegacij je zahtevala od samoupravnih interesnih skupnosti, da nekaj materialov v originalu dostavijo naši konferenci delegacij, za vse ostale delegate pa naj bi se izdelali povzetki teh materialov. Vendar pa ta naša zahteva še do danes ni uresničena. Materiali so skoraj vedno tudi prepozno dostavljeni, včasih pridejo samo tri dni pred skupščino. V tem času je treba izpeljati ves postopek, se pravi sklicati delegacije po tozdih, zaključke delegacij po tozdih pa mora nato obravnavati konferenca delegacij delovne organizacije skupno s stališči strokovnih služb, ki prav tako obravnavajo te materiale in sicer s strokovne strani. Kot tretje pa naj omenim še neodgovorno obnašanje nekaterih delavcev v samoupravnih interesnih skupnostih, saj odgovori na naša vprašanja prihajajo včasih šele po enem letu ali pa odgovorov sploh ni, včasih pa so odgovori zelo neresni.

Pohvalno pa se moram izraziti o naših stalnih delegatih v skupščini, saj so ti delegati dokaj

Slobodan Bajc

dobro obiskovali skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Svoje delegate imamo skoraj v vseh izvršilnih organih skupščine. Prav tako moramo pohvaliti naše strokovne službe, ki so pripravljale materiale za razlago na konferencah in dajale vedno uspešne predloge in mnenja.

Če ob koncu naredim kratek povzetek, lahko rečem, da so delegati v naši delovni organizaciji glede na to, da je to šele prvo obdobje delegatskega sistema, dokaj dobro delali. Veliko naših želja in predlogov je bilo upoštevanih, bodisi v dolgoročnih ali v letnih programih in podobno. Prav mi, komunisti, pa moramo še veliko narediti, da bo to delo še bolj intenzivno in da bo delegat dobil mnenje iz baze, iz osnovne sredine, in da delegat ne bo več prepuščen sam sebi.

ANDREJ KOŠIČ

Reorganizacija Save, zlasti pa nekaterih njenih ključnih poslovnih funkcij je že bila ena od tem

razprave na današnji konferenci. Zato bi se rad vključil v razpravo z namenom, da poskušam opredeliti nekaj osnovnih vprašanj izvedbe novo sprejete oblike organiziranosti prodajne funkcije, zlasti z vidika novo oblikovane delovne organizacije Sava Commerce.

Ni dvoma, da smo komunisti najodgovornejši, da predvidena oblika organiziranosti našega bodočega dela zaživi čimprej in čimbolje. Da omenjena trditev ne bi izzvenela kot fraza, jo bom skušal konkretizirati, oz. odgovoriti na vprašanje, kaj in kako delati, da bodo rezultati takšni, kot jih želimo!

Če najprej skušam na kratko opredeliti nekaj značilnosti sedanjega stanja v okviru savske prodajne funkcije, potem ne morem mimo naslednjih dejstev:

— dokajšnja organizacijska heterogenost oz. neenovitost, saj mora po sedanji zamisli marketing sektor koordinirati oz. usklajevati edinole s »svetovalno močjo« devet organizacijsko dokaj samostojnih služb, oddelkov oz. tozdov. Koliko je to na takšen način izvedljivo, je najbrž jasno tudi tistim, ki ne delajo oz. se ne zanimajo posebej za prodajno problematiko,

— uveljavljanje osnutka dolgoročnega razvoja Save po združitvi pred nekaj manj kot tremi leti je še precej na začetku, tako v pogledu asortimenta kot tudi v pogledu kvalitete izdelkov. To brez dvoma ima dokaj močan odsev na tržišču,

— oddaljenost med nosilci posameznih delov prodajne funkcije.

Gotovo niso zanemarjujoči faktorji, ki vplivajo na takšne ugotovitve analize o potrebnosti združitve prodajne funkcije, kot jih poznamo.

Znani pa so nam tudi cilji, ki jih v novi obliki organiziranosti moramo doseči. Predvsem naj omenim dva:

— kvaliteto prodaje v najširšem pomenu besede, pri tem pa še posebej zagotovitev celovitega nastopa Save na tržišču,

— monolitnost novega organizma.

Andrej Košič je razpravljaval o funkcijah delovne organizacije Sava-Commerce

Naloga ni torej niti lahka niti kratkotrajna. Še posebej, če pogledamo, da je komunistov v okviru nove nastale delovne organizacije Sava Commerce vsega 27 odstotkov. Vendar ne gledam pesimistično ali skeptično na možnost izvedbe postavljene naloge. Ob tem moram poudariti, da lahko pozitivne izkušnje iz sodelovanja v preteklih treh letih po združitvi, zlasti na prodajnem področju, vlivajo dobršno mero optimizma, kar pa seveda tudi ni in ne more biti dovolj. Upošteva-joč nalogo, kot sem jo prikazal, menim, da moramo in da tudi lahko računamo, da jo bomo zmogli le s pomočjo vseh ostalih komunistov – Savčanov. Prepričan sem, da tudi v tem primeru velja in bo veljal star pregovor »V slogi je moč« in da bomo po njegovem načelu z dobršno mero medsebojnega razumevanja in tovariškega sodelovanja ter z usmerjanjem k reševanju bistvenih in prednostnih problemov postopoma uveljavili in se približali zastavljenim ciljem.

JOŽE KAVČIČ, sekretar občinske konference Zveze komunistov Kranj

Dovolite mi, da se vključim v vsebinski del vaše razprave v zvezi z vlogo in nalogami komunistov v našem gospodarskem in družbenem življenju širše družbene skupnosti, ki je konkretno kranjska občina. Ne morem poseči v razpravo o vaših konkretnih notranjih vprašanjih, ki ste jih zelo obsežno in včasih tudi kritično obravnavali na današnji konferenci, ampak bi rad rekel nekaj besed v zvezi z našo programsko usmeritvijo v bodoče. Kaj nas čaka in kje so bistvena področja, kjer bomo morali uporabiti vse svoje moči in sile, da bi jih izpeljali – Predsedstvo ZKJ je opredelilo na eni od preteklih sej osnove za bodoči 11. kongres ZKJ in slovensko predsedstvo za 8. kongres ZKS. Na seji predsedstva v Beogradu je tov. Dolanc rekel, da je osnovna tema 11. kongresa obravnavanje vloge ZK v nadaljnjem razvoju socialistič-

nega samoupravljanja v Jugoslaviji in da bo ta kongres moral biti akcijski. Ugotavlja, da s sprejeto ustavo, z zakonom o združenem delu in ne nazadnje z referatom tov. Kardelja o usmeritvah političnega sistema socialističnega samoupravljanja mi načelna izhodišča imamo. Potrebna nam je

Jože Kavčič

predvsem akcija, kako ta izhodišča v bodoče izpeljati v naši vsakodnevni praksi. Kongres bo imel akcijsko naravo. Komunisti se bomo morali dogovoriti, kako izpeljati vsa vprašanja, ki so pred nami. ZK je odgovorna za preobrazbo družbeno-gospodarske in politične ureditve na temeljih socialističnega samoupravljanja in krepitve položaja delavca – samoupravljalca, tako kot to veleva ustava in zakon o združenem delu.

Z zakonom o združenem delu smo dobili osnovo za to, kako se bomo neposredno vključili v utrjevanje sistema samoupravnih produkcijskih odnosov v slehernem tozdu in njihovih višjih združenjih. V zakonu smo zapisali, da morajo tozdi in višja

združenja notranje odnose uskladiti in postaviti v smislu določil zakona. Ugotavljamo, da se marsikje porajajo odpori zoper uveljavljanje zakona in odnosov, ki jih zakon predpisuje. Vsem je jasno, da to ni enkratna naloga, ampak je to proces. Kako dolg bo, pa je odvisno od tega, kako se bomo v teh prizadevanjih obnašali člani ZK. Uresničevanje zakona o združenem delu ni samo vprašanje organizacijske narave, ampak ima globoko idejnopolitično bistvo z dolgoročnimi posledicami. To nam je jasno, zato se bomo morali spustiti v bitko za to, da ga speljemo. Iz vaše razprave je razvidno, da ste se uspešno vključili v uresničevanje zakona o združenem delu. To je samo znak, da ste odgovorni do sebe in delavskega razreda, da bi mu dejansko omogočili položaj, ki mu ga zagotavlja naš sistem in njegova ustavna ureditev. Drugo področje, v katerega se bomo morali komunisti uspešno vključiti, je hitrejša rast družbenega proizvoda, hitrejša uveljavljanje produktivnosti dela in hitrejša izvajanje naložb v našo produktivno in neproduktivno sposobnost. Izhodišče je, da se ne moremo več omejevati z občinskimi mejami, saj naš gospodarski prostor ni več občina, niti ne republika ali država, ampak da je to najširši prostor, vključno z mednarodno delitvijo dela. V to ste se v Savi uspešno vključili in ni dvoma, da boste uspešni tudi v bodoče. Priznanje je treba dati vsem zaposlenim v Savi, ker ste uspešno presegli lokalno zaprtost in šli v integracijske procese. To je naša perspektiva. Vsi smo delavci v združenem delu, to združeno delo pa je namenjeno delavcem, ki v njem delajo. Naša perspektiva je v pravočasnem programiranju razvoja in proizvodnih usmeritvah, v združevanju sredstev in dela na dohodkovnih odnosih, kot pravi zakon o združenem delu.

Naslednje vprašanje, ki bi ga rad postavil, je vprašanje graditve političnega sistema na delegatskih osnovah. Naš delegatski sistem je temelj za neposredno sodelovanje in najširše delovanje delovnih ljudi, da sodelujejo, razpravljajo in odločajo o svojih nalogah. Delegatski sistem je osnova za neposredno vključevanje na področju tozda, organizacije združenega dela, občine, krajevne skupnosti itd. Predolgo časa bomo razvijali sistem do tiste stopnje, za katero menimo, da bo omogočila največjo možno mero intenzivnega sodelovanja delavcev in nas komunistov v tem sistemu, če ne bomo slehernemu delavcu zagotovili znanje z družboslovnega področja. Če je za slehernega izmed nas potrebno strokovno znanje, je za slehernega izmed nas potrebno tudi družboslovno znanje, zlasti o tem, kako oblikujemo družbene odnose v Jugoslaviji, kako se mi, kot delavci in komunisti, lahko vključimo v ta sistem, kjer bomo s svojim znanjem in sposobnostjo spreminjali te družbene odnose. Brez tega znanja bi bila pot predolga. Zato bomo morali v svoj program dati eno pomembnih nalog družbenoekonomskemu in družbeno-

političnemu usposabljanju delavcev.

Zavezali smo se, da bomo v prihodnjem letu izpeljali dve pomembni akciji, ena od teh so volitve v delegacije družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti. Če smo se dogovorili za čim hitrejšo graditev našega socialističnega sistema, potem moramo dati vse sile socialistični zvezi kot najširši fronti delovnih ljudi. Zveza sindikatov in ZSMS sta v delovni organizaciji tisti, ki imata poleg ZK izredno vlogo v delovni organizaciji. 10 odstotkov članov ZK glede na vse zaposlene v Savi je dobro razmerje. Zavedati pa se moramo, da mora biti teh 10 odstotkov komunistov sleherni čas prisotnih v organizaciji zveze sindikatov in ZSM, da preko njih aktiviramo in angažiramo vse tiste napredne Savčane, ki želijo, da bi Sava napredovala še naprej. Mnogo delavcev ima zadržke, da niso v naši organizaciji. Mnogo delavcev pa ima željo in interes, da se Sava razvija, da postane močna delovna skupnost, ki bo zagotavljala socialno varnost slehernemu Savčanu. Te sile moramo s sindikatom in z mladinsko organizacijo pripeljati v to bitko za tako Savo.

Polovica dela bo opravljena, če bomo uspeli pravočasno, objektivno in neposredno obveščati svoje delavce. Pol resnice ni nič in to samo omogoča tistim, ki skušajo ribariti v kalnem, da najdejo svoja tla. Zato bomo morali razviti tak sistem občinskega obveščanja, v katerega bomo vključili vsa tovarniška glasila in naše regijsko glasilo GLAS, da bo lahko sleherni obveščen o vprašanjih, ki zadevajo njegove interese.

Naloga komunistov v prihodnje bo v eni od temeljnih akcij, kako izpeljati volitve v skupščine družbenopolitičnih skupnosti in SIS. Naša angažiranost in prisotnost bo morala biti velika takrat, ko bodo potekala evidentiranja možnih kandidatov in v času kandidacijskih postopkov. Zagotoviti moramo, da bo kadrovanje demokratično, da bo evidentiranje javno in da bo sleherni delavec vedel, da so postopki neposredni in demokratični.

Ob koncu je tov. Jože Kavčič zaželel, da bi komunisti v Savi tudi v bodoče uspešno delali ter da bi dali pomemben prispevek tudi k delu občinske organizacije ZK.

FRANC FLANDER

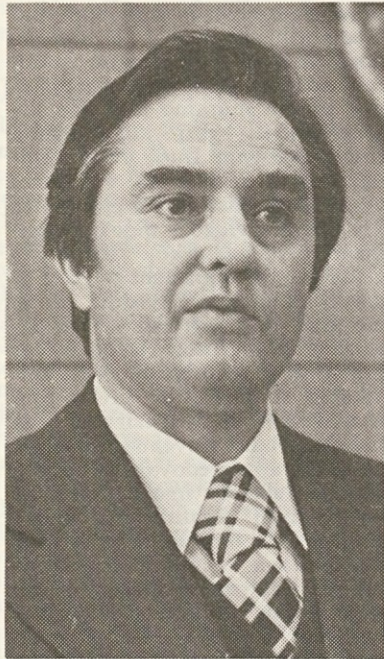
O novi organiziranosti komunistov v delovni organizaciji Sava je spregovoril tov. Franc Flander. O novi organiziranosti so že razpravljale osnovne organizacije in jo tudi že sprejele. Tov. Flander je podal nekaj osnovnih načel, zakaj smo stopili k novi organiziranosti organizacije ZK. To se je zgodilo zaradi tega, ker je bilo potrebno organiziranost ZK prilagoditi oz. uskladiti z novo poslovno organiziranostjo delovne organizacije. Potrebno je bilo ustanoviti nekaj novih osnovnih organizacij, nekatere pa tudi ukiniti. Pri sami organizaciji se je

Splošna ocena konference ZK o našem delu in o poslovnih rezultatih je zelo dobra

stremelo za tem, da zagotovimo osnovno načelo, da je vsak komunist vezan na področju, kjer dela in da je v vsakem tozdu tudi osnov-

Franc Flander je bil soglasno izvoljen za sekretarja konference ZK Sava. Več o njem bomo pisali v prihodnji Savi.

na organizacija ZK. Kjer za to ni danih pogojev, so komunisti vezani v tisto osnovno organizacijo ZK, ki je tej dejavnosti najbližja. Organiziranost je torej že sprejeta, danes jo je potrebno samo še verificirati. Razlika je tudi v tem, da smo imeli doslej en poslovnik o delu, sedaj pa imamo dva, in sicer poslovnik o delu osnovne organizacije in poslovnik o delu konference. O poslovniku konference so že razpravljale osnovne organizacije ZK, kasneje pa je bil na priporočilo statutarne komisije pri občinskem komiteju ZK Kranj nekoliko dopolnjen in konkretiziran. Tov. Flander je nato na kratko obrazložil poslovnik o delu konference ZK delovne organizacije. Dejal je še, da se je s tem, ko smo sprejeli novo organiziranost delovne organizacije in ustanovili delovno organizacijo Sava-Commerce, spremenila tudi organiziranost komunistov.

TOMAŽ IGLIČ

Iz poročil, tako komisij kot sveta ZK delovne organizacije, je razvidno, da je bilo veliko storjenega za konkretizacijo dela na posameznih področjih. Mislim pa, da bi morali tako na teh, kot tudi na drugih področjih to konkretizacijo še poglobiti in delovanje razširiti.

Naj se jih dotaknem samo nekaj, kot so na primer:

- idejnopoličnega usposabljanja komunistov
- iskanje objektivnejših in kompleksnejših meril ocenjevanja dela članstva
- razvoj medsebojnih odnosov v naši sredini z upoštevanjem dejstva, da smo okvire svojega zaposlovanja razširili izven republiškega območja

d) o samoupravljalcu krajanu in samoupravljalcu v organizaciji združenega dela.

Področje idejnopoličnega usposabljanja ne omenjam zaradi tega, ker bi bilo o tem premalo spregovorjenega, ampak predvsem zaradi pomembnosti izobraževanja kot funkcije delovanja, tako v okviru ZK kot v okviru neke organizacijske celote, kot je naša organizacija združenega dela. Zanimarjanje tega področja in mislim, da je bilo v preteklosti zanemarjeno, je zelo nevarno, ker ima dolgoročne posledice. Teh posledic pa bi se morali zavedati predvsem člani ZK. Pri začrtanih ciljnih bi bilo potrebno intervirati konkretnost in širino delovanja v osnovni organizaciji ZK.

Mislim, da na osnovi diskusij in dilem, ki smo jih imeli po osnovnih organizacijah ZK pri ocenjevanju našega dela lahko rečemo, da je v zvezi s tem še marsikaj nejasnega, premalo konkretnega in tako tudi ne dovolj objektivnega. Skupen rezultat prizadevanja. vseh bo nedvomno večji, če bo po sestankih čimmanj nerazčiščenega, če bo ostalo čim manj dilem, če bo delo vsakega posameznika čim bolj objektivno ovrednoteno. Člani ZK, ki ne dobivajo nalog, ne morejo biti realno ocenjeni, ker nimajo biti zakaj. Smatram, da moramo stremeti k taki organizaciji dela v osnovni organizaciji ZK, ki bo vključevala vse članstvo (Umetno usnje), to pa bo prispevalo navsezadnje tudi k večji enotnosti. Če v aktivnosti ne bomo dosegli večje širine, tudi pravilnega vrednotenja ne bo, zaradi množice subjektivnih činiteljev, ki bodo pri tem prisotni in bodo onemogočali objektivnejše pristope k ocenjevanju, vrednotenju našega dela. S temi besedami bi rad poudaril samo prevelik razkorak vrednotenja našega dela v okviru organizacije združenega dela in našega dela kot članov ZK, to pa zagotovo ne prispeva k boljšim uspehom, pridobljenim na hitrejši način in z manj vloženi napor, tako posameznikov, kot nas vseh.

Tomaž Iglíč

Le redke so pri nas skupine ljudi, ki nimajo heterogenega sestava. Mislim, da se med drugim poraja tudi naslednja problematika:

— človek kot subjekt razvijanja socialističnih samoupravnih odnosov glede na specifične pristope in poti razvijanja v različnih sredinah,

— sociološka problematika človeka kot osebnosti v novem okolju.

Omenil sem le dve stvari. S tem sem imel namen samo nakazati problematiko, ki je nastajala, še nastaja in je po mojem mnenju premalo široko dodelana, predvsem s strani ZK.

Nova ustava je začrtala določene smernice za naš nadaljnji družbenopolitični razvoj. Zakon o združenem delu, samoupravni sporazumi, usklajeni z zakonom so vse večja konkretizacija smernic začrtanih v ustavi. Z ustavo so bili postavljeni tudi novi skupščinski sistemi na delegatski osnovi. Na eni strani smo ustvarjalci sredstev in ponudniki raznoraznih storitev, na drugi strani pa porabniki teh sredstev in storitev. To dogovarjanje, delno tudi konfrontacija, naj bi izoblikovalo samoupravljalce s širšimi interesi, širšega gledanja pri ustvarjanju smernic in iskanju kompromisov glede na realne možnosti, s katerimi na sedanji stopnji našega družbenoekonomskega razvoja razpolagamo. Tudi ta problematika, kot vse prej nastale, zahteva enotno, široko in skupno akcijo vseh razpoložljivih družbenopolitičnih sil v sredini, kjer se poraja. Naj na koncu citiram besede tov. Edvarda Kardelja, ki so napisane na naslovni strani zadnje številke Save z dne 24.11.1977. »Sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam. Avantgardske sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem lahko samo en cilj, da glede na možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo

— na podlagi družbene lastnine proizvodjalnih sredstev svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo.« K tem besedam bi dodal, da si mi člani ZK lahko priborimo, obdržimo in utrjujemo avantgardno vlogo le z delom in samo z delom, tako na delovnem mestu kot v sredini, v kateri živimo.

BRANE PEČJAK

Ob spoznanju, da se moramo mladi še bolj neposredno uveljaviti v sindikatu, Zvezi komunistov in v celotnem delegatskem sistemu, ter da mora mladinska organizacija še v večji meri omogočati izražanje izvornih interesov posameznih slojev mlade generacije in da morajo vse oblike organiziranosti izhajati iz enotnega idejnopoličnega programa, ki bo temeljil na programu Zveze komunistov, so bili na 9. kongresu ZSMS in ZSMJ sprejeti dokumenti, ki predstavljajo orodje v

rokah vseh mladih, združenih v enotni organizaciji ZSMS.

Jasno opredeljeni cilji, da mora ZSMS postati množično in učinkovito sredstvo za mobiliziranje, organiziranje, usposabljanje in usmerjanje mladih za neposredno družbeno akcijo, tako v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih in interesnih skupnostih, dejansko ustvarjajo prostor političnega dogovora vse napredne mladine za akcijo v vseh družbenih sredinah.

Brane Pečjak

Ocenjujoč izvajanje sprejete usmeritve na 9. kongresu ZSMS ugotavljamo, da smo se mladi zelo resno lotili izvajanja dogovorov in da programi osnovnih organizacij vse bolj izhajajo iz živih interesov in potreb mladih ljudi in da zagotavljajo jasno socialistično usmeritev za doseganje ciljev programskih načel ZKJ.

Naloga pri uresničevanju zakona o združenem delu in s tem uveljavljanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov so v zadnjem obdobju postale središče idejnopoličnega, samoupravnega in akcijskega delovanja ZSM. Zavzemamo se pa za takšne rešitve, ki bodo na temeljih delegatskega sistema vodile k nadaljnji krepitvi samoupravljanja, od osnovnih celic našega družbenega življenja, do najširših oblik družbenega organiziranja. Zaradi tega posvečamo tudi v okviru sveta konference ZSM Sava pri reševanju teh vprašanj največjo pozornost osnovnim organizacijam ZSM v tozdih, kjer se oblikujejo konkretne akcije nadaljnega razvoja samoupravnih odnosov in reševanju problemov, ki nastajajo ob delovnem procesu.

Ko ocenjujemo aktivnost osnovnih organizacij ZSM v tozdih, ugotavljamo, da osnovne organizacije dokaj dobro delajo, da pa mladina v nekaterih osnovnih organizacijah ne dela tako, kot bi morala. Zato bi izkoristil priliko, da opozorim komuniste, ki so v teh sredinah, da s svojim delom in družbenopolitično aktivnostjo vplivajo na večjo zainteresiranost in aktivnost mladih.

SKLEPI SEMINARJA NA JEZERSKEM

V zadnji številki Save smo predstavili delo mladinskega seminarja, ki je bil na Jezerskem. Kot smo takrat obljubili, sedaj posredujemo sklepe seminarja.

Prisotni so z glasovanjem sprejeli naslednje sklepe seminarja:

1. Ugotavljamo, da je bila priprava na seminar slaba zaradi naslednjih vzrokov:

– Nesklepčnost zadnjih sej sveta ZSM, zaradi česar so morali vse delo pri pripravi seminarja opraviti predsednik, sekretar organizacije ZSM ter tajništvu družbenopolitičnih organizacij.

– Neodgovorno delo nekaterih osnovnih organizacij, referentov in komisij, ki niso v dogovorjenem roku posredovale poročil in predlogov programov dela (referent za SLO, komisija za idejnopolitično delo, referent za kulturo in večina osnovnih organizacij).

– Neorganiziranost in neaktivnost nekaterih osnovnih organizacij.

2. Ugotavljamo, da osnovne organizacije v TAP dokaj dobro delajo, razen osnovne organizacije ZSM Vulkanizacija, kjer so v zadnjem mesecu izvedli kadrovske spremembe in začrtali delo v bodoče. To je udeležence seminarja prepričalo, da je ta osnovna organizacija na dobri poti, da začne tvorno delovati.

4. Zadovoljivo aktivnost smo zasledili v osnovni organizaciji KET – Vzdrževanje, odkar so bile izvedene kadrovske spremembe.

5. Osnovna organizacija ZSM Puškarna se mora v prihodnje bolj aktivno vključevati v delo celotne organizacije ZSM, nujno pa je v najkrajšem času izvesti kadrovske spremembe predsedstva osnovne organizacije.

6. V skupnih službah so razen v kadrovski službi in marketingu osnovne organizacije ZSM delovale slabo. Priprava na seminar je povzročila predhodne kadrovske spremembe v ostalih osnovnih organizacijah in razgovor o bodočem delu le-teh, kar daje upanje za aktivnejše delo v prihodnje.

7. Osnovna organizacija ZSM Umetno usnje je pokazala dobre rezultate dosedanjega dela in je ena od boljših osnovnih organizacij. Glede na zastavljen program dela za leto 1978 lahko sklepamo, da bo ta osnovna organizacija aktivno in uspešno delovala tudi v bodoče.

8. Zaradi specifičnosti dela osnovnih organizacij ZSM v Poklicni gumarski šoli in v Klubu študentov delo ni bilo kontinuirano (težje sestajanje). Ti dve osnovni organizaciji morata v prihodnje pogosteje obveščati svet ZSM o svojem delu.

9. Organiziranost mladine v delovni organizaciji Sava moramo prilagoditi novi organiziranosti delovne organizacije, vendar tako, da bo mladinec najlažje vplival na delo organizacije v skladu s svojimi interesi.

10. Vse osnovne organizacije morajo takoj izdelati program dela z nosilci in roki.

11. Programi dela osnovnih organizacij morajo izražati interes mladih posamezne osnovne organizacije, in morajo biti usklajeni s širšimi družbenimi interesi.

12. Odgovornost za uresničevanje programov dela sloni predvsem na vseh voljenih predstavnikih mladih v osnovni organizaciji, v svetu, konferenci in občinski konferenci ZSM.

13. Poročila o delovanju osnovnih organizacij moramo enkrat mesečno pošiljati v tajništvo družbenopolitičnih organizacij, kjer jih lahko vsi zainteresirani preberejo.

14. V bodoče mora mladinska organizacija bolj tvorno sodelovati z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami (sindikati, ZK), predvsem pa se mora okrepiti sodelovanje osnovnih organizacij ZSM z družbenopolitičnimi organizacijami v tozkih in sektorjih.

15. Vse mlade člane ZK moramo aktivno vključiti v delo mladinske organizacije in poklicati na odgovornost tiste, ki ne sodelujejo pri delu mladinske organizacije.

16. Mladinci se morajo bolj aktivno vključevati v interesna področja, kot so kultura (KUD SAVA s sekcijami: folklor, oktet, fotofilmska sekcija) in šport (športno društvo Gumar z različnimi sekcijami, taborniki).

17. Mladinska organizacija (osnovne organizacije in svet ZSM) morajo odgovorno in organizirano pristopiti k evidentiranju in kandidiranju za samoupravne organe. V samoupravne organe moramo predlagati in evidentirati vse aktivne mladince. Akcija se mora začeti takoj.

18. Pri sami izvedbi volitev naj osnovne organizacije ZSM poskrbijo za okrasitev volišč in izvedejo še druge akcije, ki so primerne za dan volitev.

19. Osnovne organizacije ZSM morajo spremljati delovanje mladih, izvoljenih v razne samoupravne organe.

20. Mladi člani so dolžni v organih, kamor so bili izvoljeni, zagovarjati stališča, sprejeta na sestankih osnovnih organizacij ZSM.

21. Če mladinec ne izpolnjuje svojih dolžnosti na katerikoli voljeni funkciji, ga moramo takoj obravnavati. Po predhodnem razgovoru se takega člana zamenja. Pri zamenjavi zaradi nedelavnosti moramo javno povedati, kdo je tisti posameznik in zakaj smo ga zamenjali.

22. Seminar je po predhodnem soglasju in razpravah nastopal tudi kot konferenca ZSM Save.

Iz vsebine sklepov je videti, kako je in kako naj bi potekalo delo mladine v bodoče. Prvi rezultati seminarja, in sicer pozitivni, se že kažejo, spet pa so se pokazale nekatere slabosti. Mnogo časa bo verjetno še poteklo, preden bomo lahko rekli, da mladina aktivno

posega v življenje tovarne. Da temu zdaj še ni tako, pa ni kriva samo mladina. To je pokazala analiza, ki jo je naredil svet konference ZSM Sava na svoji 8. seji, ko je ugotovil, da veliko osnovnih organizacij ni imelo nobene besede pri predlaganju kandidatov v organe upravljanja. Zakaj? Delo mladine je lahko kritizirati, vprašajmo pa se, ali so za svoje nedelo krivi samo mladinci, ali pa tudi njihova okolica.

Jože Vratarič

Opomba urednika: Menim, da je zadnji stavek tovariša Vratariča namenjen predvsem organizaciji ZK Sava ter sindikalni organizaciji. Prav bi bilo, če bi nanj kdo tudi ogovoril.

SESTANEK MLADINE V PUŠKARNI

Dne 23. 11. 1977 smo imeli mladinci osnovne organizacije Zveze socialistične mladine Puškarne svoj drugi sestanek, na katerem smo obravnavali problematiko delovanja mladine in izpeljali kadrovske spremembe v vodstvu naše mladine, sprejeli pa smo tudi akcijski program za leto 1978. Sestanka sta se udeležila tudi povabljeni tovariša Orehar in Nadižev, vodji tozda, obrat V. Ker je bil eden izmed sklepov seminarja, da je treba vodstvo mladinske osnovne organizacije zamenjati, če ni delovno, smo tudi mi to morali narediti. Dosedanji predsednik je bil že dolgo časa v drugem tozdu in zato je delo mladih zastalo. Iz svojih vrst smo izbrali novega predsednika osnovne organizacije ZSM Puškarna, in sicer tov. Krilana Rozmana. Izvolili smo tudi nekatere nove člane predsedstva in želimo, da bi nadaljnje delo potekalo kar najbolje.

V nadaljevanju sestanka sta mladince, ki sta bila na mladinskem seminarju na Jezerskem poročala o tem seminarju.

Na koncu sestanka smo sprejeli akcijski program dela za leto 1978, v katerem smo si zastavili konkretne naloge, in sicer: ureditev naravnega drsališča v Stražišču, čiščenje in ureditev okolice obrata V skupno z osnovno organizacijo ZSM Vzdrževanje bomo obiskali bolnico Franjo, organizirali bomo športna tekmovanja z zračno puško in v drsanju, če bo drsališče za to usposobljeno, preuredili bomo predavanja s tematiko: splošni problemi mladega človeka, seveda pa bomo sodelovali tudi v akcijah, ki jih bo mladina izvedla na ravni tovarne, zanemarili pa ne bomo sodelovanja z družbenopolitičnimi organizacijami!

Razšli smo se z željo, da bi zadane naloge v celoti izpolnili.

M. B.

PRIZNANJE

Letos bodo prvič v 17 letih obratovanja tozda Ročna konfekcija na Vrhniki dosegli pomemben delovni uspeh. Prvič jim bo uspelo izdelati 100.000 šotorskih in ležalnih blazin. V to število niso vštete sedežne blazine. Uspeh je toliko po pomembnejši, saj predstavlja lep primer sodelovanja med proizvodnjo in strokovno službo.

Povedati namreč moramo, da gre zasluga za ta uspeh tako zaposlenim v tozdu Ročna konfekcija na Vrhniki kot tudi tehnološki pripravi proizvodnje obrata IV.

Ob tem delovnem uspehu vsem na Vrhniki in v tehnološki pripravi proizvodnje obrata IV iskreno čestitamo in želimo še veliko podobnih delovnih uspehov.

PREDSTAVLJAMO VAM: SLOVENSKA IZDAJA KOMUNISTA

ki izhaja v 80.000 izvodih,

poleg tega pa vam predstavljamo tudi njegovo založniško dejavnost, ki izda letno kakih 30 knjig in brošur. Glasilo ZK Slovenije in ZK Jugoslavije prinaša v vsaki številki sestavke o najbolj aktualnih problemih razvoja in aktivnosti naše samoupravne družbe in njenih subjektivnih sil ter o aktualnih mednarodnih dogajanjih in gibanjih tako v posameznih delih sveta kakor tudi v mednarodnem delavskem gibanju. V njem so nadalje sestavki iz vseh krajev Slovenije in Jugoslavije. Časnik piše tudi o aktualnih teoretičnih problemih, posebno v Teoretični prilogi, ki jo pripravlja Marksistični center pri CK ZKS.

Kakor je znano, časnik vsako leto organizira akcijo, imenovano »Teden Komunist«. Doslej je zelo uspešno organiziral dva, prav zdaj pa se je začel tretji »Teden Komunist«, namenjen »človeku, znanju in produktivnosti« ter »družbi in knjigi«. V letošnji Teden Komunist se bo s številnimi akcijami vključila tudi slovenska izdaja. Tako pripravljamo razne simpozije, okrogle mize, tribune, tim. panelne razprave, pogovore o raznih temah iz našega socialističnega razvoja ter še z drugih področij našega življenja in dela.

V časniku sodeluje trenutno nad 250 dopisnikov iz vse Slovenije, s časnikom in založbo pa je povezanih nad 2000 poverjenikov Komunistov v osnovnih organizacijah ZK.

Za naslednje leto bo založba Komunist sestavila tak program, v katerem bodo imela glavno mesto Titova zbrana dela. Na to akcijo založbe Komunist ne smemo pozabiti.

Te dni so direktor naše delovne organizacije in direktorji tozdov, kakor tudi predsedniki sindikalnih in mladinskih organizacij dobili pismo glavnega in odgovornega urednika slovenske izdaje Komunist, ki govori o razširjanju časnika med delovne ljudi in občane. Pomagajmo jim, da bo ta akcija uspela.

Pooblaščenimo smo, da tudi naše glasilo vključimo v to akcijo, kakor tudi v vse druge akcije glasila ZKS in ZKJ. Zato pozivamo naše delovne ljudi, da izpolnijo priložene naročilnice in jih pošljejo našemu uredništvu.

Cena tednika Komunist je trenutno 2,00 dinarja za izvod ali 100,00 dinarjev na leto. Od 1. januarja 1978 bo časnik po sklepu vseh izdajateljskih svetov vseh izdaj Komunist veljal 3,00 dinarje za izvod oziroma 150,00 dinarjev na leto.

Naročnike časnika ter knjig in brošur, ki bodo izpolnili spodnje naročilnice, čaka presenečenje, ki ga pripravljata uredništvo Komunistov in njegova založba. Pohitite!

Naročilnica za slovensko izdajo Komunist

Nepreklicno naročam slovensko izdajo Komunist, ki mi ga z dnem začnete pošiljati na naslov:

Račun bom poravnal v enem ali dveh delih (neustrezno prečrtaj!).

V dne

Lastnoročni podpis:

P. s.

Te dni bo prišla iz tiskarne knjiga sekretarja v izvršnem komiteju predsednika CK ZKJ tov. Toda Kurtoviča »Obveščanje v socialistični samoupravni družbi«. Delo tega družbenopolitičnega delavca in publicista predstavlja bogat izbor besedil, ki so nastala v času pomembnih sprememb v naši družbi ter izrazitega soočanja starega z novim. Knjiga podaja celovit pregled aktualne problematike, ki zadeva ustavno preobrazbo sistema obveščanja, saj obravnava mnogo vprašanj, od zasnove sistema obveščanja prek svobode tiska in družbene kritike do knjižnega trga in tiskane besede sploh, tako da je svojevrsten dokument boja ZK za nove odnose na tem področju.

Knjiga je razdeljena v poglavja. V prvem teče beseda pretežno o politični teoriji sistema obveščanja v socialistični samoupravni družbi. Članki in govori v drugem poglavju obravnavajo v glavnem strukturo in organizacijo obveščanja, tretji del pa stališča pisca o izvajanju sistema in teorije obveščanja v naši neposredni praksi. Avtor precej pozornosti posveča tudi tisku v delovnih organizacijah in komunah, ki je podlaga celotnega informacijskega sistema. Ob tem ugotavlja Kurtovič, da je najpomembnejša informacija, ki prihaja iz družbenega temelja, iz prednjih položajev, iz prvih linij, brez nje pa ni mogoče graditi močnega, prevladujočega vpliva samoupravne osnove združene dela na vse tokove družbenega življenja.

Zaradi vsega tega bo knjiga — z uvodno besedo sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS F. Šetinca — močno spodbudila in pripomogla k razvoju sistema obveščanja v razmerah, kakršne ustvarjamo v naši socialistični samoupravni družbi, in bo v veliko pomoč vsem, ki želijo k temu prispevati svoj delež.

NAŠA OBRAMBO V VSAKO DRUŽINO

Spoštovani tovariš, draga tovarišica!

Ali veste, da imamo v SR Sloveniji barvno revijo, ki se ponaša s TREMI naj...?

Revijo, ki...

• ima največje število naročnikov, saj je nanjo naročen vsak 18. Slovenec...

• ima med revijami svoje vrste največjo naklado na svetu (v razmerju s številom prebivalstva, ki govori jezik, v katerem izhaja)...

• je najcenejša barvna revija v naši republici glede na obseg (96 strani).

To je naša obramba

Naša obramba je namenjena slehernemu udeležencu v obrambnih pripravah in kasneje v morebitni obrambni vojni.

To pa smo popolnoma vsi — tudi vi.

ZATO JE NAŠA OBRAMBA TUDI VAŠA REVIJA!

To je družinska revija, v kateri bo vsak član vaše družine — ne glede na starost, spol ali šolsko izobrazbo — našel dovolj zanimivega branja.

Prek Naše obrambe boste aktualno obveščeni o tokovih obrambnih priprav in družbene samozaščite, o notranje in zunanjepolitičnih dogajanjih, o JLA in najnovejših dosežkih na področju vojaške in druge tehnike. Revija vas bo usposabljala za SLO. Toda naša obramba objavlja še vrsto zanimivih feljtonov in drugih prispevkov z bogatimi izkušnjami iz zadnjih vojn, zlasti pa iz našega NOB.

Naša obramba potemtakem vsebuje vse, kar morate vedeti in znati kot pripadnik naše dvajsetmilijonske armade. V dokaz, da je to resnica, ne pa zgolj reklamno geslo, navajamo naslove nekaterih člankov samo iz zadnje, oktobrske številke:

• Ali fašizem spet dviga glavo?

• Južno in severno od 38. vzporednika (Koreja)

• Športi krepijo telo — in obrambno sposobnost

• Prvo osvobodeno ozemlje na Slovenskem in velika italijanska ofenziva 1942

• Razkrita »komunistična centrala« v Ljubljani (iz NOB)

• Desant na Drvar ali skok v praznino (feljton, napisan po izvornih naših in nemških dokumentih)

• Agonija in smrt SS enot

• Ali je bil pokol na Okinavi opravičilo za uporabo atomske bombe?

• Kako bomo branili mesta

• MIG-23 flogger

• Atomski »pihalnik« proti nevtronskim bombam

Vse te in še druge prispevke, pa tudi križanke, rebuse, anagrame in razne druge uganke lahko dobite že v eni sami številki Naše obrambe. V njej pa je tudi 154 barvnih in črno-belih slik ter risb in zemljevidov.

Zdaj je vaša odločitev že lažja. Na revijo se lahko naročite pri tov. Lacko Vladimirju, referentu za vojaške zadeve v oddelku za zavarovanje delovne organizacije, tel. 205. Pri naročilu navedite poleg imena in priimka rojstne podatke s polnim naslovom sedanjega bivališča, pošto številko ter krajevno skupnost. Celoletna naročnina je 50,00 din. Rok za prijavo je 26. december.

USPOSABLJANJE OBVEZNIKOV CIVILNE ZAŠČITE V DELOVNI ORGANIZACIJI SAVA KRANJ

Udeleženci seminarja o civilni zaščiti

Hiter razvoj in izpopolnjevanje orožja v letih po drugi svetovni vojni sta povzročila številne žrtve med ljudmi in veliko gmotno škodo na ozemlju vojskujočih se dežel. Težišče žrtev in razdejanj se vse bolj prenaša v zaledje, v mesta, vasi, med civilno prebivalstvo. Statistični podatek iz vietnamske osvobodilne vojne govori o tem, da je med vsemi žrtvami vojne bilo več kot 90 odstotkov žrtev civilno prebivalstvo, ki ni neposredno sodelovalo v oboroženem boju.

Z uporabo jedrskega orožja, ki je v vojaških arzenalih velesil v ogromnih količinah, bi lahko uničili ves svet ne le enkrat, ampak šestindvajsetkrat, zato postaja jedrska vojna vse manj verjetna. Lahko rečemo, da je ravno jedrsko orožje tisti pomembni faktor, ki preprečuje vsemilnost narediti tisti »prvi« korak – najverjetneje usodni korak za človeštvo.

Iz številnih nasprotij, s katerimi je obremenjeno človeštvo, iščejo nasprotujoče si sile izhod v lokalnih vojnah, ki so se po drugi svetovni vojni kar vrstile. Vse to pa je vzrok, da dobro organiziramo civilno zaščito kot dejavnik splošne ljudske obrambe in skrbi za zaščito in reševanje prebivalstva ter materialnih dobrin. V splošnem ljudskem odporu je aktivno sodelovanje civilnega prebivalstva nenadomestljivo. Enotam oboroženih sil ljudstvo pomaga ne le s preskrbovanjem, temveč tudi pri različnih oblikah aktivnega odpora. Zaradi tega bo agresor usmeril svojo aktivnost ne le proti oboroženim silam, temveč tudi proti civilnemu prebivalstvu. Zavaljo tega ima civilna zaščita v razmerah splošne ljudske obrambe še posebej zahtevno vlogo in pomen.

Vojna prinaša človeštvu največje nevarnosti in škodo, vendar so ljudje nenehno izpostavljeni tudi drugim večjim nevarnostim. To so predvsem naravne nesreče, kot so: potresi, plazovi, povodnji, hude prometne nesreče, nesreče na deloviščih, veliki požari, ki povzročajo vsako leto na tisoče žrtev in neprecenljivo gmotno škodo. Zato je civilna zaščita potrebna tudi v mirnem času. Z usposabljanjem civilne zaščite za delovanje v vojni je hkrati usposabljanje za delovanje ob naravnih in drugih hudih nesrečah. Z reševanjem v takih nesrečah pa se praktično usposablja za delovanje v vojni.

V naši delovni organizaciji je organizirana civilna zaščita. Glede na to, da delovna organizacija Sava s svojim proizvodnim programom in izdelki sodi med tiste številne delovne organizacije v naši domovini, ki bodo nadaljevale s proizvodnim procesom tudi v neposredni vojni nevarnosti in v sami vojni, je nujno potrebna organizirana zaščita, tako delavec kot proizvodnih sredstev. V to organizirano zaščito pred vojnimi posledicami in posledicami naravnih nesreč je vključen vsak deseti Savčan. Ostali delavci so bodisi v oboroženih silah SFRJ ali na drugih dolžnostih v svojih mestih bivanja. Obvezniki civilne zaščite so po specialnostih razporejeni v več enot, ki so ustrezno opremljene s potrebnimi sredstvi za zaščito in reševanje.

Ena od dolžnosti obveznikov civilne zaščite je tudi redno strokovno usposabljanje na predavanjih in dopolnilnem pouku ter na tečajih. Vsak obveznik civilne zaščite mora najprej obvezno opraviti splošni tečaj civilne zaščite, šele nato bo lahko opravil strokovni tečaj za svojo specialnost. Do sedaj je usposabljanje obveznikov civilne zaščite izvajal občinski štab civilne zaščite, vendar se je sčasoma pokazalo, da v krajšem časovnem obdobju vseh obveznikov civilne zaščite ne more usposobiti. Zato je štab za civilno zaščito delovne organizacije Sava v sodelovanju z Delavsko univerzo Tomo Brejc v Kranju in občinskim štabom za civilno zaščito izdelal načrt usposabljanja obveznikov civilne zaščite v naši delovni organizaciji. Glede na nenehno dopolnjevanje enot civilne zaščite z novimi obvezniki in pomanjkljivim usposabljanjem v preteklem obdobju, je bilo nujno potrebno usposobiti še približno eno tretjino vseh obveznikov civilne zaščite.

Splošni tečaj civilne zaščite se je začel 5. 12. 1977 in je glede na veliko število obveznikov organiziran trikrat, oz. v treh skupinah. Tečaj bo trajal približno teden dni oz. 30 učnih ur. Na tem tečaju se bodo obvezniki civilne zaščite seznanili z naj sodobnejšimi napadalnimi sredstvi, z zaščito pred njimi, z vlogo in mestom civilne zaščite v splošni ljudski obrambi, z varnostnim sistemom SFRJ, radiološko, biološko in kemično dekontaminacijo, s prvo medicinsko pomočjo, z zaklonišči, zakloni in zaklonilniki, s protipo-

žarno zaščito, z reševanjem iz ruševin itd.

Po zaključenem tečaju bodo obvezniki civilne zaščite opravili še preizkus znanja oziroma izpit.

O tem, koliko znanja so pridobili tečajniki s splošnim tečajem civilne zaščite, bomo pisali v naslednji številki časopisa, ko bomo opravili razgovore z nekaterimi tečajniki.

Vladimir Lacko

PROSLAVA OB DNEVU REPUBLIKE, 29. NOVEMBRU V TOZDU UMETNO USNJE

Osnovna organizacija ZSM tozda Umetno usnje je v počastitev rojstnega dne republike, 29. novembra, v sodelovanju z osnovno organizacijo ZK tozda Umetno usnje organizirala proslavo. V praznično okrašeni jedilnici Umetnega usnja je prisotne pozdravila predsednica osnovne organizacije ZSM tozda Umetno usnje tov. Lončarjeva. Zatem je besedo prevzel tov. Martin Krašovec, sekretar osnovne organizacije ZK tozda, ki je v svojem govoru na kratko orisal vsa dolga in včasih zelo težka leta razvoja naše svobodne socialistične republike Jugoslavije, vse od ustanovitve na zasedanju Avnoja pa do danes, ko srečni, v miru, pod vodstvom našega Tita, velikega borca za mir in enakopravnost vseh narodov in narodnosti, uresničujemo zadane cilje in naloge, ki nam jih nalaga ustava in zakon o združenem delu.

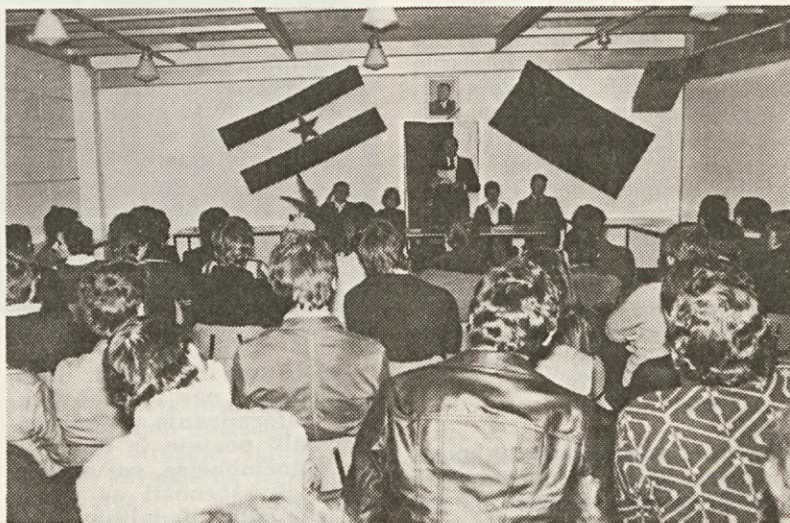
V bogatem kulturnem programu sta tov. Perko in tov. Mačkova v kratkih odlomkih predstavila težka leta bojev naših naro-

dov za svobodo. Tov. Preko je prebral razglas Avnoja, tov. Mačkova pa je svojo recitacijo zaključila z verzi našega velikega pesnika Prešerna »Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan; da rojak, prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak«. Kulturni program je zaključil tov. Blagoje Jungič, z recitacijo Desanke Maksimović Krvava bajka.

Po končanem kulturnem delu proslave je tov. Lončarjeva v imenu osnovne organizacije ZSM Umetno usnje rezglasila rezultate akcije »Najboljši mladinci tozda Umetno usnje za leto 1977.« ki je ena izmed nalog programa osnovne organizacije in je potekala vse leto. Po odločitvi osnovne organizacije ZSM Umetno usnje pa se priznanja podeljujejo ob dnevu republike.

Najboljše mladince izbira predsedstvo osnovne organizacije ZSM Umetno usnje v sodelovanju z vodstvenimi delavci, po prej izdelanih kriterijih.

Nadaljevanje na 24. strani

Ob dnevu republike so v tozdu Umetno usnje pripravili proslavo...

PROSLAVA OB DNEVU REPUBLIKE

(Nadaljevanje s 23. strani)

Priznanja so prejeli naslednji mladinci:

Za delovno disciplino, vestnost in odgovornost na delovnem mestu sta prejela priznanji tovariša Alojz Potočnik, zaposlen na delovnem mestu kašer v oddelku izdelave umetnega usnja, in Anton Rihtaršič, zaposlen na delovnem mestu mešalec past v oddelku priprave past.

Za aktivnost v osnovni organizaciji ZSM pa sta za leto 1977 prejela priznanje tov. Vojko Zarnik, izdelovalec poliuretanskih raztopin in tov. Radovan Marjanac, zaposlen na delovnem mestu pomočnik nianserja v oddelku izdelave umetnega usnja.

Posebno priznanje pa je osnovna organizacija ZSM tozda

Umetno usnje podelila dolgoletnemu članu našega tozda tov. Bošku Radanoviću, ki je v letu 1976 s svojim prostovoljnim delom prispeval mladini k izvedbi delovne akcije »Prispevek mladih k stabilizaciji«.

Vsi nagrajeni so dobili lepe knjige, in sicer knjige z naslovom »Mi smo Titovi, Tito je naš« in pa knjige »Veliki finale na Koroškem«. Nagrade je prispeval svet konference ZSM Sava in pa sindikalna organizacija Save. Poleg knjig so nagrajeni prejeli tudi spominske značke in priznanja.

Ob koncu je predsednica osnovne organizacije ZSM v imenu vseh članov vsem prisotnim zaželela obilo uspehov tako pri delu, kot tudi v zasebnem življenju.

Vida Lončar

... in pohvalili prizadevne delavce

O INFORMIRANJU SO REKLI

Nadaljevanje z 12. strani
in nedoslednim obveščanjem razdvaja.

Informacije, ki so objavljene, dejansko odražajo utrip kolektiva. V zadnjem času je opazen viden napredek prav na področju informiranja. Mogoče še to: oblike informiranja bi morali popestriti ne samo s sodelovanjem odbora za informiranje, temveč tudi z razgovori s širšim krogom bralcev.

Sodim, da je že podatek, da je povpraševanje po glasilu veliko, zgovoren dokaz uspešnosti in pomembnosti naloge, ki jo glasilo opravlja. Mislim, da je že s tem uresničilo svoje družbenopolitično poslanstvo. Naše obveščanje ustvarja skupen imenovalec in večjo enotnost v delovni organizaciji. Tako je bilo tudi ob združevanju; informiranje je v celoti uresničilo svojo nalogo. Osebnost menim, da je bilo informacij dovolj, da so bile dovolj jasne. Ustvarili smo dobro vzdušje, tako da akcije ob združevanju niso izzvenele kampanjsko.

Pričujoči zapis je nastal spontano in z željo, da izvemo, kaj vam je pri informiranju v Savi všeč in kaj ne. Zanimalo nas je tudi, kaj pogrešate v svojem glasilu, Informatorju itd. Ni-

smo namreč samo mi, ki delamo v udredništvu, tisti, ki kreiramo in podajamo informacije. Naša dolgoletna želja je, da bi sleherni od nas v Savi dal svoj delež k boljšemu informiranju, pa ne samo s pisanjem, enako dobrodošli so tudi predlogi, zamisli, želje, o čem in kako naj pišemo. To pa ni le naša želja, temveč ustavna pravica delovnega človeka, ki mora biti informiran o vsem, kar se dogaja v okolju, v katerem dela oz. živi.

V letu, ko praznujemo glasila združenega dela 30-letnico obstoja, naše glasilo pa 17. letnico obstoja, se nam zdi da je prav, da glasilo in informiranje nasploh posvetimo malo več pozornosti.

Vaša mnenja so velika spodbuda za naše nadaljnje delo, saj ste se vsi sodelujoči strinjali, da ste z informiranjem zadovoljni in da takšno informiranje zasluži vse priznanje.

Veseli smo bili vaših ocen, te ocene pa nas tudi obvezujejo. Informiranje v združenem delu postaja iz dneva v dan pomembnejše, saj si brez dobre obveščeniosti ne moremo zamisliti nadaljnje graditve sistema socialističnega samoupravljanja. L. M.

Seveda se v celoti pridružujem pozivu vsem, ki kakorkoli lahko vplivajo in obljubljam, da bom tudi sam naredil kar je v moji moči.

DEDEK MRAZ PRIHAJA

(Nadaljevanje z 11. strani)

da na sejem sploh pride kaj ljudi. In zato pobirajo vstopnino. Ko bi vendar lahko čudovito uredili stari del mesta, Titov trg... Toda nihče ni za to pristojen, nihče se ne čuti odgovornega. Pa letos? Nič, tako kot lani, nekaj predstav v gledališču ter obdaritev. Ali bo ideja o skupnem praznovanju kdaj prodrla? Če bomo tako delali kot doslej, če bomo dedka Mraza imeli le zaradi formalnosti, da otrokom ne vzamemo čisto vsega — ideja ne bo prodrla. Pri tem se mora nekaj spremeniti. Ali bodo to naredili mladi, ki prihajajo za nami ali pa bo treba »težke« glave prepričati? Sicer pa bi bilo za to, da se praznovanje dedka Mraza spremeni v resnično slavo, treba le nekaj pravih ljudi, ki imajo najprej posluš, potem pa tudi možnosti.

Mnogi se sedaj seveda izgovarjajo, češ da to ni mogoče, saj se vse samoupravno dogovarjamo. Saj je to res. Samoupravno se bomo dogovorili — če bo nekdo akcijo res sprožil. Imenovati bi bilo treba koordinacijski odbor, v katerem bi bili pravi ljudje, ne pa taki, ki se jimzdi »nobel« da tam so — niso pa sposobni ali voljni delati.

Saj bi bilo proslavljanje dedka Mraza končno tudi za »ta stare« dogodek, sprostitev. Kranj je do skrajnosti pusto mesto, brez možnosti za razvedrilo, ob dedku Mrazu pa bi se starši lahko povselili skupaj z otroki. Darila bi morala biti drugotnega pomena.

Ali pa je vendar v sedanji situaciji možno otrokom le dati nekaj pravega dedka Mraza? Ne, v tej situaciji za to ni možnosti, ker ni sredstev. Vse je prepuščeno pravzaprav le dedku Mrazu in njegovim iznajdljivosti.

Po vsem, kar si mi povedal, dedek Mraz bi moral pravzaprav sklepati, da je tale vloga ena najtežjih.

»Težka, zelo težka. Te vloge se ne da naučiti, vsakič in vsakemu otroku se je treba prilagoditi. Žal pa se zgodi, da se starši posmejujejo razgovoru z otroki.«

Torej, dragi dedek Mraz, ali lahko tale najin razgovor izrabim za poziv delovnim ljudem, da se prihodnje leto zavzamemo za pravo, praznično praznovanje dedka Mraza? Seveda se v celoti pridružujem pozivu vsem, ki kakorkoli lahko vplivajo in obljubljam, da bom tudi sam naredil kar je v moji moči.

Vsem vam, otroci, pa kljub temu želim, da bi bil letošnji dedek Mraz kar najlepše doživetje in če se bodo izpolnile njegove želje in želje mnogih staršev — bo že drugo leto drugače.

Jošt

V STARI VALJARNI

Nadaljevanje s 5. strani

Aleksander Lapajne,
mešalec zmesi

— Kaj pa družbenopolitične organizacije? Ali so aktivne?

Družbenopolitične organizacije pri nas delajo bolj slabo. Ni pravega življenja. ZK še nekaj dela, sindikalne sestanke pa smo imeli

v enem letu le dvakrat. Podobno je z mladino, ki je bila včasih med najbolj delavnimi v kranjski občini. Vem, da bi predvsem mladi radi delali. Potrebujejo le pobudo in organizacijo.

Naš pogovor je bil nadvse tovariški, prijeten, sproščen in odkrit. Pozorni bralec je lahko opazil, da jim je več do tega, da bi imeli vsak svojo garderobno omario in da bi malicali pri mizi (in ne s šalico ali krožnikom na kolenih) kot pa do plače. Povedali so tudi, da z vzdrževanjem strojev in naprav iz KET niso povsem zadovoljni, da je novopostavljeni drobilec velika napaka in da k njim v valjarno nikoli nобeden odvodstva Save še pogleda ne. Vse tole je precej grenko za priden in prizadeven 120-članski kolektiv. Oni pa delajo in upajo.

Se bo kdo od vas, ki tole berete odzval? Bo kdo pomislil na tovariše v valjarni?

J. Š.

SKRAJŠAN DELOVNI ČAS ZA MATERE, KI IMAJO NEUREJENO VARSTVO OTROK

V Delavski enotnosti z dne 29. 10. 1977, je bilo zastavljeno v rubriki »Pravnik svetuje« vprašanje s področja posebnega varstva materinstva.

V vprašanju se mati F. A. sklicuje na Zakon o združenem delu, na čl. 166 in čl. 184 in pravi, da je zaprosila za skrajšan delovni čas, ker ima težave z otroškim varstvom.

Delovna organizacija pa je odgovorila, da ji tega ne more odobriti, ker bi vse ženske s podobnimi težavami lahko zahtevale skrajšan delovni čas.

Pravnik ji odgovarja, da je na uporabo določil zakona potrebno počakati do uveljavitve republiškega zakona o delovnih razmerjih.

Iz prakse v Savi (industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov v Kranju) vam lahko posredujemo naslednjo izkušnjo:

Lahko rečemo, da smo se miselnosti, češ »otroci niso stvar službe«, otreli.

Vodja se zaveda, če že ne more uspešno reševati problema otroškega varstva, da je varstvo družbeni problem in skuša prisluhniti težavam svojega delavca tako, da poskuša uskladiti delovno izmeno s šolskih turnusom otroka ali za predšolske otroke uskladiti delovni izmeni moža in žene. Za skrajšan delovni čas pa imamo v samoupravnem sporazumu določilo, ki pravi:

Delavkam z enim otrokom do 3 let ali dvema otrokoma do 7 let starosti se omogoči za čas, dokler nimajo urejenega varstva, vendar najdalj za 1 leto, skrajšan delovni čas, če tako določi na podlagi utemeljenega predloga socialnega delavca in glede na objektivne potrebe delovnega procesa Svet za medsebojna razmerja.

Delovni čas ne more biti krajši kot 6 ur na dan. Dopust in nadomestilo za čas odsotnosti zaradi bolezenskega dopusta delavkam, ki delajo skrajšan delovni čas, pripada v višini doseženega obsega dohodka v skrajšanem delovnem času.

Poleg omenjenega določila, ki ga seveda ne izvajamo stihijsko, omogočamo po enakem postopku (Svet za medsebojna razmerja – socialni delavec) predčasen odhod iz delovne organizacije za 30 minut ali 15 minut. Čeprav se sliši malo, delavcu drobna usluga veliko pomeni, ker je običajno vezan na prevoz z lokalnimi avtobusi, izogne pa se konici ob 14. uri. S temi 15 minutami smo skrajšali delavcu pot do svojih otrok včasih kar za eno uro. Z uvedbo gibljivega delovnega časa pa bomo predčasen odhod lahko usklajevali drugače.

V odločanju na področju posebnega varstva materinstva vidim še drugo vrednoto: vodja, člani Sveta za medsebojna razmerja, so s to humano gesto, ko so znali prisluhniti sodelavčevim težavam in skrbem, dobili drug pomen, niso samo ustvarjalci dohodka, merilci storilnosti, temveč sodelavci in tovariši.

Socialna delavka
Ana Čebulj

HIŠICE ZA POČITEK?

»Do konca leta naj bi zakon o počitniških hišicah naposled presledil iz delovnih fasciklov v »ljudske novice«.

Če ima počitniška hišica vse značilnosti stanovanja in če stoji v istem kraju, kjer ima lastnik družbeno stanovanje, se bo moral v pol leta po izdaji zakona preseliti v počitniško hišico. Tisti, ki bi jo radi zgradili, stanujejo pa v družbenem stanovanju, bodo morali odšteti tudi 5 odstotkov od vrednosti stanovanja za usmerjeno stanovanjsko izgradnjo, na deset let proti 3-odstotnim obrestim.

GRADIMO

Gradimo, gradimo, gradimo! Povsod se samo gradi. Hiše, tovarne, dimniki rastejo iz dneva v dan. Vsak dan je zrak slabši. V tovarnah stroji brnijo dan na dan. Skozi dimnike se vali dim, ki uničuje okolje. Gradimo stavbe in to na najlepših zelenicah. »Vse zelenje stran!« to je geslo graditeljev. Geslo narave pa je: »Stran z opeko, na dan z zeleno prevleko!« Marsikdo bi imel raje zelenice kakor siv beton.

Tatjana Frelih, 5. b.

ALKOHOLIK, DELO, ŽIVLJENJE, DRUŽINA...

• Ko pride alkoholik po večdnevnem – plavem – izostanku na delo, dela pridno, da bi se »odkupil« za preteklo in prihodnje napake.

• Mnoge žene alkoholikov pravi, da so njihovi možje dobri – kadar ne pijejo. Oboje je narobe in brez prave vrednosti!

V SR Sloveniji je okrog 80.000 alkoholikov, za srednje veliko mesto. Ali bi bilo tako mesto – če bi ga naseljevali sami alkoholiki – cvetoče mesto, mesto z dobrimi delavci, z dobrimi možmi in očetmi? Nikakor ne!

PARADOKS

- Žena, mož, trije otroci.
- Žena zaposlena, nekvalificirana delavka z večletno delovno dobo.
- Otroci predšolski – prvi, drugi razred.
- Mož nezaposlen, z nekajletno delovno dobo, z mnogimi prekinitvami, vzdržuje ga žena
- Stanujejo v eni sami sobi – brez sanitarij.

Ali izpolnjuje družina pogoje za solidarnostno stanovanje?

Da? Ne?

Kateri odgovor obkrožiti? Po svoji vesti in pravici! Z željo, da bi pomagal alkoholiku, njegovi ženi in še posebej otrokom?!

• Če obkrožim da – ali ni nevarnosti, da s tem dam potuho alkoholiku, posredno podprem njegovo neprizadevnost?

• Če obkrožim ne – ali ga ne bom s tem še globlje porinil v zasvojenost z alkoholom, ali ne bom s tem prizadel njegovo družino?

Naravna, človeška dilema!

• Pa vendarle rešljiva!

V osveščanju. Alkoholik in njegova družina morajo spoznati, da alkoholik ni dober delavec, ne dober mož in ne dober oče, da pa to lahko postane. To doseže najprej z lastnim prizadevanjem, nato s pomočjo njegove družine in tudi s pomočjo družbe.

• Solidarnostno stanovanje naj ne bo torej »nagrada« za pitje, ampak pomoč, da se alkoholik pitja odvadi.

INVALIDI V NAŠI SREDINI

Na podlagi 11. člena pravil Društva invalidov Kranj je aktiv zaposlenih invalidov v Savi sprejel poslovnik o organizaciji, cilj in nalogah aktiva zaposlenih invalidov. Ta aktiv, ki deluje v

Aktiv zaposlenih invalidov v Savi vključuje in povezuje 147 članov. Delo aktiva povezuje in akcijsko usmerja 13-članski upravni odbor. Naloga tega odbora je predvsem organizacija rekreacije, reševanje problemov invalidov ob pomoči socialne službe in pa sodelovanje pri teamski komisiji kadrovske službe, kjer rešujejo vse probleme, ki nastajajo pri zaposlovanju invalidov.

O delu, počutju in življenju savskih invalidov, sem se pogovarjal s Cirilom Petrovčičem, ki je v Savi zaposlen že od leta 1966.

Ciril mi je o sebi povedal naslednje:

»V letu 1968 sem si zaradi naporov pri delu in zaradi dvigovanja težkih bremen, poškodoval hrbtenico. Zaradi te poškodbe sem bil v letih 1970–1974 nezmožen za delo. V letu 1974 pa sem se zopet zaposlil na delovnem mestu vhodni kontrolor – tehtalec, kjer delam še danes. Ker sem invalid II. kategorije, lahko delam le štiri ure. Vendar sem z delom, kot tudi z odnosi do nas invalidov, v Savi zadovoljen. Sploh je v Savi dobro poskrbljeno za nas, invalide. Odkar pa smo organizirani, je čutiti naš vpliv povsod.

Dobro pa se počutim tudi sicer. Prosti čas razdelim. Nekaj ga gre za rekreacijo, tu mislim predvsem na sprehode, ki pa so kratki, saj se zelo hitro utrudim. Veliko prostega časa pa namenim svojim pernatim prijateljem. Gojim namreč kanarčke, ki mi pomenijo več kot razvedrilo. Človek mora imeti nekaj, kar je samo njegovo, nekaj veselja in skrbi.

L. Mraz

Ciril Petrovčič

okviru Društva invalidov Kranj, je prostovoljna družbena organizacija, ki združuje, vključuje in povezuje invalide na temelju socialističnega samoupravnega združenega dela, vzajemne odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti.

ŠPORTNA REKREACIJA NE SAMO PRIVILEGIJ AMPAK POTREBA DELOVNEGA ČLOVEKA

Uvodoma bi rad z nekaj mislimi razložil in poudaril vlogo športne rekreacije za delovnega človeka v današnjem času.

Spoznanja o koristnosti športnorekreativnega udejstvovanja, ki so bila v preteklosti odmaknjena od zavesti ljudi, počasi, a vztrajno prodirajo v vse pore družbenega dogajanja. Izredno hiter razvoj, ki ga označuje avtomatizirana in specializirana proizvodnja, urbanizacija in drugi dejavniki, prav gotovo zahtevajo odgovore na številna vprašanja o humanizaciji dela in življenja sodobnega človeka.

Neustavljivi obči razvoj, ki mu človek s svojo biološko, psihično in socialno naravo komaj sledi, krni človekovo življenjsko moč in vse bolj ruši njegovo notranje ravnovesje, prav tako pa tudi ravnotežje z njegovim okoljem.

Tudi v slovenskem prostoru je zelo očitna industrializacija s svojimi prednostmi in slabostmi. Zakonitosti, ki spremljajo te sodobne tokove, veljajo prav tako za slovenskega delavca in občana in negativni dejavniki, ki jim je izpostavljen, nič manj ne ogrožajo njegove življenjske biti kot je to pri ljudeh v drugih industrijsko razvitih deželah.

Vse nižja stopnja človekovih sposobnosti prilagoditve ima lahko v prihodnosti številne negativne posledice, če se s tem ne bomo učinkovito in pravočasno spoprijeli. Prepričani smo, da je rekreacija, in še posebej športna rekreacija, eden glavnih in odločilnih dejavnikov, ki lahko bistveno pripomore k vzpostavitvi porušenega ravnotežja. Lahko rečemo še več, v naslednjem obdobju športna rekreacija ne bo samo nasprotna utež enostranski obremenitvi človekove biopsihosocialne narave, marveč tudi področje nenehne ustvarjalnosti, oblikovanja, izražanja in potrjevanja njegove celovite osebnosti.

Te uvodne misli so prisotne tudi v znanih portoroških sklepkih in prizadevanjih telesnokulturnih in drugih delavcev, da postane športna rekreacija last slehernega delovnega človeka in občana.

Delono citiramo znani 5. člen samoupravnega sporazuma telesnokulturne skupnosti Slovenije, ki jedrnat in izčrpno govori o tej problematiki. »Pravica in dolžnost slehernega delovnega človeka in občana je, da se aktivno in redno udeležuje v telesnokulturnih dejavnostih, da v organizacijah združenega dela in krajevni skupnosti odloča o programih telesnokulturne dejavnosti in sredstvih, itd.

Nadalje bi opozoril na bistvene elemente politike Zveze sindikatov Slovenije na področju množične telesne kulture in oddiha delavcev.

1. Oddih in rekreacija delavcev, njihovih družin in občanov sta sestavni del in nedeljivi del družbenoekonomskih odnosov v družbi, v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, delovnih, krajevnih, interesnih in družbenopolitičnih skupnosti.

2. Razvoj oddiha in množične telesne kulture delavcev, njihovih družin in občanov je neločljivo povezan z razvojem samoupravnih družbenih odnosov in z rastjo družbenega bogastva, kar pomeni, da poglobljanje samoupravnih odnosov in nenehna rast družbenega bogastva pogojujeta tudi nenehno rast pogojev in možnosti delovnih ljudi in občanov za zadovoljevanje njihovih potreb po oddihu in rekreaciji.

3. Funkcija oddiha in rekreacije razumemo kot funkcijo v pomenu zadovoljevanja potreb delavcev, njihovih družin in občanov po lepšem, kulturnejšem in bogatejšem življenju, s takimi programi in aktivnostmi, ki omogočajo delavcu in občanu, da se v svojem prostem času ukvarja z dejavnostmi, ki ga bogate, telesno in intelektualno razvijajo, njegovo osebnost ter istočasno utrjujejo zdravje, delovno sposobnost in ustvarjalnost, in tako celovito prispevajo tudi k večji delovni sposobnosti delovnih ljudi, večji produktivnosti dela, k večjim delovnim rezultatom ter k boljšim obrambnim sposobnostim prebivalstva.

4. Vse organizacije in vodstva naj nenehno skrbijo za izboljševanje pogojev

razvoja oddiha in rekreacije delavcev. Posebej je poudarjeno, da sindikati s svojo družbenopolitično aktivnostjo dosežejo:

– da delavci svoje potrebe in cilje na področju oddiha in rekreacije ugotavljajo in ovrednotijo v načrtih in razvojnih programih svojih sredin ter da sprejemajo konkretne ukrepe za njihovo uresničevanje;

– da so načrti in razvojni programi oddiha in rekreacije sestavni del politike družbenoekonomskega razvoja družbe;

– da samoupravne interesne skupnosti in družbenopolitične skupnosti s svojo razvojno politiko in s svojimi ukrepi prispevajo k hitrejšemu razvoju oddiha in rekreacije.

V Savi je razmeroma veliko ljubiteljev namiznega tenisa – aktivnih pa še vedno premalo

Kaj smo storili v letu 1977 na področju športne rekreacije v Savi

Najprej bi opozoril na nekaj osnovnih značilnosti, ki so spremljale naše delo na področju športne rekreacije v letu 1977.

Zaradi že znanih težav, ki so spremljale delovno organizacijo v letu 1976, smo se v letošnjem letu morali soočiti s slabšimi materialnimi pogoji. Tako smo leta 1976 imeli za program športne rekreacije na razpolago 950.000 din sredstev, v letošnjem letu pa samo 600.000 din, kar pomeni v odstotkih 36,8 odstotka manj sredstev. Vzrok takega rebalansa sredstev je bil tudi rebalans programa in zmanjšanje obsega nekaterih programskih nalog. Iz tega lahko zaključimo, da v letošnjem letu nismo imeli najbolj ugodnih pogojev za razvoj na področju športne rekreacije.

Kljub taki situaciji smo uspeli realizirati naslednje načrtane naloge:

1. Pričeli smo s poizkusnim uvajanjem aktivnega počitka med delovnim časom za delavke v kadrovske službi. Pojasnil bi, da smo s poizkusnim uvajanjem posebnega rekreacijskega odmora pričeli februarja, poizkus pa je bil zaključen julija.

Analiza, ki je bila potem narejena, je ugotovila:

– da je tak odmor potreben in koristen (enotno stališče vseh udeleženk poizkusa)

– da je vsebina posebnega rekreacijskega odmora dobra, da so vaje zelo dobro izbrane in pravilno dozirane, da bi bilo potrebno posamezne skupine vaj večkrat menjati.

– Da odmor časovno ni bil pravilno razporejen. Delavke so bile enotnega mnenja, da čas, ki je bil določen za izvajanje (po četrti uri dela) ni bil dobro izbran, ampak bi moral biti odmor po peti uri dela. To pa se popolnoma ujema s stališči strokovnjakov, ki so eksperimentalno dokazali, da je najprimernejši čas za organizacijo posebnega rekreativnega odmora po peti uri dela. V raziskavah, ki so bile narejene pri nas smo ugotovili, da nastopi kritičen čas ob koncu pete ure, oziroma ob pričetku šeste ure dela. Tedaj delovna storilnost najbolj pade, število spontanih prekinitev dela pa se zelo poveča. Logično je torej, da bi morali uvesti posebno prekinitev dela, namenjeno za aktivni počitek, tik pred nastopom kritičnega časa, to je po peti uri dela.

– Nadalje smo iz razgovorov z udeleženkami poizkusa zaključili, da je tako izbrana mikropavza bistveno vplivala na subjektivno počutje delavk (duševno in fizično), kar tudi bistveno vpliva na delovno storilnost.

Če izhajamo iz teh naših prvih praktičnih izkušenj, potem lahko zaključimo, da je poskus uspel. Vse delavke, ki so redno so-

(zlasti pokritih) ves nadaljnji razvoj športne rekreacije ne bo mogoč, še posebej, če vemo, da v kranjski občini takih objektov za aktivno rekreacijo delavcev, čeprav za to odvajamo svoja sredstva, ni na razpolago.

Ustanovili smo prvo delavsko društvo za rekreacijo in šport – Gumar

Za še bolj organizirano in usklajeno delo športnih sekcij smo ob pričetku letošnjega leta ustanovili prvo delavsko društvo za rekreacijo na Gorenjskem. V društvu Gumar, ki bo kmalu slavil svojo prvo obletnico, je v 14 športnih sekcijah vključeno več kot 400 delavcev naše delovne organizacije. Želimo, da bi bil tudi to eden od prispevkov k naši boljši organiziranosti na športnorekreativnem področju v Savi.

V okviru društva naj bi povezali vse tiste člane koketiva, ki jim je redno udejstvovanje v športni rekreaciji vsakdanja navada in potreba. Temeljna naloga društva pa je vspešno uvajanje in osveščanje tistih članov kolektiva, ki za športno rekreacijo ne kažejo posebnega zanimanja.

Zimska rekreacija – ena od najuspešnejših oblik telesno- kulturnega udejstvovanja savčanov

Zanimanje za zimsko rekreacijo (smučanje) je v obdobju zadnjih dveh let zelo zraslo. Tako se je po podatkih, ki jih imamo, rekreiralo na smučeh v letošnji smučarski sezoni preko 400 članov kolektiva. Da bi omilili socialno razlikovanje in omogočili smučanje vsakemu članu kolektiva, smo regresirali nakup kart za žičnico. Prav tako smo organizirali nakup smučarske opreme po nižjih cenah. Naj povem, da se je kljub temu, da smo podobne nakupe organizirali tudi v preteklih letih, samo za nakup smučarstva odločilo 165 Savčanov. Skupna vrednost nabavljene opreme za zimsko rekreacijo pa je pressegla 200.000 dinarjev. Mislim, da so tudi smučarski tečaji, ki smo jih organizirali ena od oblik, ki med člani kolektiva dviga zanimanje za aktivno preživljanje dnevnega in tedenskega prostega časa na smučeh, in snežnih poljanah, v naravi. Organizirali smo nadaljevalni in začetni tečaj za odrasle člane, ki se ga je udeležilo 60 delavk in delavcev in smučarski tečaj za šoloobvezne otroke članov kolektiva, katerega se je udeležilo 100 otrok. Številna udeležba dokazuje, da smo na pravi poti.

Med člane kolektiva smo razdelili preko 2300 brezplačnih plavalnih izkaznic za zimsko kopalništvo.

V mesecu juniju smo organizirali športni mesec delavcev Save, na katerem je aktivno sodelovalo preko 400 Savčanov.

Vse to, kot tudi raziskava o stališčih in mišljenju delavcev o organiziranem in vodenem področju športne rekreacije (kar 65,8 odstotkov delavcev ima pozitiven odnos) kaže na to, da je večina delavcev zainteresiranih za udejstvovanje v športni rekreaciji.

To je samo del nalog, ki smo jih uspešno realizirali, veljalo pa bi opozoriti tudi na slabosti, ki so ozko vezane za področje športne rekreacije. Odprava le-teh je pogoj za nadaljnji razvoj celotnega področja

delovale, mislijo, da je taka oblika počitka med delom zelo potrebna in koristna in si želijo, da bi postala redna in stalna oblika vsakdanjega delovnega procesa.

To je seveda zelena luč za nadaljnje programiranje in uvajanje aktivnega počitka med delovnim časom tudi v druge oddelke naše delovne organizacije, posebej pa bo treba misliti o uvedbi in oblikah aktivnega počitka v času glavnega odmora (30-minutni odmor za malico) za proizvodne delavce.

Za vse strokovne delavce pa bi bila najbolj ugodna organizacija aktivnega počitka na delovnem mestu ob glasbeni spremljavi po ozvočenju, za vse istočasno, po peti uri dela. To bi bila naša vsakdanja »Minuta za rekreacijo«.

Izgradnja športnih igrišč za mladinskim domom – pomembna pridobitev

Z izgradnjo prvih igrišč (kombiniranega asfaltnega igrišča za odbojko in lošarko, balinišča in treh betonskih miz za namizni tenis) je bil storjen pomemben prelomni trenutek za nadaljnji razvoj na področju športne rekreacije v Savi. Že dolgo se vsi delavci, ki delamo profesionalno ali amatersko na področju športne rekreacije delavcev, zavedamo, da brez potrebnih objektov

ŠPORTNA REKREACIJA . . .

športne rekreacije rekreacije, tako v naši, kot tudi v drugih delovnih organizacijah v kranjski občini.

Nam vsem bi moralo biti jasno, da je aktivno preživljanje letnega oddiha zelo pomembno sredstvo za obnavljanje človekovih duševnih in telesnih sil. Mislim pa, da se tega, da se moramo boriti za sposobnega in zdravega, ne pa za bolnega delovnega človeka, ne zavedamo dovolj. Temu je

našega rekreacijskega centra, ki bo imel pokriti bazen, telovadnico, zunanja igrišča za mali nogomet in rokomet, košarko in odbojko, balinišče in krajšo atletsko stezo.

Uresničitev tega obsežnega programa pa bo v mnogočem odvisna od naših pobud in hotenj, da ustvarimo boljši jutri za aktivno in ustvarjalno preživljanje prostega časa našega slehernega delavca in občana.

Seveda pa bo to naložba, ki ji bomo sami težko kos, zato moramo razmiliti (naloga sindikata) o ustanovitvi interesne samoupravne skupnosti za oddih in rekreacijo. Po tem predlogu bi vsi delavci kranjske občine združevali sredstva po najmanj 10 odstotni stopnji od izplačanega regresa, v prvi fazi za izgradnjo pokritih in odprtih objektov za športno rekreacijo delavcev in njihovih družin v krajevni skupnosti, kjer delavci prežive največji del svojega prostega časa. V drugi fazi pa bi tako zbrana sredstva usmerili v izgradnjo skupnih zmogljivosti za organiziran letni oddih delavcev in občanov občine Kranj.

dokaz nedopustno slabo stanje na področju aktivnega in organiziranega preživljanja letnega oddiha delavcev naše delovne organizacije, kot tudi drugih delovnih organizacij v Kranju.

Pred nami so številne naloge, zlasti pa bomo morali vse svoje sile usmeriti v izboljšanje pogojev za aktivno preživljanje prostega časa našega delavca. Za ilustracijo naj povem, da smo v zadnjem obdobju obseg dela podvojili, osnovnih pogojnih faktorjev športne rekreacije (materialni pogoji, objekti, kader) pa nismo izboljšali. Vendar pa vse le ni tako črno kot izgleda, saj smo v naši delovni organizaciji že storili prve korake za izboljšanje tega stanja. Dokaz so že izdelani idejni načrti

Jože Novak

Rekreacija — pomemben del delavčevega življenja

— Humoreska —

STOJA NA GLAVI

ERIKA GRUNBERG

Nedelja. Bruno Messmann sedi v naslonjaču in napol dremaje gleda televizijo. Gospa Messmannova veze. Najmlajši Messmann od časa do časa zatuli kot lev ali se zakrohota kot hijena; pod divanom je namreč napravil živalski vrt iz plišastih zverin in sedaj ga poskuša »sinhronizirati«.

Bruno Messmann tiho kinka in mirno udobje ga nosi nekam v daljavo. Leno pripira oči, da bi videl na ekran, kjer prikazujejo cirkuško predstavo, sladko spušča veke in se pogreza v drema- vico. Naenkrat pa se Bruno Messmann zbudi. Na televiziji zagleda akrobata kako stoji na glavi na telovadnem drogu in pije pivo. Dobro vidi, da v resnici pije: prvič, ker piva v vrčku zmanjkuje, drugič, ker vidno golta.

»Kako je to mogoče?« začne premišljevati, »človek ti stoji na glavi in pije pivo... Saj se pivo ne more dvigati navzgor... To je proti zdravemu razumu!«

Spanca ni bilo več. Bruno je bil celo malce razdražen; tako lepo je dremal — na, zdaj pa tole! Neki cirkusant podira vse zakone zdrave pameti, on pa se mora zaradi tega zbuditi. Zdelo se mu je za malo, kajti gravitacijski zakon naj bi bil njegova zasebna lastnina in sedaj nekdo streže po njej.

Čim bolj si je Bruno dopovedoval, da se sploh nima za kaj razburjati, tem bolj je mislil na akrobata, ki je bil pravkar izpil cel bokal piva stoje na glavi. Nazadnje ni več zdržal.

»Elvira«, pravi ženi, »kako, misliš, je možno stati na glavi in piti pivo?«

»Po moje bi ti uspel popiti svoje pivo ne samo stoje na glavi, ampak celo pod vodo!«

»Resno mislim. Razumeš, to bi bilo že izzivanje zdrave pameti!«

»Ne vem, ne vem, tvoja zdrava pamet me ne zanima.«

»A tako, potem bom pa moral sam preizkusiti!«

»Bruno je odločno vstal in rekel sinu: »Slišiš, nehaj rigati kot osel in mi pomagaj premakniti pohišstvo!« »Saj ne rigam, leva oponašam!« »Ti že pokažem

leva, če se boš prepiral z očetom!«

Potisnila sta mizo in naslonjač ob steno. Bruno je malo pomislil in sleknil topli suknič. Predstavljaj si je, kako bo napravil: moral se bo postaviti na glavo, dvigniti noge, vzeti pivo in skušal ga napraviti nekaj požirkov. »Hudiča«, si je rekel, »kaže, da ni tako preprosto kot bi človek mislil.« Hotel je napraviti stojo, pa se je prevrnil na bok in s tem povzročil huronski krohot svoje- ga sina.

»Zakaj se režiš?« ga je uprašal oče.

»Saj se ne. Le hijeno oponašam.«

»Boš že videl hijeno! Brž mi pomagaj! No, dvigni mi noge!«

Sin je že hotel dvigniti očetove noge, a mu je spodrsnilo in je padel.

»Dovolj!« je zakričala gospa Messmannova. »Tu imaš svoje pivo, lahko ga izpiješ leže. Poznam te, vso to neumnost si izvedel samo zato, da bi ti dala pivo, ker si mi obljubil, da ga ob nedeljah ne boš več pil!«

Prevedla Ivanka Mohor

ZAKLJUČEK KOLESARSKÉ SEZONE

V soboto, 3. decembra, je bila v sejni sobi skromna svečanost, ki je bila namenjena našim kolesarjem ob njihovih uspehih.

Na sprejemu so bili prisotni: glavni direktor Save tov. Filip Majcen, ki je tudi predsednik odbora kolesarskega kluba Sava, sekretar sveta ZK Sava tov. Franc Vidmar, predsednik izvršnega odbora sindikata Save tov. Mile Milivojevič, klubski zdravnik dr. Jaka Vadnjal, klubski psiholog tov. Jože Šepic ter sekretar kolesarskega kluba tov. Simon Tulipan. Prisotni so bili tudi kolesarji Jože Valenčič, Bojan Ropret, Bojan Udovič, Vlado Pečnik, Mirko Rakuš in Mirko Kraker s svojim trenerjem Francijem Hvastijem.

Prisotne je nagovoril sekretar sveta ZK Franci Vidmar. V svojem govoru je pohvalil delo kolesarskega kluba, poudaril njegove uspehe, članom kluba je čestital za dosežke ter jim zaželel še veliko uspehov.

V nadaljnjem razgovoru je bilo slišati veliko pohval prav na račun sistematičnega dela s posamezniki in z ekipo.

Oglasili so se tudi kolesarji, ki so sicer redkobesedni, so pa toliko bolj delavni in »zagnani«. Ob zaključku so vsem prisotnim kolesarjem podelili skromna darila. Tovariš Franci Hvast se je v imenu kolesarskega kluba zahvalil vodstvu in delovni organizaciji za vsestransko pomoč in zagotovil, da bodo s takšnim delom nadaljevali in še naprej častno zastopali našo delovno organizacijo.

KRMISČE

Bilo je pozimi. Stric je povabil očeta, brata in mene v gozd. V vasi Brezovica pod Lubnikom smo pri njegovem prijatelju dobili nekaj sena za v krmisče. Stric je hodil pred nami, ker mi nismo poznali poti. Ko smo prišli do krmisča, smo videli, da je divjad že vso hrano pojedla. Seno smo dali v krmisče in vse okoli nas je zaživelo. Iz vseh strani so prihajale živali. Bile so čisto krotke. Nič se nas niso bale. Začele so jesti. Pozimi so srne in druga divjad zelo sestradani. Ko smo se vračali, smo našli v snegu premraženega srnjačka. Odnegli smo ga v lovsko koč. Tam so lovci za srnjačka lepo poskrbeli. Okrepčali smo se in se vrnili v Škofjo Loko.

Želim, da bi me stric še večkrat peljal v gozd, ker je v njem polno doživeti.

Tine Klemenčič, 5. b.

ŠPORTNA OBUTEV

To je le del obutve, v katero je vgrajeno naše umetno usnje

Ozrmo se malo okoli sebe, poglejmo ljudi pod noge, pa bomo hitro videli in spoznali, kaj pomeni športna obutev, posebno za mlade. Danes je ta obutev postala nerazdružljiva sestavina jeans-mode. Kaj pa bolje pristaja k udobnim kavbojkam kot obutev Adidas, Puma, All Star ali katera koli druga znamka čbutev podobne oblike. Priznajmo, da je malo tistih, ki doma nimamo tega dela športne opreme, čeprav se ravno ne ukvarjamo aktivno z nekim športom.

Tako smo skozi zadnje desetletje ali nekaj več prerasli prvotne belo-modre gumene »borovke«, nekaj elegantnejše bele »teniske« in se obuli v prave športne copate, ki so bile do nedavnega le privilegij pravih športnikov. Pustimo drugim naj sodijo zakaj je tako; ali se je kupna moč Jugoslovanov tako dvignila, ali se ljudje množično hočemo enačiti z idoli s športnih igrišč, ali pa je kaj drugega.

V tem sestavku hočemo biti skromnejši in povedati, kaj za nas, ki se neposredno ukvarjamo z materiali namenjenimi športnemu programu, ta bum na trgu pomeni.

Danes v Umetnem usnju proizvajamo vse umetne materiale, ki jih vgrajujejo v športno obutev Adidas in Puma. Če analiziramo trening copate Adidas, bomo videli, da so iz našega materiala izdelane naslednje sestavine:

- stelka, penjeni PVC, na z Adidasovim emblemom potiskanim bombažnem trikoju. Izdelek se imenuje Savapen T.

- Petna podloga, je izdelana kot klasično umetno usnje na bombažni pletenini, imenujemo ga Stessa.

- »Blinker«, zunanja ojačitev pete z emblemom.

- Zaščitni znak Adidas, vsem dobro znani trije trakovi na bočnem delu. Oba zadnje omenjena dela sta na poliesterem tekstilu in jih izdelujemo iz Shoetexa.

- Podjezični del je debelejša izvedba PVC umetnega usnja na poliesterem tekstilu, ki ga imenujemo Shoetex 1.0.

- Jeziki se izdelujejo iz Poropena, z direktnim izrezovanjem in visokofrekvenčnim varjenjem.

Kakor se da iz omenjenega razbrati, je v enem izdelku naš program sorazmerno bogato zastopan, tako količinsko kot kvaliteto. Glede na to, da je ta proizvodnja stara že nekaj let (izjema je

material za izdelavo jezikov), je to tudi ena najbolj zanesljivih in ustaljenih proizvodenj. Vsa ta dogajanja na trgu so nam prinesla možnost širjenja že vpljanega programa. Tako smo za športni program v prvih desetih mesecih proizvedli okoli 800.000 kvadratnih metrov, od tega samo izdelka Stessa več kot 420.000 kvadratnih metrov. Ni treba dvomiti v to, da bomo do konca leta presegli količino 1.200.000 kvadratnih metrov.

To je program, ki teče normalno. Tudi v naslednjem letu pričakujemo povečanje do kakšnih 10 %, kar je v primerjavi s povečanjem iz preteklih let nekoliko manj. Jasno postaja, da lastniki firm in licenčnih pravic, širijo in vsiljujejo svojo proizvodnjo predvsem deželam Daljnega vzhoda (Hongkong, Filipini, Koreja), kjer je delovna sila cenejša, saj tovrstna proizvodnja zahteva dosti človeškega dela.

Sedanji trendi v razvoju so usmerjeni k izdelavi celega zgornjega dela iz umetnega usnja. Tako firmi Adidas in Puma že redno proizvajata tipe obutve z zgornjim delom izdelanim iz umetnega usnja na podlagi poliuretana s polimetanskim, direktno nabrizganim podplatom. Tudi Adidasov jugoslovanski partner, to je Planika v Kranju, želi nabaviti tovrstno opremo. Kot odgovor na to tudi naš razvoj dokončuje vrsto umetnega usnja, takoimenovani umetni velur, iz katerega je mogoče izdelovati obutev tega tipa.

Tudi drugi jugoslovanski proizvajalci obutve, poleg Planike in Borova, ki imata licenčno proizvodnjo, v svojih razvojnih programih aktivno obdelujejo lastne kreacije športne obutve. Tako so se že, ali se pa bodo v naslednji sezoni pomlad/poletje pojavile kreacije tovarn Astra Zagreb, Borovo Borovo, Industrija obuče Beograd itd. Te tovarne bodo na trgu konkurirale tujim slovitim znamkam, pa ne samo po kvaliteti, temveč tudi po ceni. Mi bomo še dalje kupovali ene ali druge izdelke in hvalili njihovo udobnost, trpežnost, uporabnost in se morda le kdaj malo spomnili, da je v njih tudi dosti našega, savskega dela. Saj naš cilj, ki ga tudi dosegamo, je v tem, da se v program športne obutve v Jugoslaviji vgrajuje domači material, izdelan v Savi Kranju.

J. Trobec

FINIŠIRANJE UMETNEGA USNJA

Pod pojmom finiširanje umetnega usnja razumemo tehnologijo, ki se ukvarja s površinsko obdelavo surovega PVC, penjenega PVC ali PU umetnega usnja, ki pride iz gelirne peči. Namen te površinske obdelave je kreiranje estetskega, čim bolj naravnemu usnju podobnega umetnega usnja.

Finiširanje ali površinska obdelava umetnega usnja ima pri nas naslednje operacije:

1. TISKANJE IN LAKIRANJE UMETNEGA USNJA

S tiskanjem dosežemo barvni učinek na površini izdelkov, ki daje atraktivno zunanost in modnost. S tiskanjem je možno spreminjati osnovne barve in njihove odtenke, kar je zelo važno zaradi modne aktualnosti. Namen lakiranja umetnega usnja je, da zaščitimo površino proti obrabi in da pridobimo specifične površinske učinke v lestevici od extra leska do extra mata.

2. BRIZGANJE UMETNEGA USNJA

Je način tiskanja oz. lakiranja s pomočjo injektorjev (pištol), pri katerem tiskarsko barvo oz. lak pod določenim pritiskom brizgamo na površino izdelka. Z brizganjem modno obdelujemo površino, tako kot se to dela v usnjarnah pri naravnem usnju.

3. VTISKOVANJE (ALI PREGOVANJE) UMETNEGA USNJA

Vtiskovanje je vrsta dodelave površine umetnega usnja z namenom, da dosežemo določene dekorativne učinke. Najpogostejše so to imitacije naravnega usnja, raznih živalskih vrst ali nekaterih drugih dekorativnih vzorcev.

4. MEČKANJE UMETNEGA USNJA

Mečkanje je vrsta dodelave PU umetnega usnja z namenom, da bi dosegli površinsko imitacijo naravnega usnja.

5. PERFORIRANJE UMETNEGA USNJA – razlikujemo:

- Makroperforiranje za doseganje določenega dekorativnega učinka in zmanjševanje ropota

- Mikroperforiranje, pri katerem dosežemo propustnost za zrak in hlape na mehanski način.

Navedene operacije lahko uporabljamo vsako posebej ali v kombinaciji dve ali tri hkrati.

Tehnologija, ki se ukvarja s površinsko obdelavo PVC, penjenega PVC ali PU umetnega usnja, zaradi široke uporabnosti izdelkov za razne tržne segmente uporabe, kot so čevljarstvo, lahka in težka galanterija, oblačila, tapetništvo ter v avtomobalski industriji (za avtomobilske sedeže in notranjo dekoracijo), mora poleg dekorativnega ali estetskega aspekta upoštevati tudi tehnično kvaliteten aspekt, kamor prištevamo funkcionalne lastnosti, ki jih moramo doseči v izdelku za določeno področje uporabe.

Ta dva aspekta, modni in kvaliteten, usmerjata tehnologijo finiširanja ali površinske obdelave umetnega usnja v dve smeri.

Prva se ukvarja s tehnologijo surovin ter izdelavo kvalitetnih polizdelkov za finiširanje (lakov in tiskarskih barv) in skrbi, da izdelek umetnega usnja odgovarja tehničkim zahtevam za določen tržni segment.

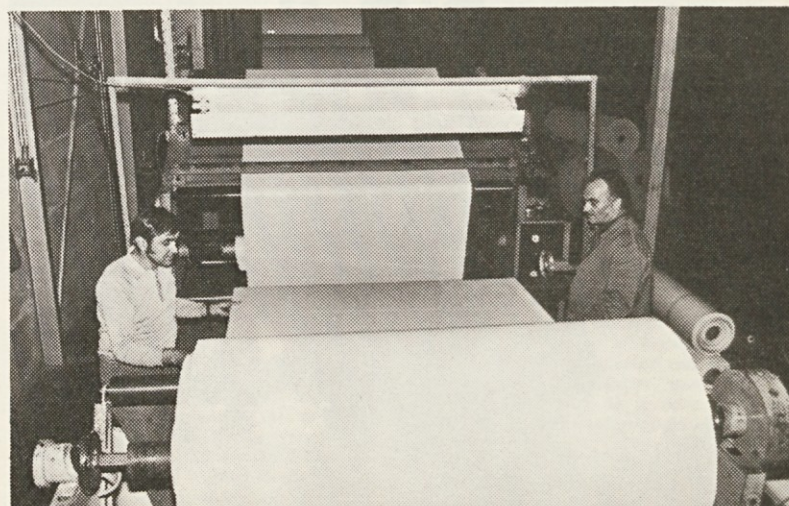
Druga smer je skrb za estetske zahteve trga, ker vemo, da sta vizualni aspekt v dizajnu in moda nekaj najvažnejšega za uspešno formiranje asortimana izdelkov in uspeh na trgu.

Skrbi za formo, ki jo priporočajo za kolekcije z detajli tiska, desena in vrste barv.

V ta namen se v naši delovni organizaciji z veliko pozornostjo spremljajo modni tokovi po posameznih področjih porabe, pripravljamo ustrezne barvne kolekcije ter oblike za njihovo predstavitev potrošnikom.

Obiski vodilnih evropskih sejmov modne galanterije, čevljarstva in konfekcije, spremljanje modnih publikacij, neposredni stiki z našimi potrošniki ter čim bolj popolna uresničitev njihovih želja predstavljajo vsakdanjo skrb v skupnih naporih vseh strokovnih sodelavcev za kvalitetno in estetsko oblikovano ponudbo našemu potrošniku.

Božidar Perić

Delo ob previjalnem stroju v tozdu Umetno usnje

NOVOLETNO GLEDALIŠKO RAJANJE

Gledališče je v zadnjem mesecu leta med najbolj iskanimi kulturnimi ustanovami. Na pragu stoji dedek Mraz in ... ja no, takrat se pač marsikdo »spozabi« in stopi v gledališki hram. Zapisal sem spozabi – celo leto ga ni v gledališče, decembra pa pripelje svojega otroka, počaka do konca predstave, ko otroke obišče še dedek Mraz in gledališke kulture je za naslednjih 365 dni dovolj.

To je potrebno zapisati. Res je, da gledališki delavci z veseljem gledajo v decembru prenabite dvorane, ko otroci dan za dnem spodbujajo nastopajoče, toda v tem decembrskem veselju gledališčnikov je nemalo grenkobe. Kaj niso ustvarjalci predstav prisiljeni v decembrsko »razprodajo«, medtem ko pred tem in po tem mesecu skušajo s svojo veliko zagnanostjo kljubovati anonimnosti. In resnično gre za decembrsko razprodajo gledaliških predstav, čeprav je blago kvalitetno, nepokvarljivo in brez rokov trajanja. Predstave namreč ustvarjamo skozi celo leto in menda otroku (seveda tudi odraslemu) ni treba čakati prav do konca leta, da opravi svojo dolžnost do kulture ter tako s svojim obiskom gledališču toliko pomaga, da lahko vsako leto s statistiko dokazuje svojo upravičenost.

Predstavo kot kulturno dobro otrok potrebuje skozi celo leto. To so ugotovili skozi človeško zgodovino pomembnejši od nas in naša dolžnost je, da to s svojim delom potrjujemo. Toda zakaj samo decembra? Zakaj ne tudi januarja, marca, maja, julija (zaradi počitnic bi razumeli, da odpade), novembra ...? Med temi gledališkimi meseci je december prava črna vrana, čeprav bi črnih vran radi še več. In zakaj je tako? Verjetno si boste znali odgovoriti sami, v kolikor ne priznamo, da je dedek Mraz do danes najboljši kulturni animator, kar jih imamo!

Dovolj je pisanja o tem srečno nesrečnem mesecu decembru. Prešernovo gledališče v zadnjih dneh s polno paro zaključuje zadnje letošnje gledališke projekte, projekte, ki so namenjeni

predvsem otrokom. Predstave bodo po zahtevnosti zadovoljevale tako cicibana kot pionirja in mladince. Naj se najprej ustavimo pri kranjskih lutkarjih, ki že vrsto let uspešno pripravljajo lutkovne predstave. Najmlajši kranjski lutkarji so pripravili uprizoritev **KOSOVIRJEV NA LETEČI ŽLICI**. Znano prozno delo za otroke je danes že tako znano, da avtorica Kosovirjev Svetlane Makarovič ni potrebno posebej predstavljati. Kosovirji sodijo med njena najznačilnejša dela, polna sproščene, nenasilne otroške fantazije. V tem delu prevladuje sicer močni enostavni element, ki je tolikokrat preveč prisoten v ustvarjanju za otroke. V kranjskem gledališču jih je pripravil Vladimir Roos. Opozorijo naj le to, da bodo Kosovirji poplesavali svoj čarobni ples na Gorenjskem sejmu. Pravljico o princesi na zrnu graha pa pripravljajo starejši kranjski lutkovni ustvarjalci. Tekst je Kranjčanom nudil češki avtor Jiri Streda, uprizoritev sama pa bo temeljila (tako kot je za kranjsko lutkovno ustvarjalnost značilno) na živem igralcu in na lutki kot enim najmočnejših gledaliških elementov. S to predstavo bo kranjska gledališka hiša obiskovala odročnejše kraje v gorenjski regiji ter tako vsaj deloma odpravila pomanjkanje gledaliških predstav v krajih, kjer nimajo pogojev niti za lastno ustvarjanje niti za gostitev igralških ansamblov. Naj ob tem zapišemo, da bodo vse predstave za otroke zelo mobilne (posebno lutkovni), tako, da jih bo mogoče igrati v razredih, telovadnicah, hodnikih ... skratka povsod. Lutkarje čakajo torej naporni dnevi, v januarju pa bodo vsako soboto nastopali za vse tiste, ki si niso mogli pred novim letom ogledati predstav.

Na odru Prešernovega gledališča pa bo zaživel **KRANJ V ČASOPISU**. Otroška komedija s petjem in plesom, za katero je pisec besedila Matija Logar pred dvema leti dobil nagrado Mladinskega gledališča iz Ljubljane, bo doživela na kranjskih gledaliških deskah svojo prvo uprizoritev. Režira jo Albert Kos. Pravljično figuro kralja je avtor besedila posodobil, komično poudaril, saj velikemu kralju nikakor in nikakor ne uspe priti na strani časopisa. Ker se je za uprizoritev istega besedila odločilo tudi Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane, si bosta obe predstavi gledališči izmenjali že v teh dneh.

Toliko o gledališkem decembru v Kranju. Abonentske gledalce predstav za odrasle naj opozorimo na naslednjo, četrto abonmajske predstavo v prvi polovici januarja. O predstavi bomo še pisali. V Prešernovem gledališču pa se je že priel študij Hašek-Grünovega Švejka, ki ga skupaj s kranjskim ansambлом pripravlja gostujoči režiser iz Ljubljane Boštjan Vrhovec. Švejk bo po vsej verjetnosti odprl Teden slovenske drame 78 v prvih dneh februarja.

M. L.

STROKOVNA SLUŽBA POKLICNEGA USMERJANJA

Kakor so vzgojnoizobraževalni zavodi (vrtci) strokovne službe za varstvo in vzgojo in šole vseh vrst strokovne službe za izobraževanje, tako ima skupnost za zaposlovanje strokovno službo za poklicno usmerjanje.

Kaj to pomeni?

To pomeni, da so pri skupnostih za zaposlovanje ljudje, ki so strokovno usposobljeni za pomoč tistim, ki se za poklic odločajo, ki svoj poklic želijo ali morajo spremeniti in tudi za tiste, ki bi na svojem področju želeli pridobiti višjo izobrazbo, kot jo imajo.

Za poklic se običajno odločajo mladi ljudje. Nekateri, ti so v večini, odhajajo iz osnovne šole v šole, ki že predstavljajo poklicno izobraževanje, torej se morajo poklicno opredeliti že zelo zgodaj: pri svojih 14., 15. letih. Nekateri pa iz osnovne šole odhajajo na šole, ki jih poklicno

še ne opredelijo: gimnazijci. Ti pa se poklicno odločajo ob koncu srednje šole, pri svojih 18., 19. letih.

Nekateri želijo svoj poklic spremeniti: dosegli so že nek poklic, v katerem pa niso zadovoljni. Kaj bi novega izbrali? Mogoče vedo, kaj bi radi, mogoče pa tudi ne in si želijo pogovora o svojih zadregah.

Lahko pa se zgodi, da kdo mora spremeniti svoj poklic: mogoče zaradi bolezni, invalidnosti ... Prizadet, kot je zaradi tega, mora najti nekaj, kar ga bo kljub vsemu še zadovoljevalo in ga delalo enakovrednega ostalim delovnim ljudem.

Psihologi za poklicno usmerjanje in poklicni svetovalci so zadolženi, da pomagajo ljudem v opisanih problemih.

Antonija Habjan-Križaj
Skupnost za zaposlovanje

KET V NOVI ORGANIZIRANOSTI IN V NOvem DELOVANJU

Po zakonu o združenem delu skupnost tozdv KET ne more več obstajati, zaradi tega smo v Savi to dejavnost na novo organizirali.

V KET, ki se je organiziral v 1975. letu, je bilo nekaj delovnih funkcij, ki se pravzaprav niso skladale z delom celotne skupnosti tozdv, obenem pa smo zane marili področja, ki močno spadajo v naš delokrog dela in vplivajo na nemoteno osnovno proizvodnjo delovne organizacije Sava. Tako se bo tozd Lovski material in embalaž, ki je bil že dosedaj organiziran kot samostojen tozd, matrično povezal z na novo organiziranim sektorjem za organizacijo proizvodnje.

Na novo bo ustanovljen sektor za organizacijo storitvenih dejavnosti, kjer bomo organizirali celotno tekoče vzdrževanje z njegovimi oddelki, pripravo dela s skladišči za storitvene tozde (Vzdrževanje, Energetika, Orodjarna) in oddelek za zunanji in notranji transport. Tako bo sektor delovno povezan s samostojnimi storitvenimi tozdi. Ojačana, strokovno obogatena in enotno organizirana bo funkcija vzdrževanja proizvodnih tozdv. Pri delovanju že v KET organiziranih storitvenih tozdv, smo ugotovili, da je uspešnost le-teh močno odvisna od pripravljalnih del. S tem, da priprava dela spada v sektor, bomo lahko že v samem začetku delili dela na posamezne vzdrževalne oddelke in na tozde storitvenih dejavnosti.

Skupaj z osnovno proizvodnjo smo prišli do sklepa, da zahtevane naloge proizvodnih tozdv ne moremo realizirati pravočasno in ekonomsko opravičljivo v dislociranih delavnicah in pod tako slabimi pogoji, zato smo začeli graditi nove vzdrževalne delavnice. V novih prostorih bodo postavljene stroji sedanjih vzdrževalnih delavnic, orodjarne in potrebnih novih kapacitet, ki bodo zasedene z nalogami tako tozda vzdrževanje kot tozda Orodjarna. Zaradi tega smo v razpravah o ustanovitvi storitvenih tozdv prišli do spoznanja, da bo ob selitvi tozdv Vzdrževanje in Orodjarna v nove prostore treba združiti omenjena tozda v eno temeljno organizacijo.

Z novo organizacijo uresničujemo zakon o združenem delu. Potrdili smo obstoj že ustanovljenih tozdv in njihovo pravilno samoupravno organiziranost. Združili smo celotno vzdrževalno dejavnost delovne organizacije Save na kranjski lokaciji in dislociranih lokacijah.

Ugotavljamo pa, da je prav, da morajo biti tekoči vzdrževalci specializirani za posamezne proizvodne oddelke in biti čim bližje njim, saj so po novi organizaciji lokacijsko organizirani po posameznih proizvodnih oddelkih s tem, da izmenjujejo informacije, se dogovarjajo o enotnem sistemu dela, koordinaciji in skupnih nalogah, tako med seboj, kot s storitvenimi tozdi.

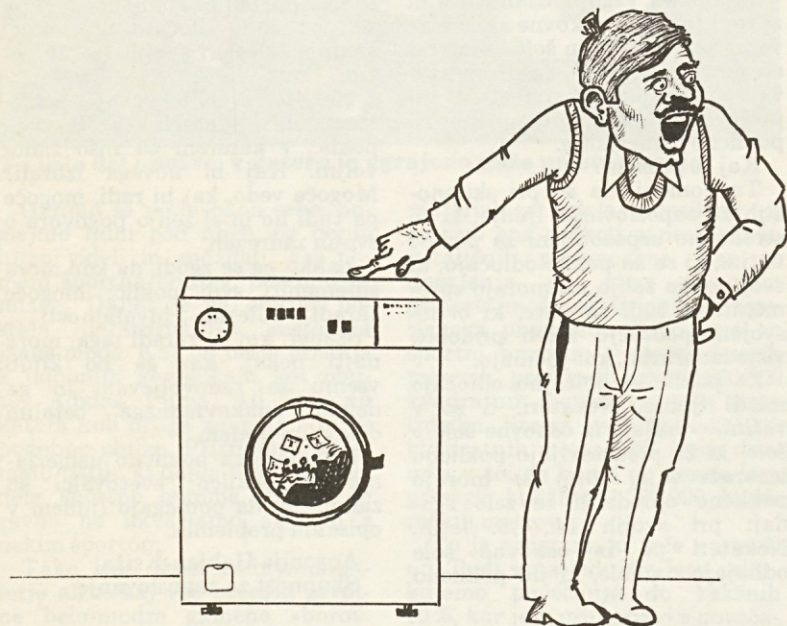

TUDI TO SE ZGODI

Finančno računovodski sektor — interna kontrola je posredovala delavskemu svetu OSS predloge za odpis osnovnih sredstev, drobnega inventarja in maziv, ki jih je dobila od vodij služb. Med predlogi za odpis sredstev drobnega inventarja se je pojavil tudi naslednji odpis:

»Boni za malico, ki so se poškodovali pri pranju delovne halje tov. . . . Teh bonov je bilo 20 kosov, njihova vrednost pa je 40,00 din.«

Na delavskem svetu OSS so o predlogu razpravljali in sklenili, da predlog za odpis bonov za malico v vrednosti 40,00 dinarjev, ki so se poškodovali pri pranju delovne halje tov. . . ., zavrnejo.

P. s. Sprašujemo prizadetega tovariša: »Ali ni vaša 'izguba' plod vaše malomarnosti in ali se vam ne zdi, da je takšnih nesreč, pa tudi malomarnosti, veliko. Pa do danes še nobena ni bila na tak način obravnavana.

Kaj si mislijo vsi, ki so tako ali drugače veliko svojega prostega časa dali Savi in s tem pripomogli, da imamo danes sodobno opremljeno tovarno? Pomislite na vse tiste, ki so do danes žrtvovali veliko več kot 40,00 dinarjev, zahtevali pa niso ničesar!«

Pa še to: vaš povprečni osebni dohodek zadnjih treh mesecev znaša 8.898,00 din.

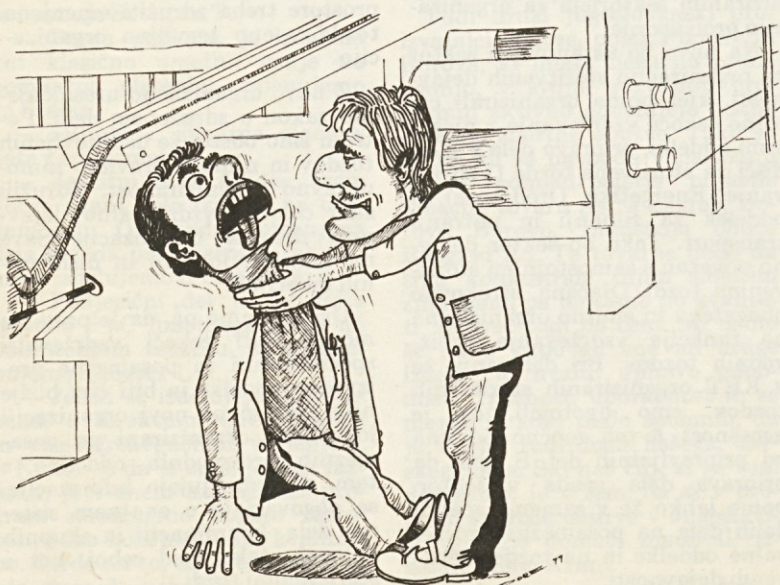
Frosty

Proti tov. _____ je bil uveden postopek zaradi kršitve obveznosti iz združenega dela, v katerem prijavitelj navaja:

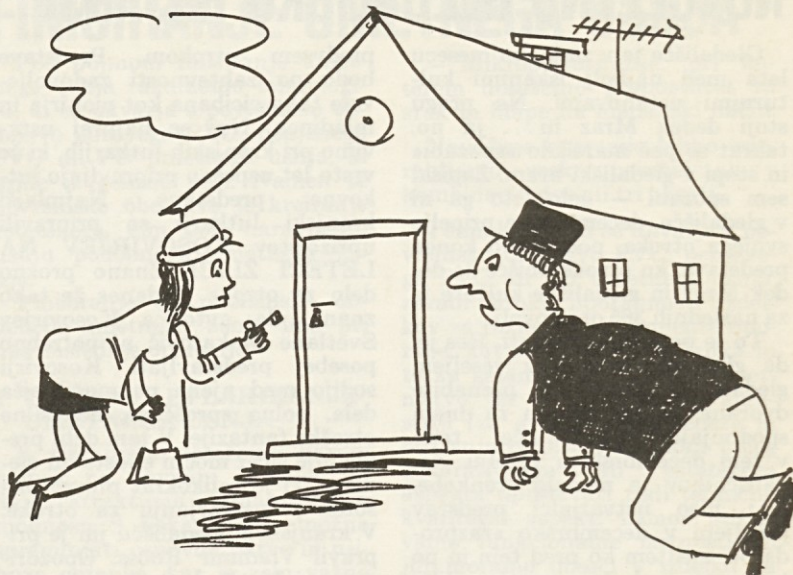
Tov. _____ je dne 5. 7. 1977 na opozorilo kontrolorja reagiral tako, da ga je stisnil za vrat.

Glede na storjeno kršitev, upoštevajoč, da je povprečen delavec, vendar nima pravega odnosa do predpostavljenih, mu je svet izrekel ukrep

JAVNI OPOMIN

Sposojena karikatura — Ruški delavec, Ruše.

Hudiča, a sem jaz kriv, če nisem dobil večjega kredita?

KRIŽANKA

Križanko, ki jo objavljamo v tej številki, smo vam sicer namenili že za praznik republike — za 29. november.

Zaradi tehničnih težav jo tedaj žal nismo mogli objaviti. Ker pa menimo, da bo za vas kljub temu zanimiva in da se je boste mnogi z veseljem lotili, vam želimo prijetno razvedrilo. Med reševalce pravilno rešenih križank bomo z žrebom razdelili tri nagrade:

1. nagrada 150,00 din
2. nagrada 100,00 din
3. nagrada 50,00 din

Rešene križanke pošljite v uredništvo do 10. januarja 1978.

NAGRADNI KVIZ

Tudi za pravilno rešeni nagradni kviz smo pripravili nekaj nagrad, ki jih bomo izžrebali.

Odgovore pošljite v uredništvo do 10. januarja 1978.

Z žrebom bomo razdelili tri nagrade:

1. nagrada	150,00 din
2. nagrada	100,00 din
3. nagrada	50,00 din

ZAHVALE

Ob tragični izgubi našega ljubljenega očeta Alojza Knifca, se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem iz tozda Cevarna za izrečeno sožalje, tolažilne besede in za denarno pomoč.

Jože Knific
Marjan Knific

Iskreno se zahvaljujem socialni službi za obisk na domu v času boleznin in za izročena darila.

Lep pozdrav vsem Savčanom.
Hvaležna Dragotina Pintar

ŠALA

V SPREJEMNEM POSTOPKU UČENCEV ZA GUMARSKO ŠOLO V LETU 1977

Pri nas doma je živel nekaj časa nečak, ki je obiskoval poklicno šolo v Kranju. Takole je znal sklanjati:

kaj, kaja, kaju . . .

Da bi samo bežno ugotovila, kakšno znanje prinaša bodoča generacija gumarjev, sem zastavila osmošolcu vprašanje iz slovnice.

Pa je takole sklanjal: lipa, lipe, lipo . . .

Nekaj zadetkov je šlo v črno.

In kako ata?

»O, kar dobro,« mi je odvrnil.

Upajmo, da je v letošnjem prvem letniku že izpopolnil znanje o atu tudi na slovnici-nem področju.

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumi-jevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

NAGRADNI KVIZ

KVIZ PRIPRAVIL L. M.

Ko smo pripravljali vsebino naše zadnje številke v letošnjem letu, smo se odločili, da vam pripravimo tudi nekaj za kratek čas in razvedrilo. Upamo, da vam bo ta prispevek všeč in da vas ne bo malo, ki se ga boste lotili in nam svoje odgovore poslali v uredništvo. Odločili smo se tudi, da to ne bo test o verjetnih in neverjetnih stvareh, temveč naj ta test oz. vprašanja obravnavajo predvsem razvoj gumarstva.

1 Katerega leta se pojavijo v uporabi gumeni klinasti jermeni?
a) 1820
b) 1930
c) 1925

2 V kateri državi je tovarna, ki jo predstavlja njen zaščitni znak?

3 Kdo je konstruktor prve avtomobilske pnevmatike?
a) Dunlop
b) Ninet
c) Michelin

TRAYAL®

4 Ta tovarna je v ZRN:
a) da
b) ne

5 NEOSTAR je naziv gumarske industrije
a) v Nemčiji
b) Angliji
c) v Italiji

6 Prikazani dezen označujemo s kakšnim znakom?

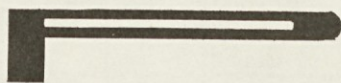
7 Katerega leta je Charles Mac Intosh uvedel industrijsko proizvodnjo gumiranega platna?
a) 1900
b) 1823
c) 1920

8 Napiši pravilno ime tovarne, ki ima ta značilni zaščitni znak!

9 Kdo je odkril masticiranje?
a) Syme
b) Hancock
c) Parkes

10 Vpiši manjkajoče črke znane firme avtomobilskih plaščev!

11 Kdaj so prvič uporabili gumo za talne obloge?
a) 1910
b) 1915
c) 1920

12 Zaščitni znak predstavlja tovarno ...

13 Kdo je konstruktor »Rotocurea«
a) Adamson
b) Goodyear
c) Mac Intosh

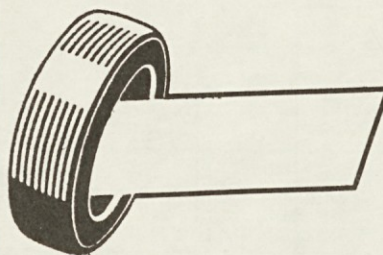
TAURUS®

14 Je tovarna avtomobilskih plaščev na Madžarskem?
a) da
b) ne

15 Zapiši polno ime dezena! Ta dezen izdelujemo tudi pri nas.

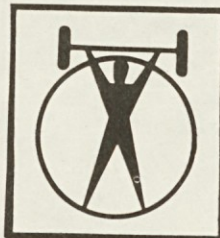
16 Kdaj je odkrita vulkanizacija?
a) 1843
b) 1850
c) 1900

17 Vpiši, kar manjka pri tem zaščitnem znaku!

18 Katerega leta je odkrita radirka?
a) 1670
b) 1770
c) 1810

19 Kdo je odkril vulkanizacijo?
a) Goodyear
b) Martley
c) Hancock

20 Zapiši polno ime naše delovne organizacije!

Firestone

21 Je angleška tovarna avtomobilskih plaščev?
a) da
b) ne

22 Kdo je odkril pnevmatiko?
a) Thomson
b) Dunlop
c) Clement

23 Po poreklu je bil Dunlop?
a) Irec
b) Škot
c) Francoz

24 Zapiši polno ime delovne organizacije s tem zaščitnim znakom!

25 Dunlop je bil
a) inženir
b) doktor
c) živinozdravnik

26 Znak predstavlja gumarsko tovarno, ki ima svoj sedež – v kateri državi?

27 Koliko gumarskih tovarn je v Jugoslaviji?
a) 8
b) 10
c) 13

PHOENIX

28 V Phoenixu izdelujejo avtopnevmatiko?
a) da
b) ne

29 Hot Water Bottles pomeni
a) ogrevalna duša
b) termofor
c) zračnica

30 Kateri je točen datum rojstva pnevmatike?
a) 1884
b) 1888
c) 1920

